

1.2 Οικονομική φυσιογνωμία

1.2.1.α Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

1.2.1.α.1 Συνολικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για την εξέλιξη του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος στην Δυτική Ελλάδα, αλλά και στις υπόλοιπες περιφέρειες της Χώρας, παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί :

Πίνακας 1.2.1.α.1-1: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά Περιφέρεια και κατά Νομό της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
(Σε εκατομμύρια ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές)

Περιφέρειες και νομοί	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*	2008*	2009*
Σύνολο Ελλάδος	136.281	146.428	156.615	172.431	185.266	193.050	208.893	222.771	232.920	231.642
Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	5.648	6.220	6.293	6.987	7.412	7.782	8.162	8.849	9.183	9.265
Κεντρική Μακεδονία	21.622	22.660	23.700	26.283	28.874	26.714	28.816	31.246	32.699	32.285
Δυτική Μακεδονία	3.331	3.488	3.905	4.154	4.378	4.613	5.014	5.525	5.613	5.506
Θεσσαλία	7.859	8.416	8.938	10.021	10.883	10.111	10.877	11.295	11.762	11.608
Ήπειρος	3.551	3.772	3.945	4.433	4.836	4.358	4.577	4.927	5.089	5.079
Ιόνια Νησιά	2.531	2.777	3.016	3.374	3.590	3.828	3.961	4.309	4.460	4.130
Δυτική Ελλάδα	7.059	7.608	8.087	9.018	9.609	9.735	10.388	10.797	11.055	10.659
<i>Αιτωλοακαρνανία</i>	<i>2.010</i>	<i>2.145</i>	<i>2.157</i>	<i>2.297</i>	<i>2.610</i>	<i>2.796</i>	<i>2.827</i>	<i>2.852</i>	<i>2.911</i>	<i>2.886</i>
<i>Αχαΐα</i>	<i>3.630</i>	<i>3.990</i>	<i>4.363</i>	<i>4.874</i>	<i>5.076</i>	<i>5.105</i>	<i>5.663</i>	<i>5.934</i>	<i>6.061</i>	<i>5.773</i>
<i>Ηλεία</i>	<i>1.419</i>	<i>1.472</i>	<i>1.567</i>	<i>1.846</i>	<i>1.923</i>	<i>1.834</i>	<i>1.898</i>	<i>2.011</i>	<i>2.083</i>	<i>2.000</i>
Στερεά Ελλάδα	8.383	8.608	8.817	9.370	9.897	9.512	9.941	10.331	10.718	10.537
Πελοπόννησος	7.358	7.455	7.725	8.346	8.929	8.528	9.289	9.805	9.881	9.809
Αττική	55.010	60.442	66.107	72.861	78.432	88.846	97.795	104.216	109.718	110.546
Βόρειο Αιγαίο	2.068	2.432	2.436	2.831	2.850	2.810	3.008	3.261	3.444	3.330
Νότιο Αιγαίο	4.530	4.754	5.093	5.585	5.844	6.465	6.784	7.344	7.868	7.646
Κρήτη	7.330	7.795	8.552	9.168	9.730	9.749	10.280	10.867	11.431	11.243

* Προσωρινά στοιχεία

Σημείωση: Η κατανομή, των φόρων και των επιδοτήσεων έγινε με βάση τη διάρθρωση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας ανά περιφέρεια

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Από τα στοιχεία του προηγούμενου πίνακα προκύπτει ότι το ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας **αυξήθηκε σημαντικά στην περίοδο 2000-2008** σε τρέχουσες τιμές, ενώ **το έτος 2009 μειώθηκε** κατά 3,58%, ποσοστό μεγαλύτερο από το αντίστοιχο της Χώρας. Άξιο παρατήρησης είναι πως από το 2003 έως το 2008 ο μέσος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ της Περιφέρειας **υπολείπεται του αντίστοιχου εθνικού μέσου όρου**.

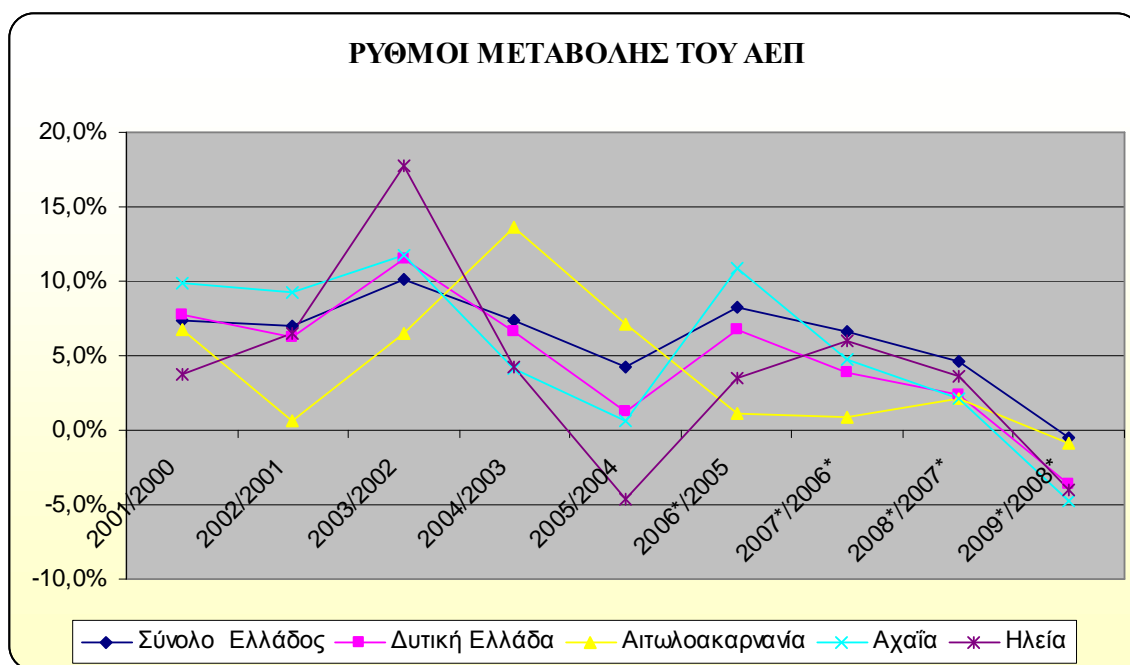
Από την σύγκριση της ΠΔΕ με τις γειτονικές της Περιφέρειες (Ιονίων Νήσων, Ηπείρου, Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδας) διαπιστώνεται ότι κατά τα έτη 2000 έως και 2006 η ΠΔΕ εμφάνισε τα περισσότερα έτη την δεύτερη μεγαλύτερη αύξηση ενώ το 2009 ο μέσος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ της ΠΔΕ εμφανίζει την δεύτερη μεγαλύτερη μείωση, της τάξης του 3,6%, μετά την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

Πίνακας 1.2.1.α.1-2: Ρυθμοί Μεταβολής του ΑΕΠ των Περιφερειών της Χώρας και κατά Νομό της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, την περίοδο 2000 - 2009 σε τρέχουσες τιμές

Περιφέρειες και νομοί	2001/ 2000	2002/ 2001	2003/ 2002	2004/ 2003	2005/ 2004	2006*/ 2005	2007*/ 2006*	2008*/ 2007*	2009*/ 2008*
Σύνολο Ελλάδος	7,4%	7,0%	10,1%	7,4%	4,2%	8,2%	6,6%	4,6%	-0,5%

Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	10,1%	1,2%	11,0%	6,1%	5,0%	4,9%	8,4%	3,8%	0,9%
Κεντρική Μακεδονία	4,8%	4,6%	10,9%	9,9%	-7,5%	7,9%	8,4%	4,7%	-1,3%
Δυτική Μακεδονία	4,7%	12,0%	6,4%	5,4%	5,4%	8,7%	10,2%	1,6%	-1,9%
Θεσσαλία	7,1%	6,2%	12,1%	8,6%	-7,1%	7,6%	3,8%	4,1%	-1,3%
Ήπειρος	6,2%	4,6%	12,4%	9,1%	-9,9%	5,0%	7,6%	3,3%	-0,2%
Ιόνια Νησιά	9,7%	8,6%	11,9%	6,4%	6,6%	3,5%	8,8%	3,5%	-7,4%
Δυτική Ελλάδα	7,8%	6,3%	11,5%	6,6%	1,3%	6,7%	3,9%	2,4%	-3,6%
<i>Αιτωλοακαρνανία</i>	6,7%	0,6%	6,5%	13,6%	7,1%	1,1%	0,9%	2,1%	-0,9%
<i>Αχαΐα</i>	9,9%	9,3%	11,7%	4,1%	0,6%	10,9%	4,8%	2,1%	-4,8%
<i>Ηλεία</i>	3,7%	6,5%	17,8%	4,2%	-4,6%	3,5%	6,0%	3,6%	-4,0%
Στερεά Ελλάδα	2,7%	2,4%	6,3%	5,6%	-3,9%	4,5%	3,9%	3,7%	-1,7%
Πελοπόννησος	1,3%	3,6%	8,0%	7,0%	-4,5%	8,9%	5,6%	0,8%	-0,7%
Αττική	9,9%	9,4%	10,2%	7,6%	13,3%	10,1%	6,6%	5,3%	0,8%
Βόρειο Αιγαίο	17,6%	0,2%	16,2%	0,7%	-1,4%	7,0%	8,4%	5,6%	-3,3%
Νότιο Αιγαίο	4,9%	7,1%	9,7%	4,6%	10,6%	4,9%	8,3%	7,1%	-2,8%
Κρήτη	6,3%	9,7%	7,2%	6,1%	0,2%	5,4%	5,7%	5,2%	-1,6%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων

Την περίοδο 2002-2003 όλες οι Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ) της ΠΔΕ καταγράφουν έντονες ανοδικές τάσεις, με την Ηλεία να καταγράφει την μεγαλύτερη αύξηση, ωστόσο ακολουθεί η αρνητική μεταβολή του στην περίοδο 2005/2004 με πτώση της τάξης του -4,6%. Τα επόμενα έτη οι αυξήσεις είναι μικρότερες και σηματοδοτούν την αρχή ενός καθοδικού κύκλου στην οικονομική εξέλιξη της Χώρας και της ΠΔΕ.

Πίνακας 1.2.1.α.1-3: Ποσοστά συμμετοχής των Περιφερειακών Ενοτήτων της ΠΔΕ στην διαμόρφωση του ΑΕΠ της Ελλάδας την περίοδο 2000 - 2009 σε τρέχουσες τιμές

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*	2008*	2009*
Δυτική Ελλάδα	5,2%	5,2%	5,2%	5,2%	5,2%	5,0%	5,0%	4,8%	4,7%	4,6%
Αιτωλοακαρνανία	1,5%	1,5%	1,4%	1,3%	1,4%	1,4%	1,4%	1,3%	1,2%	1,2%
Αχαΐα	2,7%	2,7%	2,8%	2,8%	2,7%	2,6%	2,7%	2,7%	2,6%	2,5%
Ηλεία	1,0%	1,0%	1,0%	1,1%	1,0%	1,0%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων

Η χαμηλή συνεισφορά της Περιφέρειας στη διαμόρφωση του εγχώριου ΑΕΠ, η συμβολή της οποίας μειώνεται σταθερά κατά την περίοδο 2006 – 2009 συνάγεται από τα στοιχεία του προηγούμενου πίνακα. Χαμηλή είναι και η συνεισφορά των αντίστοιχων ΠΕ στη διαμόρφωση του εγχώριου ΑΕΠ με την Π.Ε Αχαΐας να έχει τη μεγαλύτερη συμβολή, με ποσοστό που ανήλθε το 2009 στο 2,5%, ποσοστό ωστόσο μικρότερο από το αντίστοιχο του 2000.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η Ακαθάριστη Προστιθέμενη αξία κατά κλάδο τα έτη 2005 - 2009 στην Χώρα, την ΠΔΕ και τις ΠΕ της.

Όσον αφορά την Π.Δ.Ε κατά τα έτη 2005 – 2009, μειώθηκε τόσο η συνολική συμβολή της περιφερειακής ΑΠΑ, όσο και των τριών παραγωγικών τομέων της περιφέρειας στην διαμόρφωση της εγχώριας ΑΠΑ (Ακαθ.Προστιθ.Αξία). Αναφορικά δε με τη σημαντικότητα της συμβολής των παραγωγικών τομέων της Περιφέρειας στη διαμόρφωση των εθνικών μεγεθών, η ιεράρχηση είναι: πρωτογενής, τριτογενής και δευτερογενής τομέας.

Σημειώνεται ότι διαχρονικά παρατηρείται στροφή της οικονομίας της Περιφέρειας προς τον τριτογενή τομέα (**κυρίως σε υπηρεσίες του τουριστικού κλάδου**), αφού αυξάνεται η συμμετοχή του τομέα αυτού στο συνολικό περιφερειακό προϊόν, με παράλληλη κάμψη του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.

Πίνακας 1.2.1.α.1-4: Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο τα έτη 2005 - 2009 (Σε εκατομμύρια ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές)

Περιφέρειες και νομοί	Πρωτογενής Τομέας					Δευτερογενής τομέας					Τριτογενής τομέας				
	2005	2006*	2007*	2008*	2009*	2005	2006*	2007*	2008*	2009*	2005	2006*	2007*	2008*	2009*
Σύνολο Ελλάδος	8.428	6.838	6.864	6.197	6.370	21.957	25.509	26.173	26.097	27.677	142.209	152.412	162.228	172.579	172.562
Δυτική Ελλάδα	936	765	785	694	696	943	1.235	1.200	1.079	1.121	6.825	7.189	7.479	7.951	7.690
Αιτωλοακαρνανία	361	234	225	187	202	202	202	246	247	307	1.936	1.975	2.029	2.126	2.064
Αχαΐα	228	225	222	211	200	666	867	885	761	736	3.669	3.917	4.094	4.359	4.214
Ηλεία	346	307	338	296	295	74	75	69	71	78	1.220	1.297	1.356	1.466	1.411

Περιφέρειες και νομοί	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία				
	2005	2006*	2007*	2008*	2009*
Σύνολο Ελλάδος	172.595	184.759	195.266	204.873	206.610
Δυτική Ελλάδα	8.704	9.188	9.464	9.724	9.507
Αιτωλοακαρνανία	2.500	2.501	2.500	2.560	2.574
Αχαΐα	4.564	5.009	5.201	5.332	5.149
Ηλεία	1.640	1.679	1.762	1.832	1.784

* Προσωρινά στοιχεία

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή (Επεξεργασία στοιχείων)

Πίνακας 1.2.1.α.1-5: Ποσοστιαία συμμετοχή κάθε κλάδου στην Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, τα έτη 2005-2009 (Σε εκατομμύρια ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές)

Περιφέρειες και νομοί	Πρωτογενής τομέας					Δευτερογενής τομέας					Τριτογενής τομέας				
	2005	2006*	2007*	2008*	2009*	2005	2006*	2007*	2008*	2009*	2005	2006*	2007*	2008*	2009*
Σύνολο Ελλάδος	4,9%	3,7%	3,5%	3,0%	3,1%	12,7%	13,8%	13,4%	12,7%	13,4%	82,4%	82,5%	83,1%	84,2%	83,5%
Δυτική Ελλάδα	11,1%	11,2%	11,4%	11,2%	10,9%	4,3%	4,8%	4,6%	4,1%	4,1%	4,8%	4,7%	4,6%	4,6%	4,5%
Αιτωλοακαρνανία	38,6%	30,6%	28,7%	26,9%	29,0%	21,4%	23,6%	20,5%	22,9%	27,4%	28,4%	27,5%	27,1%	26,7%	26,8%
Αχαΐα	24,4%	29,4%	28,3%	30,4%	28,7%	70,6%	70,2%	73,8%	70,5%	65,7%	53,8%	54,5%	54,7%	54,8%	54,8%
Ηλεία	37,0%	40,1%	43,1%	42,7%	42,4%	7,8%	6,1%	5,8%	6,6%	7,0%	17,9%	18,0%	18,1%	18,4%	18,3%

Περιφέρειες και νομοί	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία				
	2005	2006*	2007*	2008*	2009*
Δυτική Ελλάδα	5,0%	5,0%	4,8%	4,7%	4,6%
Αιτωλοακαρνανία	28,7%	27,2%	26,4%	26,3%	27,1%
Αχαΐα	52,4%	54,5%	55,0%	54,8%	54,2%
Ηλεία	18,8%	18,3%	18,6%	18,8%	18,8%

* Προσωρινά στοιχεία

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή (Επεξεργασία στοιχείων)

1.2.1.α.1.1 Κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΠΔΕ

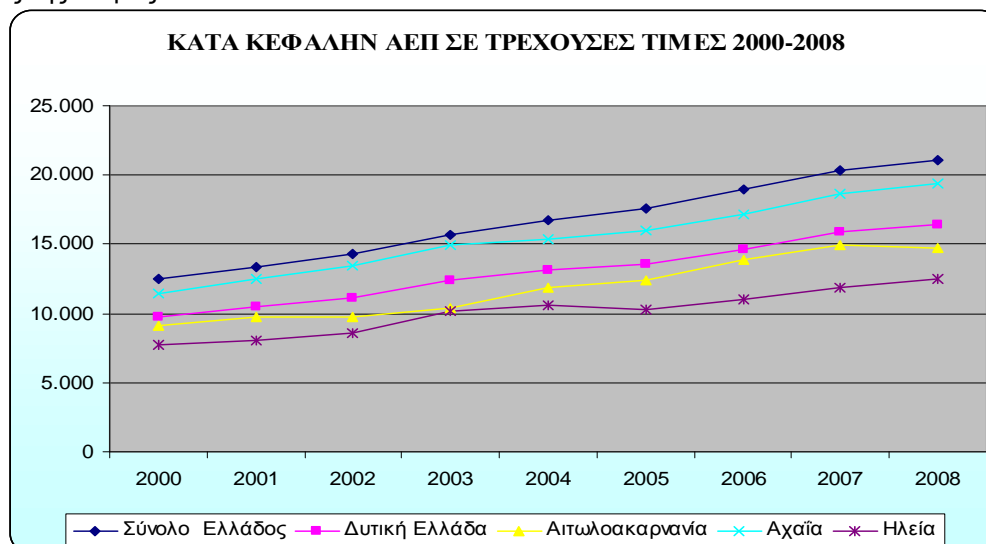
Η ΠΕ Αχαΐας παρουσιάζει για την περίοδο 2000 – 2008 το υψηλότερο κατά κεφαλή προϊόν στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, αλλά υπολείπεται σημαντικά του εθνικού μέσου όρου. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται το κατά κεφαλή εθνικό προϊόν κατά Περιφέρεια και Νομό της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας από το 2000 – 2008.

Πίνακας 1.2.1.α.1.1-1: Κατά Κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά Περιφέρεια και κατά Νομό της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Σε ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές)

Περιφέρειες και νομοί	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*	2008*
Σύνολο Ελλάδος	12.483	13.372	14.254	15.642	16.748	17.545	18.953	20.287	21.084
Βόρεια Ελλάς	10.950	11.577	12.117	13.387	14.524	15.182	16.108	17.182	17.611
Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	9.319	10.250	10.376	11.531	12.218	12.940	13.226	14.500	14.925
Κεντρική Μακεδονία	11.558	12.041	12.505	13.792	15.114	15.789	16.829	17.847	18.275
Δυτική Μακεδονία	11.318	11.847	13.251	14.098	14.867	16.403	17.919	19.193	18.967
Θεσσαλία	10.605	11.376	12.101	13.582	14.757	14.964	15.879	16.848	17.535
Κεντρική Ελλάς	11.909	12.439	12.950	14.119	15.048	15.868	16.935	18.185	18.756
Ήπειρος	10.554	11.198	11.685	13.060	14.168	14.409	15.510	16.415	16.484
Ιόνια Νησιά	12.104	13.143	14.049	15.520	16.358	17.450	18.472	19.633	20.196
Δυτική Ελλάς	9.779	10.520	11.133	12.367	13.140	13.510	14.664	15.862	16.370
Αιτωλοακαρνανία	9.145	9.770	9.794	10.424	11.895	12.381	13.867	14.910	14.771
Αχαΐα	11.407	12.458	13.487	14.914	15.368	15.999	17.114	18.606	19.408
Ηλεία	7.719	8.032	8.580	10.145	10.592	10.285	11.050	11.822	12.490
Στερεά Ελλάς	14.977	15.392	15.736	16.730	17.708	19.192	19.676	21.516	22.587
Πελοπόννησος	12.300	12.450	12.865	13.904	14.914	15.911	17.430	18.445	18.946
Αττική	14.158	15.504	16.907	18.549	19.823	20.630	22.526	24.135	25.359
Νησιά Αιγαίου, Κρήτη	12.726	13.629	14.582	15.910	16.655	17.737	19.625	20.914	21.757
Βόρειο Αιγαίο	10.082	11.870	11.923	13.904	14.056	14.476	16.416	17.395	17.859
Νότιο Αιγαίο	15.253	15.898	16.930	18.484	19.297	20.392	23.058	24.547	25.491
Κρήτη	12.374	13.095	14.309	15.295	16.200	17.494	18.964	20.247	21.157

* Προσωρινά στοιχεία
Πηγή:ΕΛ.ΣΤΑΤ

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές στις ΠΕ της ΠΔΕ. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει σημαντική υστέρηση της ΠΔΕ σε σχέση και με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της Χώρας.

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει την σειρά κατάταξης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας για την περίοδο 2000 έως και 2008 με βάση το κατά κεφαλή προϊόν.

Πίνακας 1.2.1.α.1.1-2: Σειρά κατάταξης των Περιφερειών της Χώρας με βάση το κατά Κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν την περίοδο 2000 - 2008

Περιφέρειες και νομοί	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*	2008*
Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	13	13	13	13	13	13	13	13	13
Κεντρική Μακεδονία	7	7	8	9	6	8	8	8	8
Δυτική Μακεδονία	8	9	6	6	8	6	6	6	6
Θεσσαλία	9	10	9	10	9	9	10	10	10
Ήπειρος	10	11	11	11	10	11	11	11	11
Ιόνια Νησιά	6	4	5	4	4	5	5	5	5
Δυτική Ελλάς	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Στερεά Ελλάς	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Πελοπόννησος	5	6	7	8	7	7	7	7	7
Αττική	1	1	2	1	1	1	2	2	2
Βόρειο Αιγαίο	11	8	10	7	11	10	9	9	9
Νότιο Αιγαίο	2	2	1	2	2	2	1	1	1
Κρήτη	4	5	4	5	5	4	4	4	4

* Προσωρινά στοιχεία

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ (Επεξεργασία στοιχείων)

1.2.1.α.1.2 Εντοπισμός διαπεριφερειακών ανισοτήτων

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία η συνολική μεταβολή του ΑΕΠ στην χώρα την περίοδο 2000-2009 ανήλθε στο 70%. Η μεταβολή αυτή στις Περιφέρειες της χώρας έχει ως εξής (με φθίνουσα σειρά):

	Περιφέρειες και νομοί	ΑΕΠ 2000 (Σε εκατομμύρια ευρώ)	ΑΕΠ 2009* (Σε εκατομμύρια ευρώ)	% Μεταβολή (σε τρέχουσες τιμές)
1	Αττική	55.010	110.546	101,0
2	Νότιο Αιγαίο	4.530	7.646	68,8
3	Δυτική Μακεδονία	3.331	5.506	65,3
4	Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	5.648	9.265	64,0
5	Ιόνια Νησιά	2.531	4.130	63,2
6	Βόρειο Αιγαίο	2.068	3.330	61,0
7	Κρήτη	7.330	11.243	53,4
8	Δυτική Ελλάδα	7.059	10.659	51,0
9	Κεντρική Μακεδονία	21.622	32.285	49,3
10	Θεσσαλία	7.859	11.608	47,7
11	Ήπειρος	3.551	5.079	43,0
12	Πελοπόννησος	7.358	9.809	33,3
13	Στερεά Ελλάδα	8.383	10.537	25,7
	Σύνολο Ελλάδος	136.281	231.642	70

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ (Επεξεργασία στοιχείων)

Από την μελέτη των στοιχείων της κατανομής και μεταβολής του ΑΕΠ την περίοδο 2000 - 2009 προκύπτει ότι ο βαθμός θετικής μεταβολής του ΑΕΠ της Αττικής είναι μεγαλύτερος από κάθε άλλη Περιφέρεια σε ποσοστό πολύ πάνω από αυτό της εθνικής μεταβολής. Η μεταβολή του ΑΕΠ είναι θετική σε όλες τις άλλες Περιφέρειες σε ποσοστό κάτω όμως από αυτό της εθνικής μεταβολής. Το ποσοστό συμμετοχής όλων των Περιφερειών στο συνολικό ΑΕΠ είναι μειωμένο το 2009 σε σχέση με το 2000, πλην της Περιφέρειας Αττικής που αυξήθηκε και των Περιφερειών Δυτικής Μακεδονίας και Νοτίου Αιγαίου που παρέμεινε σταθερή.

Με όρους περιφερειακής σύγκλισης το συμπέρασμα είναι ότι το σύνολο της χώρας το 2009 έχει αποκλίνει περαιτέρω σε σχέση με την Αττική.

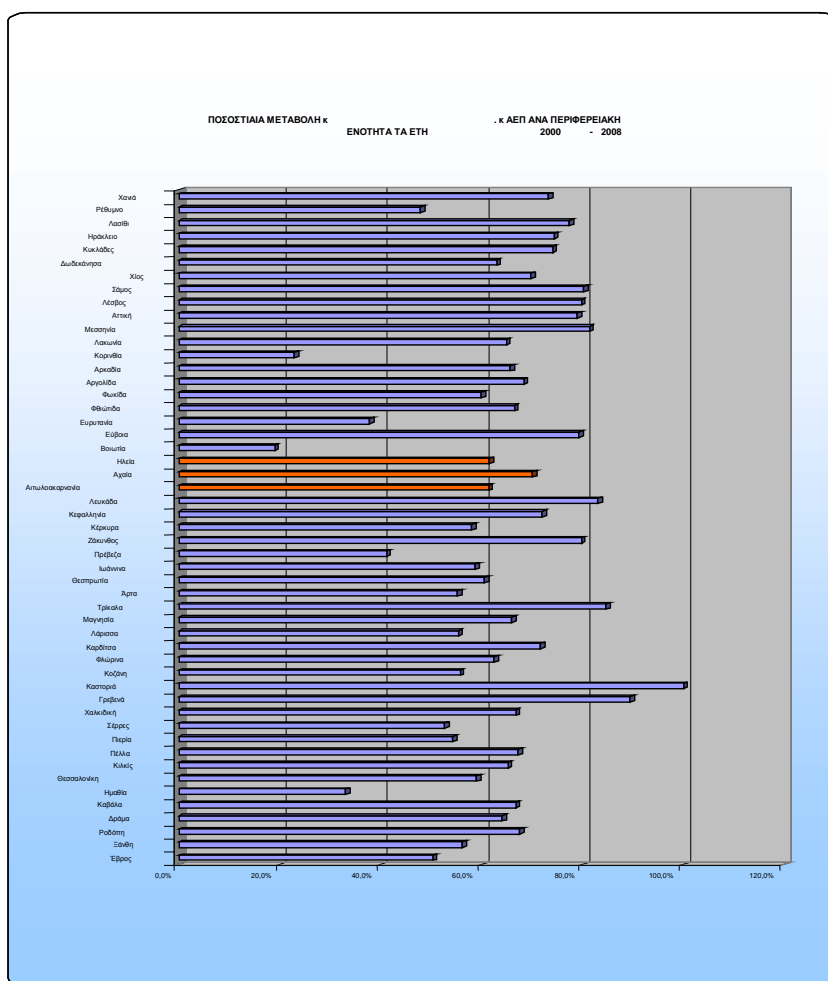
1.2.1.α.1.3 Εντοπισμός ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων

Επειδή η χωρική κατεύθυνση του παραγόμενου ΑΕΠ αγνοεί τον παράγοντα συγκέντρωσης του πληθυσμού στην Αττική επιλέγεται ως πιο αξιόπιστος δείκτης το παραγόμενο ΑΕΠ ανά ΠΕ και κάτοικο.

Η εθνική άνοδος για το ΑΕΠ την περίοδο 2000-2008 δεν κατανέμεται ισότιμα στις ΠΕ της χώρας. Το 2000 ο μέσος όρος του ΑΕΠ ανά κάτοικο της χώρας διαμορφώνεται στα 12.483 €. Το 74,5% των Π.Ε. της χώρας παρουσιάζουν ΑΕΠ ανά κάτοικο κάτω αυτού του ποσού.

Οι Π.Ε. της χώρας που παρουσιάζουν ΑΕΠ ανά κάτοικο άνω του ποσού των 21.084 €, που είναι ο νέος διαμορφωθείς εθνικός μέσος όρος το 2008, αποτελούν το 80,4%. Η Π.Ε Βοιωτίας βρίσκεται στην πρώτη θέση με τις Π.Ε Κυκλάδων, Ζακύνθου, Αττικής, Δωδεκανήσου να ακολουθούν.

Σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες διαπιστώνονται θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης σε σχέση με το 2000 με μεγάλες ωστόσο διαφορές (βλέπε παρακάτω πίνακα). Με κόκκινο φόντο φαίνονται αναλυτικά οι ποσοστιαίες μεταβολές του κ.κ ΑΕΠ για τις ΠΕ της ΠΔΕ από τις οποίες η Π.Ε Αχαΐας εμφανίζει την μεγαλύτερη μεταβολή και ακολουθούν οι Π.Ε Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας.

1.2.1.β Επενδύσεις

1.2.1.β.1 Δημόσιες επενδύσεις

Η κύρια πηγή χρηματοδότησης του Αναπτυξιακού Προγράμματος της Περιφέρειας από Δημόσιες και Κοινοτικές επενδύσεις είναι το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) της Προγραμματικής Περιόδου 2007 – 2013.

Έχει ιδιαίτερη σημασία να καταγράψουμε την χωροθετική κατεύθυνση των πόρων του Γ ΚΠΣ, αφού πρόκειται για το μεγαλύτερο επενδυτικό πρόγραμμα των Δημοσίων Επενδύσεων με κύριο στόχο την σύγκλιση της Ελληνικής οικονομίας. Σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων οι πόροι της Γ Προγραμματικής περιόδου κατευθύνθηκαν ως εξής:

Στο 50% των Π.Ε. αντιστοιχεί ανά κάτοικο ποσό Γ ΚΠΣ περίπου 5.000 € ενώ στο υπόλοιπο 50% των Π.Ε. αντιστοιχεί ποσό από 5.000 € έως 14.711 €.

Στα επόμενα διαγράμματα που ακολουθούν παρουσιάζεται η κατάταξη των ΠΕ κατά φθίνουσα σειρά με βάση τις συνολικές επενδύσεις του Γ΄ ΚΠΣ και η κατανομή του Γ΄ ΚΠΣ ανά κάτοικο στις ΠΕ της Χώρας.

1.2.1.β.2 Ιδιωτικές επενδύσεις

Στον πίνακα που ακολουθεί, εμφανίζεται ο συνολικός αριθμός των αιτημάτων των επενδυτών, που υποβλήθηκαν στην ΠΔΕ, ανά ΠΕ και συνολικά, κατά τη διάρκεια ισχύος του επενδυτικού Νόμου 3299/2004, δηλαδή από 23/12/2004 έως 29/01/2010, καθώς και ο αριθμός των επενδύσεων που εγκρίθηκαν, ανά ΠΕ και συνολικά, σε επίπεδο Περιφέρειας.

Πίνακας 1.2.1.β.2-1: Κατανομή του συνολικού αριθμού των αιτούμενων και εγκεκριμένων επενδύσεων ανά ΠΕ κατά τα έτη 2004-2011

Π.Ε.	Αιτούμενες επενδύσεις		Εγκριθείσες επενδύσεις		Ποσοστό εγκεκριμένων σε σύγκριση με τις αιτούμενες επενδύσεις
	Αριθμός	Ποσοστό (επί του συνόλου της Π.Δ.Ε)	Αριθμός	Ποσοστό (επί του συνόλου της Π.Δ.Ε)	
Π.Ε. Αιτωλνίας	248	20,3%	175	20,7%	70,6%
Π.Ε. Αχαΐας	584	47,7%	374	44,2%	64,0%
Π.Ε. Ηλείας	392	32,0%	298	35,2%	76,0%
Σύνολο Περιφέρειας	1.224	100%	847	100%	69,2%

Πηγή: α. Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας
β. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Από τα παραπάνω στοιχεία του πίνακα το μεγαλύτερο ποσοστό των αιτημάτων (47,7%) αφορά την Αχαΐα, ενώ το ποσοστό των αιτημάτων, των οποίων εγκρίθηκε η υπαγωγή στις διατάξεις του Αναπτυξιακού Νόμου, συμβαδίζει με αυτό των υποβληθέντων αιτημάτων.

Στον πίνακα που ακολουθεί, εμφανίζεται ο αριθμός και το ποσοστό των αιτούμενων επενδύσεων, ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στην ΠΔΕ καθώς και ο αριθμός και το ποσοστό των εγκεκριμένων αιτημάτων ανά τομέα.

Πίνακας 1.2.1.β.2-2: Κατανομή του συνολικού αριθμού των αιτούμενων και εγκεκριμένων επενδύσεων, ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, κατά τα έτη 2004-2011

Τομείς δραστηριότητας	Αιτούμενες επενδύσεις		Εγκριθείσες επενδύσεις		Ποσοστό εγκεκριμένων σε σύγκριση με τις αιτούμενες επενδύσεις
	Αριθμός	Ποσοστό (επί του συνόλου της Π.Δ.Ε)	Αριθμός	Ποσοστό (επί του συνόλου της Π.Δ.Ε)	
Μεταποιητικές Επιχειρήσεις	938	76,6%	632	74,6%	67,4%
Επιχειρήσεις Πρωτογενούς Τομέα	78	6,4%	66	7,8%	84,6%
Τουριστικές Επιχειρήσεις	136	11,1%	107	12,6%	78,7%
Επιχειρήσεις Παροχής υπηρεσιών	72	5,9%	42	5,0%	58,3%
Σύνολο Περιφέρειας	1.224	100%	847	100%	69,2%

Πηγή: α. Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας
β. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Από τα στοιχεία του πίνακα το συντριπτικό ποσοστό των αιτημάτων (76,6%), αφορά επενδύσεις του μεταποιητικού τομέα και ακολουθούν οι τουριστικές επιχειρήσεις με 11,1%. Το ποσοστό των αιτημάτων που εγκρίθηκε για υπαγωγή στις διατάξεις του Αναπτυξιακού Νόμου στην Περιφέρεια συμβαδίζει με αυτό των υποβληθέντων αιτημάτων.

Στον πίνακα εμφανίζεται η κατανομή του συνολικού ποσού (σε ευρώ) των αιτούμενων και εγκεκριμένων επενδύσεων, ανά Π.Ε. της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Πίνακας 1.2.1.β.2-3: Κατανομή του συνολικού ύψους των αιτούμενων και εγκεκριμένων επενδύσεων ανά ΠΕ, κατά τα έτη 2004-2011

Νομοί	Αιτούμενο		Εγκεκριμένο		Ποσοστό εγκεκριμένου ύψους επενδύσεων σε σύγκριση με το αιτούμενο
	Ποσό (σε €)	Ποσοστό (επί του συνόλου της Π.Δ.Ε)	Ποσό (σε €)	Ποσοστό (επί του συνόλου της Π.Δ.Ε)	
Π.Ε. Αιτωλνίας	531.598.733 €	20,0%	343.745.792 €	19,5%	64,7%

Π.Ε. Αχαΐας	1.242.751.521 €	46,8%	851.554.016 €	48,2%	68,5%
Π.Ε. Ηλείας	880.690.624 €	33,2%	571.136.834 €	32,3%	64,9%
Σύνολο Περιφέρειας	2.655.040.877 €	100%	1.766.436.641 €	100%	66,5%

Πηγή: α. Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας
β. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα το μεγαλύτερο ποσοστό (48,2%) του ποσού των εγκριθέντων αιτημάτων αφορά την ΠΕ Αχαΐας, ακολουθεί η ΠΕ Ηλείας με 32,3% και η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας με 19,5%. Το ποσοστό του ποσού των εγκεκριμένων επενδύσεων, σε σχέση με το ύψος του ποσού των αιτημάτων, διαφοροποιείται και διαμορφώνεται στο 68,5% στη ΠΕ Αχαΐας, στο 64,9% στην Ηλεία και στο 64,7% στην Αιτωλοακαρνανία.

Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσά και τα ποσοστά του ύψους των αιτούμενων και εγκεκριμένων επενδύσεων, ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Πίνακας 1.2.1.β.2-4: Κατανομή του συνολικού ύψους των αιτούμενων και εγκεκριμένων επενδύσεων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, κατά τα έτη 2004-2011

Τομείς δραστηριότητας	Αιτούμενο		Εγκεκριμένο		Ποσοστό εγκεκριμένου ύψους επενδύσεων σε σύγκριση με το αιτούμενο
	Ποσό (σε €)	Ποσοστό (επί του συνόλου της Π.Δ.Ε)	Ποσό (σε €)	Ποσοστό (επί του συνόλου της Π.Δ.Ε)	
Μεταποιητικές Επιχειρήσεις	1.796.831.472 €	67,7%	1.191.634.600 €	67,5%	66,3%
Επιχειρήσεις Πρωτογενούς Τομέα	88.871.913 €	3,3%	65.995.044 €	3,7%	74,3%
Τουριστικές Επιχειρήσεις	406.869.603 €	15,3%	285.033.898 €	16,1%	70,1%
Επιχειρήσεις Παροχής υπηρεσιών	362.467.888 €	13,7%	223.773.100 €	12,7%	61,7%
Σύνολο Περιφέρειας	2.655.040.877 €	100%	1.766.436.641 €	100%	66,5%

Πηγή: α. Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας
β. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Στο σύνολο του εγκεκριμένου ποσού των επενδύσεων, σε σχέση με το σύνολο του ύψους του ποσού των αιτημάτων προηγείται ο πρωτογενής τομέας με 74,3%, ακολουθούν οι τουριστικές επιχειρήσεις με 70,1%.

Εντοπισμός ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών διαφοροποιήσεων

Εξετάζοντας τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες για την υλοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων στην ΠΔΕ διαπιστώνεται ενδοπεριφερειακές διαφοροποιήσεις τόσο ανάμεσα στις τρεις ΠΕ, όσο και μεταξύ των τομέων οικονομικής δραστηριότητας. Ειδικότερα διαπιστώθηκε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των αιτημάτων και εγκρίσεων επενδυτικών σχεδίων αναφέρεται στον Νομό Αχαΐας, ακολουθεί ο Νομός Ηλείας και τέλος ο Νομός Αιτωλοακαρνανίας, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία των αιτημάτων, αφορά επενδύσεις του μεταποιητικού τομέα. Ακολουθούν οι τουριστικές επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις του πρωτογενούς τομέα και οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών.

Εντοπισμός διαπεριφερειακών ανισοτήτων

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αιτούμενα και εγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια ανά Περιφέρεια και στο σύνολο της Χώρας κατά τα έτη 2004 – 2011, με ταυτόχρονη αναφορά στο ύψος της επένδυσης, στο ύψος της ενίσχυσης και στις νέες θέσεις εργασίας.

Πίνακας 1.2.1.β.2-5: Στοιχεία ιδιωτικών επενδύσεων κατά Περιφέρεια τα έτη 2004 – 2011

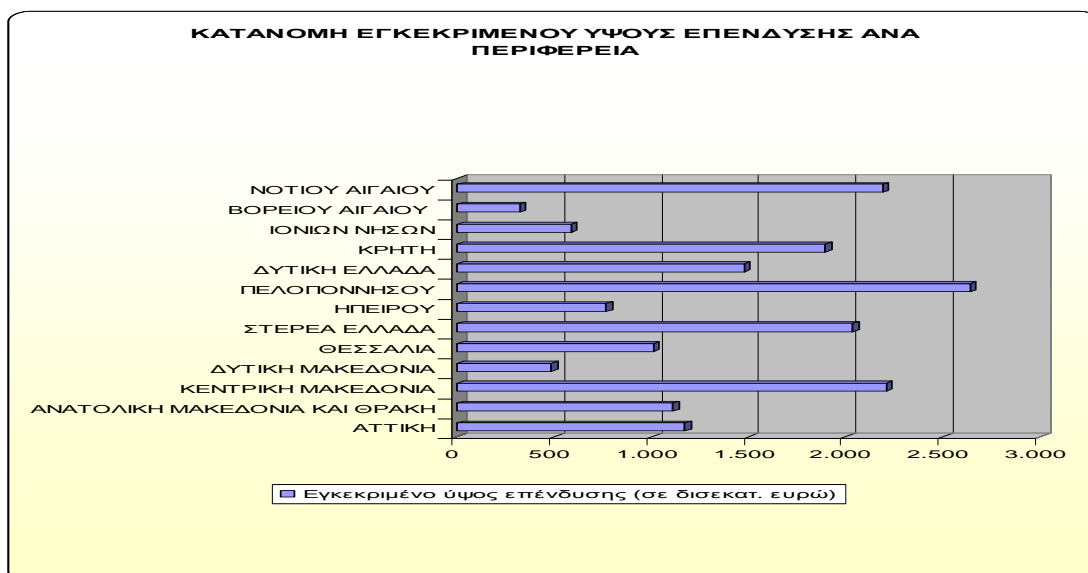
	ΠΟΣΑ ΑΙΤΗΣΕΩΝ			ΠΟΣΑ ΕΓΚΡΙΣΕΩΝ			
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔ. ΣΧΕΔΙΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ €	ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ €	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΕΝΔ. ΣΧΕΔΙΩΝ	ΥΨΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ €	ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ €	ΝΕΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΑΤΤΙΚΗ	526	2.659.705.242	875.209.974	285	1.171.935.086	355.915.706	3.001
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	979	2.102.382.869	1.022.184.394	607	1.111.303.506	553.458.185	3.197

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1.854	3.801.604.606	1.444.831.422	1.103	2.208.859.329	852.047.537	5.835
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	513	1.009.979.303	400.455.448	345	485.554.590	210.212.155	981
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1.211	1.691.886.809	677.562.554	854	1.012.833.833	403.580.184	2.909
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	935	3.826.605.627	1.359.618.173	638	2.035.960.076	719.281.699	3.118
ΗΠΕΙΡΟΥ	1.108	1.521.197.349	754.696.846	651	768.277.241	380.589.205	1.967
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1.784	5.279.707.387	2.456.227.413	980	2.639.478.063	1.248.985.657	4.434
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1.225	2.680.820.742	1.258.232.678	786	1.478.866.459	691.207.691	2.442
ΚΡΗΤΗ	2.163	3.718.305.751	1.336.154.626	1.201	1.895.323.174	680.502.991	3.868
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	291	918.332.114	384.619.516	220	588.938.379	254.529.866	1.368
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	381	541.088.098	273.064.195	257	322.287.699	166.485.839	798
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	637	3.400.353.676	1.429.723.616	414	2.192.121.130	891.624.348	3.488
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	13.607	33.151.969.573	13.672.580.856	8.341	17.911.738.564	7.408.421.063	37.405

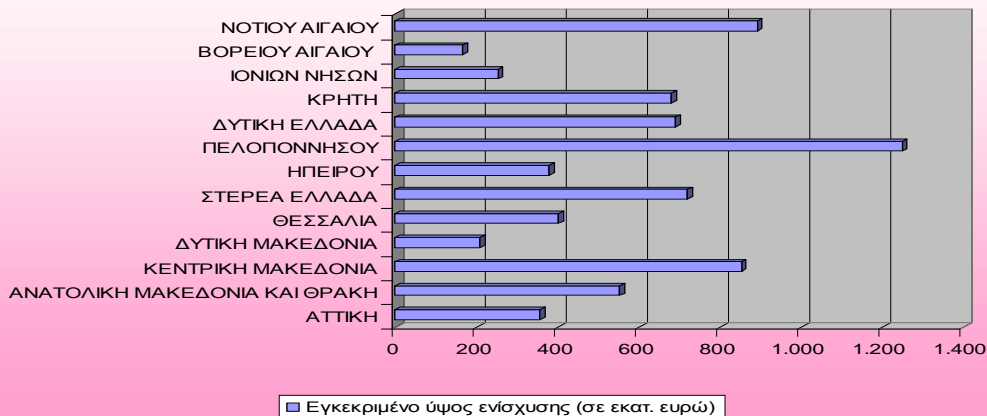
Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας

Από τα στοιχεία του πίνακα προκύπτει ότι δεν υπήρξε σαφής τρόπος κατανομής των επενδυτικών πόρων και **το κριτήριο της «περιφερειακής σύγκλισης» δεν λήφθηκε σοβαρά υπόψη**. Ειδικότερα οι ιδιωτικές επενδύσεις που εγκρίθηκαν για να υλοποιηθούν στην Περ. Κρήτης αποτελούν το 15% των συνολικά εγκεκριμένων προτάσεων, ενώ ακολουθεί η Περ. Κεντρικής Μακεδονίας με ποσοστό 13%.

Στα επόμενα διαγράμματα απεικονίζεται η κατανομή του εγκεκριμένου ύψους επενδύσεων και ενίσχυσης κατά Περιφέρεια από τα οποία προκύπτει ότι η ΠΔΕ κατατάσσεται στην 6^η θέση και την 5^η θέση αντίστοιχα με συνολικά εγκεκριμένο ύψος επενδύσεων αξίας 1,4 δις. ευρώ και συνολικό εγκεκριμένο ύψος ενίσχυσης αξίας 691 εκατ. ευρώ.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΓΓΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΥΨΟΥΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

1.2.2.α Ενεργός Πληθυσμός

Το ποσοστό του ενεργού πληθυσμού της ΠΔΕ το 2011, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, υστερεί έναντι του αντίστοιχου της Ε.Ε και της χώρας και ανήλθε σε 50,9%, παρουσιάζοντας αύξηση 1,5 μονάδες σε σύγκριση με το 2001. Το αντίστοιχο ποσοστό στην Ε.Ε ανήλθε σε 78,3% και στη χώρα σε 53,1%, παρουσιάζοντας αύξηση 11,8 και 1,7 μονάδες αντίστοιχα (βλέπε πίνακα IV κεφ. Α.1.1.β.1.4) Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η εξέλιξη του οικονομικά ενεργού και μη ενεργού πληθυσμού στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τη Χώρα κατά το Α΄ τρίμηνο των ετών 2009 – 2012.

Πίνακας 1.2.2.α-1: Εξέλιξη του οικονομικά ενεργού και μη ενεργού πληθυσμού στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και τη Χώρα κατά το Α΄ τρίμηνο των ετών 2009 – 2012

	Πληθυσμός (σε χιλιάδες)	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός	Οικονομικά Ενεργοί		Μη οικονομικά ενεργοί
			Απασχο- λούμενοι	Άνεργοι	
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας					
Α΄ τρίμηνο 2009	613,9	50,5%	89,9%	10,1%	49,5%
Α΄ τρίμηνο 2010	616,7	51,4%	90,7%	9,2%	48,6%
Α΄ τρίμηνο 2011	621,3	51,8%	84,9%	15,1%	48,2%
Α΄ τρίμηνο 2012	624,6	50,8%	76,9%	23,1%	49,2%
Σύνολο Χώρας					
Α΄ τρίμηνο 2009	9.252,7	53,5	90,7	9,3	46,5%
Α΄ τρίμηνο 2010	9.292,2	53,9	88,3	11,7	46,1%
Α΄ τρίμηνο 2011	9.329,4	53,5	84,1	15,9	46,5%
Α΄ τρίμηνο 2012	9.362,3	53,0	77,4	22,6	47,0%

Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι το Α΄ τρίμηνο του 2012 ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της ΠΔΕ αποτελούσε το 50,8% του συνολικού πληθυσμού της, **ποσοστό μικρότερο από το αντίστοιχο της χώρας** και ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός αποτελούσε το 49,2%, ποσοστό 2,2 μονάδες μεγαλύτερο από το αντίστοιχο της χώρας.

Όπως φαίνεται στο σχετικό πίνακα οι αυξομειώσεις στο ποσοστό ενεργού πληθυσμού σε επίπεδο ΠΔΕ στα τέσσερα τελευταία χρόνια είναι τάξης μικρότερης των 1,3 μονάδων. Αντίθετα, όσον αφορά το ποσοστό των απασχολουμένων στην ΠΔΕ μειώνεται σημαντικά τα δύο τελευταία χρόνια με ποσοστά της τάξης του 8 και 6,7 μονάδων αντίστοιχα, σαφώς μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα ποσοστά μείωσης σε επίπεδο χώρας (κατά 5,8 και 4,2 μονάδες αντίστοιχα). Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία το ποσοστό ανεργίας το Α΄ τρίμηνο του 2009 στην ΠΔΕ ανερχόταν στο 10,1% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, υπερδιπλασιάστηκε το Α΄ τρίμηνο του 2012 ανερχόμενο σε 23,1%, ακολουθώντας σε γενικές γραμμές την μεγάλη αύξηση της ανεργίας και στο επίπεδο χώρας (από 9,3 σε 22,6% αντίστοιχα).

1.2.2.β Απασχόληση

Σε ότι αφορά στη συμμετοχή των τριών παραγωγικών τομέων στην απασχόληση σε επίπεδο ΠΔΕ και των τριών ΠΕ συμπερασματικά σημειώνονται τα εξής:

Το ποσοστό απασχόλησης **στην ΠΔΕ** στον πρωτογενή τομέα (τα έτη 1991, 2001, 2011) μειώθηκε αντίστοιχα από 34,8% σε 32% και σε 28% αντίστοιχα.

Το ποσοστό απασχόλησης στην ΠΔΕ στο δευτερογενή τομέα (1991, 2001, 2011) αυξήθηκε ελαφρά αντίστοιχα σε 20%, 20,8% και 23,1%.

Το ποσοστό απασχόλησης στην μεταποίηση το 1991 ήταν 10,3% επί του συνόλου του δευτερογενή τομέα μειώθηκε το 2001 7,7% ενώ παρουσίασε ελάχιστη αύξηση το 2011 και ανήλθε σε 7,8%.

Το ποσοστό απασχόλησης στην ΠΔΕ το έτος 1991 στον τριτογενή τομέα διαμορφώθηκε σε 45,2%, κατά το 2001 αυξήθηκε σε 47,2% και το 2011 αυξήθηκε σε 48,9%.

Από το παραπάνω συνολικό ποσοστό του τριτογενή τομέα κατά το 1991 ποσοστό 3,9% αφορούσε τις Τράπεζες και τις Ασφάλειες, ποσοστό το οποίο μειώθηκε το 2001 σε 1,7% και παρέμεινε σταθερό και το έτος 2011.

Τα ποσοστά απασχόλησης και στις τρεις ΠΕ, ακολουθούν παρόμοια πορεία δηλαδή παρουσιάζουν:

- α) συνεχόμενη πτωτική τάση στον πρωτογενή μεταξύ 1991, 2001 και 2011
- β) συνεχόμενη αυξητική τάση στον δευτερογενή μεταξύ 1991, 2001 και 2011 με υψηλότερο ρυθμό και ποσοστά αύξησης στην ΠΕ Αχαΐας
- γ) συνεχόμενη αυξητική τάση στον τριτογενή τομέα
- δ) πτωτική τάση του ποσοστού απασχόλησης στην μεταποίηση στο σύνολο του δευτερογενή τομέα (στοιχεία μόνο 1991 και 2001)
- ε) πτωτική τάση του ποσοστού της απασχόλησης σε τράπεζες και ασφάλειες στο ποσοστό του τριτογενή τομέα (στοιχεία μόνο 1991 και 2001)

Όσον αφορά τους ασκούντες **Ανώτερα Επαγγέλματα** στην ΠΔΕ το 1991 αποτελούσαν το 11,5%, ποσοστό μικρότερο από αυτό την χώρας (15,4%). Το ποσοστό αυτό αυξήθηκε το 2001 και διαμορφώθηκε σε 17,9%, ποσοστό επίσης μικρότερο από της χώρας (20,9%). Το ποσοστό της χώρας κατά το 2011 υποχώρησε σε 10,9%.

Όσον αφορά τους ασκούντες Ανώτερα Επαγγέλματα στις ΠΕ της ΠΔΕ, στην ΠΕ Αχαΐας από 14,7% το 1991 αυξήθηκε σε 21% το 2001. Στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας από 9,4% το 1991 αυξήθηκε σε 16,7% το 2001 ενώ στην ΠΕ Ηλείας από 8,8% το 1991 αυξήθηκε σε 13,8% το 2001.

Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα κατά το Β΄ τρίμηνο του 2011, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η **απασχόληση σε επίπεδο Περιφέρειας στον πρωτογενή τομέα, στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, στις κατασκευές, στην εκπαίδευση, στην υγεία και κοινωνική μέριμνα, υπερβαίνει το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας.**

Αντίθετα, η απασχόληση στα ορυχεία και λατομεία, στη μεταποίηση, στη διαχείριση αποβλήτων, στο εμπόριο, στη μεταφορά και αποθήκευση, στην παροχή υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης, στην ενημέρωση και επικοινωνία, στις χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες, στις επιστημονικές δραστηριότητες, στη δημόσια διοίκηση, στις τέχνες και τα νοικοκυριά ως εργοδότες, υπολείπεται του αντίστοιχου ποσοστού της χώρας.

Πίνακας 1.2.2.β-1: Ποσοστό απασχολουμένων ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, στην ΠΔΕ, το Β΄ τρίμηνο του 2011

Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας	Δυτική Ελλάδα	Σύνολο Χώρας
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	20,6%	12,3%
Ορυχεία και Λατομεία	0,1%	0,3%
Μεταποίηση	7,8%	10%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	0,6%	0,5%
Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	0,3%	0,7%
Κατασκευές	7,7%	6,3%

Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	17,1%	18,6%
Μεταφορά και αποθήκευση	4,6%	4,9%
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	6,2%	7,3%
Ενημέρωση και επικοινωνία	1,1%	1,9%
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	1,7%	2,7%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	0,1%	0,1%
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	4,3%	5,1%
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	1,1%	2%
Δημόσια διοίκηση και άμυνα. Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	6,9%	8,8%
Εκπαίδευση	8,7%	7,5%
Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας	6,1%	5,7%
Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία	0,9%	1,2%
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2,9%	2,1%
Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	1,2%	1,9%
Δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων	0%	0%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή - Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Β' τριμήνου 2011

1.2.2.β.1 Απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Πίνακας 1.2.2.β.1-1: Διαπεριφερειακή σύγκριση του οικονομικά ενεργού και μη ενεργού πληθυσμού κατά το Α' τρίμηνο του 2012

	Σύνολο	Οικονομικά ενεργός		Μη οικονομικά ενεργός	
		Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
Σύνολο	9.362.321	4.958.047	53%	4.404.274	47%
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	500.654	255.933	51,1%	244.721	48,9%
Κεντρική Μακεδονία	1.625.727	832.813	51,2%	792.914	48,8%
Δυτική Μακεδονία	246.290	120.402	48,8%	125.888	51,2%
Ήπειρος	306.275	154.522	50,4%	151.754	49,6%
Θεσσαλία	617.683	318.098	51,5%	299.585	48,5%
Ιόνιοι Νήσοι	197.376	103.301	52,3%	94.075	47,7%
Δυτική Ελλάδα	624.593	317.462	50,8%	307.131	49,2%
Στερεά Ελλάδα	471.993	238.025	50,4%	233.968	49,6%
Αττική	3.371.973	1.874.885	55,6%	1.497.088	44,4%
Πελοπόννησος	501.002	255.164	50,9%	245.838	49,1%
Βόρειο Αιγαίο	164.791	81.449	49,4%	83.342	50,6%
Νότιο Αιγαίο	243.889	129.503	53,1%	114.385	46,9%
Κρήτη	490.076	276.491	56,4%	213.585	43,6%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2012 (Επεξεργασία στοιχείων)

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι η ΠΔΕ βρίσκεται στην 9^η θέση μεταξύ των περιφερειών της χώρας από πλευράς οικονομικά ενεργού πληθυσμού με ποσοστό 50,8% έναντι 53% του αντίστοιχου ποσοστού της χώρας. Στην πρώτη θέση βρίσκεται η Περιφέρεια Κρήτης με ποσοστό 56,4% και στην τελευταία θέση (13^η) η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με ποσοστό 48,8%.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι απασχολούμενοι 15 ετών και άνω κατά κατηγορίες οικονομικής δραστηριότητας και θέση στην επιχείρηση, στην Π.Δ.Ε το Α' τρίμηνο 2012.

Πίνακας 1.2.2.β.1-2: Απασχολούμενοι 15 ετών και άνω κατά μονοψήφιες κατηγορίες οικονομικής δραστηριότητας, θέση στην επιχείρηση, στην Π.Δ.Ε το Α' τρίμηνο 2012

Οικονομική δραστηριότητα, τοπική μονάδα (1η απασχόληση)	Σύνολο	Αυτοαπασχολούμενος με προσωπικό	Αυτοαπασχολούμενος χωρίς προσωπικό	Μισθωτός	Βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση
Σύνολο	100%	9,4%	30,9%	50,9%	8,8%
Α. Γεωργία, δασοκομία & αλιεία	24,2%	9,0%	61,3%	8,5%	21,2%
Β. Ορυχεία & λατομεία	0%	0%	0%	0%	0%
Γ. Μεταποίηση	7,5%	13,5%	16,8%	61,9%	7,8%
Δ. Παροχή ηλεκτρ.	0,6%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%

ρεύματος-φυσικού αερίου-ατμού-κλιματισμού					
Ε. Παροχή νερού-διαχυ-λυμάτων, αποβλήτων-δραστ.εξυγίανσης	0,5%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
ΣΤ. Κατασκευές	7,0%	11,0%	35,9%	50,1%	3,0%
Ζ. Χονδρικό-Λιανικό εμπόριο-επισκευή οχημάτων & μοτοσυκλετών	17,2%	10,3%	30,5%	47,3%	11,9%
Η. Μεταφορά & αποθήκευση	4,0%	2,9%	44,4%	50,8%	1,9%
Θ. Υπηρεσίες παροχής καταλύματος & υπηρεσιών εστίασης	6,1%	22,5%	20,5%	47,7%	9,3%
Ι. Ενημέρωση & επικοινωνία	1,1%	0,0%	0,2%	2,0%	0,0%
Κ. Χρηματοπιστωτικές & ασφαλιστικές δραστηριότητες	1,2%	5,2%	13,2%	81,7%	0,0%
Λ. Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Μ. Επαγγελματικές, επιστημονικές & τεχνικές δραστηριότητες	3,4%	31,5%	49,2%	19,3%	0,0%
Ν. Διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες	0,8%	28,2%	10,0%	61,8%	0,0%
Ξ. Δημόσια διοίκηση & άμυνα-υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	7,4%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Ο. Εκπαίδευση	9,5%	3,2%	5,0%	91,1%	0,6%
Π. Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας & κοινωνικής μέριμνας	6,0%	3,3%	10,6%	86,1%	0,0%
Ρ. Τέχνες, διασκέδαση & ψυχαγωγία	0,6%	0,0%	39,3%	60,7%	0,0%
Σ. Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2,1%	16,6%	28,6%	49,5%	5,4%
Τ. Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	0,7%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Υ. Δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών & φορέων	0%	0%	0%	0%	0%

Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα προκύπτουν τα εξής:

- Από το σύνολο των απασχολούμενων (244.214 άτομα), την πλειοψηφία αποτελούν οι μισθωτοί με ποσοστό 50,9% (124.253 άτομα), ενώ ακολουθούν οι αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό με ποσοστό 30,9% (75.493 άτομα).
- Όσον αφορά τον κλάδο δραστηριότητας η πλειοψηφία των απασχολούμενων της Περιφέρειας ασχολείται με την γεωργία, τη δασοκομία και την αλιεία σε ποσοστό 24,2% και ακολουθούν οι κλάδοι του εμπορίου (17,2%), της εκπαίδευσης (9,5%), της μεταποίησης (7,5%), της δημόσιας διοίκησης (7,4%), των κατασκευών (7%).

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι Απασχολούμενοι 15 ετών και άνω κατά κατηγορίες οικονομικής δραστηριότητας και επίπεδο εκπαίδευσης, στην Π.Δ.Ε το Α' τρίμηνο 2012.

Πίνακας 1.2.2.β.1-3: Απασχολούμενοι 15 ετών και άνω κατά μονοψήφιες κατηγορίες οικονομικής δραστηριότητας, επίπεδο εκπαίδευσης, στην Π.Δ.Ε. Α' τρίμηνο 2012

Οικονομική δραστηριότητα, τοπική μονάδα (1η απασχόληση)	Σύνολο	Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	Πτυχίο Ανώτερης Τεχν.Επαγ. Εκπαίδευσης	Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	Απολυτήριο 3-ταξ Μέσης Εκπαίδευσης	Απολυτήριο Δημοτικού	Μερικές τάξεις Δημοτικού	Καθόλου σχολείο
Σύνολο	100%	1,4%	15,0%	14,0%	31,8%	13,3%	23,8%	0,3%	0,4%
Α. Γεωργία, δασοκομία & αλιεία	24,2%	0%	0,8%	2,8%	17,7%	19,1%	57,9%	1,1%	0,6%
Β. Ορυχεία & λατομεία	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Γ. Μεταποίηση	7,5%	0%	8,8%	10,6%	39,5%	23,0%	18,1%	0%	0%
Δ. Παροχή ηλεκτρ. ρεύματος-φυσικού αερίου-ατμού-κλιματισμού	0,6%	0%	27,7%	0%	72,3%	0%	0%	0%	0%

Ε. Παροχή νερού-διαχ. λυμάτων, αποβλήτων-δρασ. εξυγίανσης	0,5%	0%	0%	18,3%	14,4%	13,4%	53,9%	0%	0%
ΣΤ. Κατασκευές	7,0%	0%	2,5%	11,4%	29,1%	20,4%	36,6%	0%	0%
Ζ. Χονδρικό-λιανικό εμπόριο-επισκευή οχημάτων & μοτοσυκλετών	17,2%	1,2%	7,1%	17,2%	49,6%	12,4%	11,5%	0,0%	0,9%
Η. Μεταφορά & αποθήκευση	4,0%	0%	1,5%	10,6%	41,5%	23,3%	23,0%	0%	0%
Θ. Υπηρεσίες παροχής καταλύματος & υπηρεσιών εστίασης	6,1%	0%	2,1%	14,7%	52,9%	12,5%	16,7%	1,1%	0%
Ι. Ενημέρωση & επικοινωνία	1,1%	0%	8,5%	31,8%	49,4%	5,1%	5,1%	0%	0%
Κ. Χρηματοπιστωτικές & ασφαλιστικές δραστηριότητες	1,2%	0%	20,4%	29,7%	45,8%	4,0%	0%	0%	0%
Λ. Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	0,1%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	0%
Μ. Επαγγελματικές, επιστημονικές & τεχνικές δραστηριότητες	3,4%	9,5%	55,2%	23,0%	7,0%	5,2%	0%	0%	0%
Ν. Διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες	0,8%	0%	0%	20,6%	35,4%	14,3%	23,2%	0%	6,5%
Ξ. Δημόσια διοίκηση & άμυνα-υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	7,4%	0%	24,9%	26,6%	46,5%	0,8%	1,3%	0%	0%
Ο. Εκπαίδευση	9,5%	9,6%	68,1%	12,2%	5,4%	0,6%	4,1%	0%	0%
Π. Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας & κοινωνικής μέριμνας	6,0%	0%	28,4%	30,3%	26,3%	7,1%	7,9%	0%	0%
Ρ. Τέχνες, διασκέδαση & ψυχαγωγία	0,6%	0%	17,8%	11,1%	26,9%	20,7%	9,8%	0%	13,7%
Σ. Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2,1%	0%	3,4%	24,9%	45,7%	21,0%	5,1%	0%	0%
Τ. Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	0,7%	0%	0%	23,6%	23,7%	16,7%	36,0%	0%	0%
Υ. Δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών & φορέων	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα προκύπτουν τα εξής:

Από το σύνολο των απασχολούμενων 15 ετών και άνω το 31,8% είναι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης, το 23,8% είναι απόφοιτοι δημοτικού ενώ το 15% και 14% είναι απόφοιτοι ανωτάτων και ανωτέρων σχολών αντίστοιχα. Το μεγαλύτερο ποσοστό κατόχων διδακτορικών και μεταπτυχιακών διπλωμάτων απασχολείται στην εκπαίδευση, σε ποσοστό 9,6% του συνόλου των απασχολούμενων στον κλάδο. Η πλειοψηφία απασχολούμενων στην εκπαίδευση (68,1%), στις επαγγελματικές και επιστημονικές δραστηριότητες (55,2%), στις δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας (28,4%), στον κλάδο παροχής ηλεκτρικού ρεύματος (27,7%) και στη δημόσια διοίκηση (24,9%) είναι απόφοιτοι ανωτάτων σχολών.

Η πλειοψηφία των αποφοίτων ανωτέρων σχολών, ως ποσοστό επί του συνόλου των απασχολούμενων στον κλάδο, απασχολείται στην ενημέρωση και επικοινωνία (31,8%), στις δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας (30,3%), στις χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες (29,7%).

Οι απόφοιτοι δημοτικού σχολείου αποτελούν την πλειοψηφία των εργαζομένων στον κλάδο της γεωργίας (57,9%), στην παροχή νερού (53,9%) και στις κατασκευές (36,6%).

Πίνακας 1.2.2.β.1-4: Διαπεριφερειακή σύγκριση απασχολούμενων κατά το Α' τρίμηνο του 2012

	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός	Απασχολούμενοι	
		Αριθμός	% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού
Σύνολο Χώρας	4.958.047	3.837.950	77,4%
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	255.933	197.925	77,3%
Κεντρική Μακεδονία	832.813	626.950	75,2%
Δυτική Μακεδονία	120.402	86.099	71,5%
Ήπειρος	154.522	122.756	79,4%
Θεσσαλία	318.098	253.203	79,6%
Ιόνιοι Νήσοι	103.301	86.850	84,0%
Δυτική Ελλάδα	317.462	244.214	77,0%
Στερεά Ελλάδα	238.025	179.619	75,4%

Αττική	1.874.885	1.444.853	77,06%
Πελοπόννησος	255.164	206.595	81,0%
Βόρειο Αιγαίο	81.449	65.505	80,4%
Νότιο Αιγαίο	129.503	111.481	86,0%
Κρήτη	276.491	211.899	76,6%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2012 (Επεξεργασία στοιχείων)

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι η ΠΔΕ βρίσκεται στην 9^η θέση μεταξύ των περιφερειών της χώρας από πλευράς απασχολούμενων με ποσοστό 77% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού έναντι 77,4% του αντίστοιχου ποσοστού της χώρας. Στην πρώτη θέση βρίσκεται η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με ποσοστό 86% και στην τελευταία θέση (13^η) η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με ποσοστό 71,5%.

1.2.2.β.2 Τάσεις στην Απασχόληση

Στον επόμενο πίνακα εμφανίζονται οι απασχολούμενοι 15 ετών και άνω με πλήρη ή μερική απασχόληση και οι λόγοι που απασχολούνται μερικώς ανά ομάδες ηλικιών.

Πίνακας 1.2.2.β.2-1: Απασχολούμενοι 15 ετών και άνω με πλήρη ή μερική απασχόληση και οι λόγοι που απασχολούνται μερικώς ανά ομάδες ηλικιών στην ΠΔΕ κατά το Α΄ τρίμηνο του 2012

Πλήρης / μερική απασχόληση & αιτία (1η απασχόληση)	Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
Σύνολο	100%	0,2%	3,9%	10,9%	44,0%	40,0%	0,9%
Πλήρης απασχόληση	94,3%	74,3%	84,6%	90,6%	94,2%	96,4%	100%
Μερική απασχόληση	5,7%	25,7%	15,4%	9,4%	5,8%	3,6%	0,0%
Μερική-Φροντίζει μικρά παιδιά ή εξαρτώμενους ενήλικες	4,4%	0,0%	0,0%	0,0%	7,5%	3,8%	0,0%
Μερική-Παρακολουθεί μαθήματα ή εκπαιδεύεται	2,8%	100%	16,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Μερική-Έχει ασθένεια ή ανικανότητα	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	0,0%
Μερική-Δεν μπορούσε να βρει πλήρη απασχόληση	64,9%	0,0%	70,7%	90,4%	67,8%	42,1%	0,0%
Μερική-Άλλοι προσωπικοί ή οικογενειακοί λόγοι	12,0%	0,0%	0,0%	0,0%	7,3%	34,3%	0,0%
Μερική-Άλλοι λόγοι	14,8%	0,0%	13,2%	9,6%	17,4%	15,2%	0,0%
Μερική-Δεν δήλωσε λόγο	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα προκύπτουν τα εξής:

Από τους απασχολούμενους (244.214 άτομα), το 94,3% (230.299 άτομα) απασχολείται με πλήρη απασχόληση και μόλις το 5,7% (13.915 άτομα) απασχολείται με μερική απασχόληση. Κύριος λόγος μερικής απασχόλησης για το 64,9% όσων απασχολούνται μερικώς, εμφανίζεται η δυσκολία στην ανεύρεση εργασίας πλήρους απασχόλησης. Το μεγαλύτερο ποσοστό μερικής απασχόλησης παρουσιάζουν τα άτομα 15-19 ετών με ποσοστό 25,7% των συνολικά απασχολούμενων της ηλικίας τους. Μοναδική αιτία μερικής απασχόλησης για τα άτομα 15-19 ετών είναι η παρακολούθηση μαθημάτων. Για τα άτομα 20-24 ετών, 25-29 ετών, 30-44 ετών και 45-64 ετών, η σημαντικότερη αιτία είναι η δυσκολία στην ανεύρεση εργασίας πλήρους απασχόλησης με ποσοστά 70,7%, 90,4%, 67,8% και 42,1% αντίστοιχα.

Είναι αυτονόητο ότι τα στοιχεία που αναφέρονται στα αντίστοιχα κεφάλαια της ανεργίας και της απασχόλησης, επιδεινώθηκαν την τελευταία τριετία με ταχύτετους ρυθμούς, τόσο στην χώρα, όσο και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, λόγω της οικονομικής κρίσης.

Όσον αφορά την πρόβλεψη για την εξέλιξη των δεικτών της ανεργίας, όσο διαρκεί η οικονομική κρίση κάθε πρόβλεψη για την εξέλιξη αυτών θεωρείται παρακινδυνευμένη, δεδομένου ότι οι τάσεις παρουσιάζονται συνεχώς αυξητικές και διαμορφώνονται σε πολύ υψηλά επίπεδα. Ήδη η ανεργία το Β΄ τρίμηνο του έτους 2012 διαμορφώθηκε για την ΠΔΕ στο 24,6%, έναντι 16,1% του αντίστοιχου τριμήνου του 2011 (ΕΛ.ΣΤΑΤ). Με δεδομένο ότι οι προβλέψεις για τον ρυθμό ανάπτυξης και για το 2013 παραμένουν έντονα αρνητικές, ενισχύεται η πρόβλεψη ότι η εξέλιξη της ανεργίας μεσοπρόθεσμα θα είναι δυσμενής.

1.2.2.β.3 Ανεργία

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το ποσοστό ανεργίας της ΠΔΕ το 2011 ήταν 15,1% παρουσιάζοντας αύξηση κατά 4,4 μονάδες σε σύγκριση με το 2001. Σε επίπεδο χώρας το αντίστοιχο ποσοστό για το 2011 είναι υψηλότερο 15,9% αυξημένο κατά 5,1 μονάδες σε σύγκριση με το 2001. Η ανεργία σε επίπεδο χώρας

και ΠΔΕ είναι σαφώς μεγαλύτερη του ευρωπαϊκού μέσου όρου (9,7%) για το 2011.

Από τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα προκύπτει ότι η ΠΔΕ εμφανίζει υψηλό ποσοστό ανεργίας, καθώς βρίσκεται στην πέμπτη θέση μετά τις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Στερεάς Ελλάδας και Κρήτης. Συγκρίνοντας το Α΄ τρίμηνο των ετών 2011 και 2012 παρατηρούμε την επιδείνωση της ανεργίας, καθώς το 2011 η ΠΔΕ βρισκόταν στην ένατη θέση.

Η ΠΔΕ και ιδιαίτερα η ΠΕ Αχαΐας, παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα ανεργίας, πράγμα που δημιουργεί οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις στον πληθυσμό και ιδιαίτερα στους νέους και τους μακροχρόνια άνεργους.

Πίνακας 1.2.2.β.3-1: Ποσοστό Ανεργίας, κατά Περιφέρεια

	Α΄ τρίμηνο	
	2011	2012
Σύνολο Χώρας	15,9	22,6
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	18	22,7
Κεντρική Μακεδονία	17,5	24,7
Δυτική Μακεδονία	22,3	28,5
Ήπειρος	15,4	20,6
Θεσσαλία	14,3	20,4
Ιόνιοι Νήσοι	20,3	15,9
Δυτική Ελλάδα	15,1	23,1
Στερεά Ελλάδα	16,1	24,5
Αττική	14,7	22,9
Πελοπόννησος	12,4	19
Βόρειο Αιγαίο	12,6	19,6
Νότιο Αιγαίο	24,3	13,9
Κρήτη	15,7	23,4

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή - Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Α΄ τριμήνου 2012

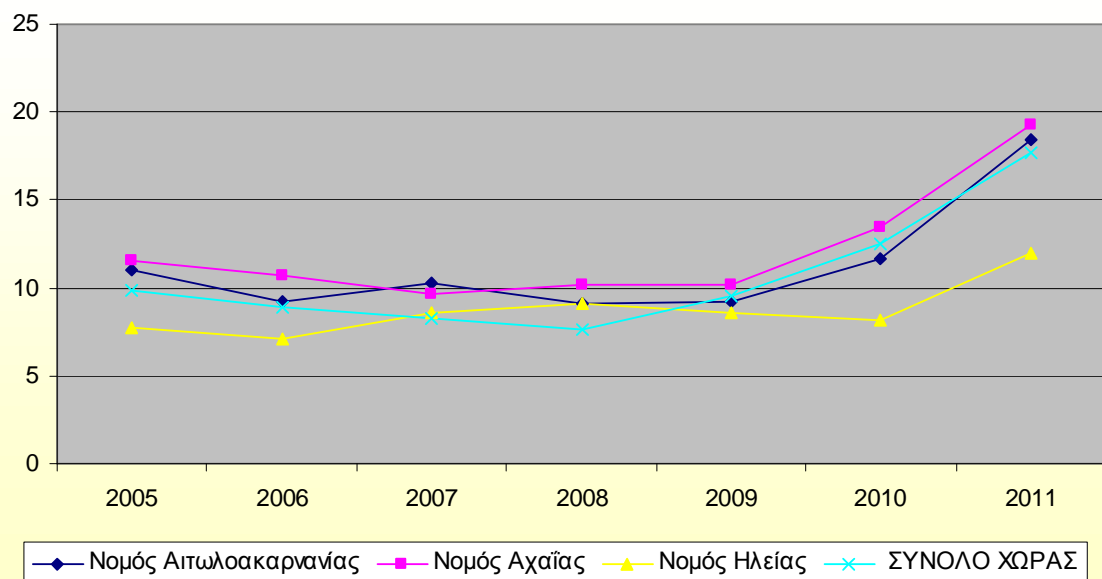
Στον πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθούν παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας κατά τα έτη 2006 - 2011 στις Περιφερειακές Ενότητες της ΠΔΕ.

Πίνακας 1.2.2.β.3-2: Διαχρονική εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στις ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και την Χώρα κατά τα έτη 2005 – 2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Νομός Αιτωλοακαρνανίας	11	9,2	10,3	9,1	9,2	11,7	18,4
Νομός Αχαΐας	11,5	10,7	9,6	10,2	10,2	13,5	19,3
Νομός Ηλείας	7,7	7,1	8,6	9,1	8,6	8,2	12,0

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα, η Αχαΐα έχει ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα στον τομέα της ανεργίας, εμφανίζοντας το μεγαλύτερο ποσοστό καθ' όλη τη διάρκεια της τελευταίας επταετίας και υπερβαίνει το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας.

Ειδικότερα τα ποσοστά ανεργίας και των τριών ΠΕ εμφανίζονται αυξημένα το 2011 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος με την Αχαΐα να είναι πρώτη με ποσοστό 19,3% και την Αιτωλοακαρνανία και την Ηλεία να ακολουθούν με ποσοστά 18,4% και 12% αντίστοιχα.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το 2011 το ποσοστό ανεργίας των ΠΕ Αχαΐας και Αιτωλοακαρνανίας είναι μεγαλύτερο από αυτό της χώρας κατά 1,6 και 0,7 μονάδες αντίστοιχα.

1.2.2.β.4 Διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της ανεργίας στην ΠΔΕ

Πίνακας 1.2.2.β.4-1: Ανεργοί 15 ετών και άνω κατά επίπεδο εκπαίδευσης, ομάδες ηλικιών και φύλο στην ΠΔΕ το Α' τρίμηνο 2012

			Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
Σύνολο	ε80_2_Ανώτατο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης (9 επίπεδα)	Σύνολο	73.248	1.125	11.506	14.820	29.361	16.436	0
		Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	1,6%	0,0%	1,3%	2,4%	2,2%	0,0%	0,0%
		Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	10,8%	0,0%	12,0%	13,1%	11,4%	7,5%	0,0%
		Πτυχίο Ανώτερης Τεχν.Επαγ. Εκπαίδευσης	16,9%	0,0%	11,9%	37,8%	17,0%	2,7%	0,0%
		Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	40,5%	58,5%	58,2%	31,2%	42,9%	30,9%	0,0%
		Απολυτήριο 3-ταξ Μέσης Εκπαίδευσης	10,5%	0,0%	12,2%	6,7%	11,7%	11,4%	0,0%
		Απολυτήριο Δημοτικού	18,5%	41,5%	4,3%	8,8%	12,9%	45,4%	0,0%
		Μερικές τάξεις Δημοτικού	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,8%	1,2%	0,0%
		Δέν πήγε καθόλου σχολείο	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	0,9%	0,0%
Άρρενες	ε80_2_Ανώτατο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης (9 επίπεδα)	Σύνολο	50,0%	58,1%	39,9%	44,6%	47,9%	65,1%	0,0%
		Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	0,5%	0,0%	0,0%	2,6%	0,0%	0,0%	0,0%
		Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	8,2%	0,0%	3,6%	8,2%	10,4%	8,0%	0,0%
		Πτυχίο Ανώτερης Τεχν.Επαγ. Εκπαίδευσης	11,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
		Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	40,3%	79,2%	67,2%	38,8%	43,3%	23,3%	0,0%
		Απολυτήριο 3-ταξ Μέσης Εκπαίδευσης	10,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
		Απολυτήριο Δημοτικού	28,0%	20,8%	8,0%	16,8%	17,8%	57,3%	0,0%
		Μερικές τάξεις Δημοτικού	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
		Δέν πήγε καθόλου σχολείο	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	1,2%	1,4%	0,0%

Θήλεις	e80_2_Ανώτατο ολοκληρωμένο επίπεδο εκπαίδευσης (9 επίπεδα)	Σύνολο	50,0%	41,9%	60,1%	55,4%	52,1%	34,9%	0,0%
		Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	2,7%	0,0%	2,2%	2,2%	4,3%	0,0%	0,0%
		Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	13,3%	0,0%	17,6%	17,0%	12,4%	6,6%	0,0%
		Πτυχίο Ανώτερης Τεχν.Επαγ. Εκπαίδευσης	22,7%	0,0%	15,7%	43,9%	21,7%	5,3%	0,0%
		Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	40,7%	29,7%	52,3%	25,1%	42,5%	45,0%	0,0%
		Απολυτήριο 3-ταξ Μέσης Εκπαίδευσης	10,7%	0,0%	10,4%	9,4%	9,7%	16,3%	0,0%
		Απολυτήριο Δημοτικού	8,9%	70,3%	1,9%	2,3%	8,4%	23,3%	0,0%
		Μερικές τάξεις Δημοτικού	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	3,5%	0,0%
		Δέν πήγε καθόλου σχολείο	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	1,0%	0,0%	0,0%

Πηγή:ΕΛ.ΣΤΑΤ

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα, το σύνολο των ανέργων άνω των 15 ετών στην ΠΔΕ ανέρχεται το Α΄ τρίμηνο του 2012 σε 73.248 άτομα (μισοί άνδρες και γυναίκες).

Την πλειοψηφία (40,5%) των ανέργων αποτελούν οι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης, ενώ ακολουθούν οι απόφοιτοι δημοτικού (18,5%), οι απόφοιτοι ανώτερης τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης (16,9%), οι απόφοιτοι ανωτάτων σχολών (10,8%) και οι απόφοιτοι των τριών τάξεων της μέσης εκπαίδευσης (10,5%). Οι κάτοχοι μεταπτυχιακών και διδακτορικών διπλωμάτων εμφανίζουν πολύ χαμηλό ποσοστό ανεργίας.

Όσον αφορά την ανεργία στο σύνολο των γυναικών ηλικίας 15 ετών και άνω, περισσότερο πλήττονται οι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης (40,7%) και οι απόφοιτοι ανώτερης τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης (22,7%).

1.2.2.β.5 Αγορά εργασίας

Το ποσοστό της απασχόλησης σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού τόσο για την ΠΔΕ, όσο και για το σύνολο της χώρας διαμορφώνεται στο 41,8% για την περιφέρεια και στο 44,6% για το σύνολο της χώρας.

Πίνακας 1.2.2.β.5-1: Απασχολούμενοι και εργατικό δυναμικό στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και την Χώρα κατά το Β΄ τρίμηνο του 2011

	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ (σε χιλιάδες)	ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ (σε χιλιάδες)	Ποσοστό εργατικού δυναμικού στο σύνολο
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	265,0	316,0	50,8 %
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4.156,3	4.967,2	53,2%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Η ΠΔΕ κατέχει την τέταρτη χαμηλότερη θέση στο ποσοστό εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού. Ακολουθούν η Δυτική Μακεδονία με 50,4% η Περιφέρεια Ηπείρου με 49,9% και η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με ποσοστό 48,3%. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει στοιχεία αγοράς εργασίας στην ΠΔΕ και στο σύνολο της χώρας.

Πίνακας 1.2.2.β.5-2: Το μέγεθος της απασχόλησης ανά περιφέρεια το Β΄ τρίμηνο του 2011

	Πληθυσμός	Εργατικό Δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη οικονομικά ενεργοί
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	9.337,6	4.967,2	4.156,3	810,8	4.370,5
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	500,3	254,6	202,0	52,6	245,7
Κεντρική Μακεδονία	1.619,8	833,4	676,9	156,5	786,3
Δυτική Μακεδονία	245,9	124,0	95,4	28,7	121,8
Ηπειρος	306,3	153,0	128,3	24,7	153,3
Θεσσαλία	616,6	315,5	266,9	48,5	301,1
Ιόνια Νησιά	196,1	104,5	89,9	14,7	91,6
Δυτική Ελλάδα	621,9	316,0	265,0	51,0	305,9
Στερεά Ελλάδα	471,4	247,0	205,2	41,8	224,4
Αττική	3.362,3	1.862,7	1.571,7	291,0	1.499,6
Πελοπόννησος	501,7	260,2	226,2	34,0	241,5
Βόρειο Αιγαίο	164,9	79,7	68,4	11,3	85,2

Νότιο Αιγαίο	242,0	134,4	116,0	18,3	107,7
Κρήτη	488,5	282,2	244,4	37,8	206,3

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Σε ένα ιδιαίτερα αρνητικό οικονομικό περιβάλλον το οποίο χαρακτηρίζεται από μεγάλη μείωση του κύκλου εργασιών στις επιχειρήσεις, την έλλειψη ρευστότητας και κεφαλαίων κίνησης, αλλά και την υποχώρηση της επενδυτικής δραστηριότητας, η αγορά εργασίας δέχεται τις πιο ισχυρές πιέσεις που έχουν καταγραφεί στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες. Οι εκτιμήσεις για την πορεία της απασχόλησης και της ανεργίας παραμένουν αρνητικές, τουλάχιστον για το α' εξάμηνο του 2012, δεδομένης και της αβεβαιότητας που προκάλεσε η προεκλογική περίοδος το δίμηνο Μαΐου-Ιουνίου. Έτσι, η πρόβλεψη για το σύνολο του 2012 διαμορφώνεται στο 23,6%, καθώς και η εποχική απασχόληση στον τουρισμό αναμένεται να είναι περιορισμένη σε σχέση με πέρυσι.

Ανάλυση σε κλαδικό επίπεδο (διψήφιο κωδικό) και χωρική συγκέντρωση των επιχειρήσεων στην ΠΔΕ (ανά Δήμο και ΠΕ)

Από την μελέτη των παραπάνω πινάκων και όσον αφορά τον πρωτογενή τομέα διαπιστώνονται τα εξής:

- Η περιοχή των Δήμων Πύργου – Ήλιδας – Πηνειού - Ανδραβίδας / Κυλλήνης για την ΠΕ Ηλείας, Μεσολογγίου – Αργινίου – Ακταίου / Βόνιτσας – Αμφιλοχίας για την ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και Δυτικής Αχαΐας – Πατρέων – Ερυμάνθου για την ΠΕ Αχαΐας **εμφανίζουν έντονη δυναμικότητα στον τομέα της φυτικής και ζωικής παραγωγής** καθώς εκεί δραστηριοποιείται το 31,2%, το 27% και το 21,6% αντίστοιχα των συνολικών επιχειρήσεων του σχετικού κλάδου στην ΠΔΕ. Με δύο λόγια είναι οι **δυναμικές ζώνες του πρωτογενή τομέα της περιοχής**.
- Η δραστηριότητα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας στην ΠΔΕ συγκεντρώνεται στην πλειοψηφία της στους Δ. Ανδραβίδας – Κυλλήνης (11 επιχ.), Δυτικής Αχαΐας (33 επιχ.), Μεσολογγίου (27 επιχ.) και δυτικών ακτών Αιτωλνίας.
- Μηδαμινή είναι η δραστηριότητα των Δήμων της ΠΔΕ στους τομείς της Δασοκομίας –Υλοτομίας και Εξόρυξης άνθρακα με μόνες εξαιρέσεις τους Δ. Αργινίου, Αμφιλοχίας και Πατρέων όπου λειτουργούν 10, 16 και 6 επιχειρήσεις Δασοκομίας –Υλοτομίας αντίστοιχα.

Σε σχέση με τον δευτερογενή τομέα διαπιστώνονται τα εξής:

- ❖ **Οι πιο δυναμικοί μεταποιητικοί κλάδοι της ΠΔΕ διαπιστώνεται ότι είναι αυτοί των τροφίμων, των μεταλλικών και μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων και ακολουθούν οι κλάδοι της κατασκευής ειδών ένδυσης, επίπλων, προϊόντων από ξύλο και τέλος η κατασκευή μηχανημάτων.** Σε ότι αφορά στην χωρική κατανομή των μεταποιητικών επιχειρήσεων διαπιστώνεται ότι η μεγάλη πλειοψηφία τους σε όλες σχεδόν τις μεταποιητικές δραστηριότητες **συγκεντρώνεται στον Δήμο της πρωτεύουσας των ΠΕ Αχαΐας και Ηλείας (Δ. Πατρέων και Δ. Πύργου) και στο Δήμο Αργινίου ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας** (περί το 65% στο σύνολο της ΠΕ).
- ❖ Αξιοσημείωτος είναι ο αριθμός των επιχειρήσεων παραγωγής άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων που λειτουργούσαν το 2007 στον Δ. Ανδραβίδας–Κυλλήνης (77 επιχειρήσεις), κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού που λειτουργούν στον Δ. Ήλιδας (13 επιχειρήσεις ενώ στο Δ. Πύργου λειτουργούν 11 επιχειρήσεις) και παραγωγής κλωστουφαντουργικών υλών που λειτουργούν στον Δ. Πηνειού (24 επιχειρήσεις ενώ στο Δ. Πύργου λειτουργούν 8 επιχειρήσεις).
- ❖ Οι επιχειρήσεις της βιομηχανίας τροφίμων παρότι στην πλειοψηφία τους λειτουργούν στους Δ. Πατρέων, Πύργου και Αργινίου, παρουσιάζουν έντονη διασπορά και σε άλλους Δήμους.

Αναφορικά με τον τριτογενή τομέα διαπιστώνονται ότι οι πιο δυναμικοί κλάδοι του τριτογενούς τομέα της ΠΔΕ είναι αυτοί του χονδρικού και λιανικού εμπορίου (17.166 επιχειρήσεις), των κατασκευών κτιρίων και εξειδικευμένων κατασκευαστικών δραστηριοτήτων (6.835 επιχειρήσεις) και της εστίασης (5.156 επιχειρήσεις). **Κύριες “εμπορικές ζώνες” διαπιστώνεται ότι είναι οι Δ. Πύργου και Ήλιδας για την Ηλεία οι οποίοι συγκεντρώνουν το 38,5% και 23,2% αντίστοιχα των εμπορικών επιχειρήσεων της ΠΕ, ο Δ. Πατρέων για την ΠΕ Αχαΐας, ο οποίος συγκεντρώνει το 72,8% των εμπορικών επιχειρήσεων και ο Δ. Αργινίου για την Αιτωλοακαρνανία, ο οποίος συγκεντρώνει το 50,9% των εμπορικών επιχειρήσεων.**

Αναφορικά με τον τομέα των κατασκευών κτιρίων και εξειδικευμένων κατασκευαστικών δραστηριοτήτων, ο Δ. Πύργου συγκεντρώνει το 43,1% των κατασκευαστικών επιχειρήσεων της ΠΕ, ο Δ. Πατρέων το 63,7% και ο Δ. Αργινίου το 43%.

Οι επιχειρήσεις εστίασης στη Ηλεία είναι 1.454, από τις οποίες το 32,7% λειτουργεί στο Δ. Πύργου και οι υπόλοιπες κατανέμονται στους υπόλοιπους δήμους και κυρίως στον Δ. Ήλιδας (16,4%) και Ανδραβίδας – Κυλλήνης (15,1%). Οι επιχειρήσεις εστίασης της Αχαΐας κατανέμονται κυρίως στους Δ. Πατρέων και Δυτικής

Αχαΐας με ποσοστά 76,2% και 14% αντίστοιχα. Οι επιχειρήσεις εστίασης της Αιτωλοακαρνανίας κατανέμονται κυρίως στους Δ. Αγρινίου και Μεσολογγίου με ποσοστά 39% και 16,3% αντίστοιχα.

Το ξενοδοχειακό δυναμικό της ΠΔΕ συγκεντρώνεται κύρια στην Ηλεία (119 μονάδες) και ακολουθούν η ΠΕ Αιτωλνία (107 μονάδες) και η Αχαΐα (91 μονάδες). Στη Ηλεία τουριστική δραστηριότητα έχουν όλοι οι Δήμοι με τις περισσότερες μονάδες να λειτουργούν στους Δ. Αρχαίας Ολυμπίας, Ζαχάρως, Πύργου και Πηνειού. **Στην Αιτωλοακαρνανία τον μεγαλύτερο αριθμό ξενοδοχειακών μονάδες εμφανίζει ο Δ. Ναυπάκτου (31 μονάδες)** και ακολουθούν οι Δ. Αγρινίου, Ακτίου – Βόνιτσας και Αμφιλοχίας. **Στην Αχαΐα η ξενοδοχειακή δραστηριότητα κύρια συγκεντρώνεται στους Δ. Πατρέων (43 μονάδες) και Καλαβρύτων (23 μονάδες).**

Οι δραστηριότητες υπερτοπικού και καινοτομικού χαρακτήρα της ΠΔΕ συνοψίζονται κύρια στις δραστηριότητες Επιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης και στις δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες. **Οι επιχειρήσεις έρευνας και ανάπτυξης συγκεντρώνονται συγκεκριμένα στον Δ. Πατρέων όπου δραστηριοποιείται το 77,7% των επιχειρήσεων της ΠΔΕ. Οι επιχειρήσεις χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών της ΠΔΕ συγκεντρώνονται στους Δ. Πατρέων και Αιγιαλείας της ΠΕ Αχαΐας, όπου λειτουργεί το 72,8 % των συναφών επιχειρήσεων της ΠΔΕ.**

Πλεονασματικοί κλάδοι της Περιφέρειας σε εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο

Με βάση την αναλυτική καταγραφή και αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης που προηγήθηκε παραπάνω, διαπιστώνεται ότι οι πλεονασματικοί κλάδοι της περιφέρειας σε εθνικό επίπεδο είναι οι εξής:

- ❖ Πρωτογενής τομέας (Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία)
- ❖ Κατασκευές (Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία)
- ❖ Εμπόριο (Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία)
- ❖ Εκπαίδευση – υγεία (Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία)
- ❖ Βιομηχανίες – Βιοτεχνίες (Αχαΐα, Ηλεία)

Σε σχέση με το ισχύον Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. διαπιστώνεται ότι ο Πρωτογενής τομέας, οι Κατασκευές και το Εμπόριο παραμένουν πλεονασματικοί κλάδοι με ταυτόχρονη ενίσχυση των Βιομηχανιών – Βιοτεχνιών.

Οι κλάδοι με εξειδίκευση σε εθνικό επίπεδο είναι :

- Μεταφορές – επικοινωνίες (Αχαΐα)
- Υδατοκαλλιέργεια (Αιτωλοακαρνανία)
- Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος (Ηλεία, Αχαΐα)

Σε σχέση με το ισχύον Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. διαπιστώνεται ότι οι Μεταφορές – επικοινωνίες παραμένουν στους κλάδους με εξειδίκευση σε εθνικό επίπεδο με ταυτόχρονη ενίσχυση της Υδατοκαλλιέργειας και της Παροχής ηλεκτρικού ρεύματος

Οι πλεονασματικές δραστηριότητες σε περιφερειακό επίπεδο είναι οι ακόλουθες:

- ✓ Μεταποίηση (Αχαΐα)
- ✓ Υπηρεσίες εστίασης (Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα)
- ✓ Καταλύματα (Ηλεία)
- ✓ Ορυχεία (Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα)
- ✓ Ηλεκτρισμός – φωταέριο – νερό (Αιτωλοακαρνανία)
- ✓ Τράπεζες – ασφάλειες – διεκπεραιώσεις (Αχαΐα, Ηλεία)
- ✓ Δημόσια διοίκηση και άμυνα (Αχαΐα)

Σε σχέση με το ισχύον Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. διαπιστώνεται ότι η Μεταποίηση, τα Ορυχεία, ο Ηλεκτρισμός – φωταέριο – νερό, οι Τράπεζες – ασφάλειες – διεκπεραιώσεις και η Δημόσια διοίκηση και άμυνα παραμένουν στις πλεονασματικές δραστηριότητες σε περιφερειακό επίπεδο με ταυτόχρονη ενίσχυση των Υπηρεσιών εστίασης και των Καταλυμάτων. Υποχώρησε ο κλάδος των Κατοικιών.

Οι κλάδοι της μεταποίησης με εξειδίκευση σε εθνικό επίπεδο είναι οι εξής:

- Είδη διατροφής (Αχαΐα, Ηλεία, Αιτωλοακαρνανία)
- Ξύλο (Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία)
- Μη μεταλλικά ορυκτά (Ηλεία, Αχαΐα)
- Μεταλλικά προϊόντα (Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία)
- Έπιπλα (Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία)
- Είδη ένδυσης (Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία)

Σε σχέση με το ισχύον Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. διαπιστώνεται ότι τα Είδη διατροφής, το Ξύλο και τα Μη μεταλλικά ορυκτά παραμένουν στους κλάδους της μεταποίησης με εξειδίκευση σε εθνικό επίπεδο με ταυτόχρονη ενίσχυση των Μεταλλικών προϊόντων, των Επίπλων και των Ειδών ένδυσης. Υποχώρησαν οι κλάδοι των Ποτών, Υφαντικών, Χαρτιού και Ελαστικών – Πλαστικών.

Οι μεταποιητικοί κλάδοι με εξειδίκευση σε περιφερειακό επίπεδο είναι:

- Ποτά (Αχαΐα)

- Εκτυπώσεις (Αχαΐα)
- Κλωστοϋφαντουργικές ύλες (Αχαΐα)
- Δέρμα (Αχαΐα)
- Χημικά (Αχαΐα)
- Βασικά μέταλλα (Αχαΐα)
- Χαρτί (Αχαΐα)
- Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού (Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία)
- Ηλεκτρικός εξοπλισμός (Αχαΐα)
- Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες (Αχαΐα)

Σε σχέση με το ισχύον Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. διαπιστώνεται ότι οι Εκτυπώσεις, το Δέρμα, τα Χημικά, τα Βασικά μέταλλα, τα Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού, ο Ηλεκτρικός εξοπλισμός και οι Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες παραμένουν στους μεταποιητικούς κλάδους με εξειδίκευση σε περιφερειακό επίπεδο. Ενισχύονται τα Ποτά, οι Κλωστοϋφαντουργικές ύλες και το Χαρτί. Υποχώρησαν οι κλάδοι του Καπνού και των παραγώγων πετρελαίου.

Υπάρχουσα κατάσταση στον τομέα των Εισαγωγών και Εξαγωγών

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι Εισαγωγές και Εξαγωγές σε αξία και ποσότητα, ανά τομέα, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, τα έτη 2009, 2010 και 2011.

Πίνακας 1.2.2.β.5-3: Αξία και Ποσότητες Εισαγωγών και Εξαγωγών, ανά τομέα, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, κατά τα έτη 2009 – 2011

(σε ευρώ και κιλά αντίστοιχα)

SITC _1	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΩΔΙΚΩΝ SITC:1	ΑΞΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΠΟ ΕΕ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΠΟ ΕΕ ΣΕ ΚΙΛΑ	ΑΞΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΠΟ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΠΟ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΣΕ ΚΙΛΑ	ΑΞΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΠΡΟΣ ΕΕ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΣΕ Ε.Ε ΣΕ ΕΥΡΩ	ΑΞΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΣΕ ΚΙΛΑ
ΕΤΟΣ 2009									
'0'	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	90.730.774	146.673.644	70.814.615	154.760.823	207.090.385	160.742.555	63.075.054	47.613.677
'1'	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	3.114.837	8.193.963	5.282.140	1.216.547	13.979.915	11.719.146	26.821.046	15.405.250
'2'	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	18.107.527	37.847.550	5.794.078	51.070.865	2.530.681	2.895.787	2.401.661	10.719.011
'3'	ΟΡΥΚΤΑ, ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΛΠ.	563.537	725.950	8.028.520	107.650.507	1.844	588	6.327	940
'4'	ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η' ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	1.706.232	2.582.299	56.401.619	90.882.683	44.708.865	44.299.367	1.598.861	73.5169
'5'	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ, (Μ.Α.Κ.)	19.149.148	47.657.510	9.002.154	19.786.648	4.574.148	3.972.034	4.412.247	4.240.854
'6'	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΑ ΚΥΡΙΩΣ ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	24.542.316	29.949.766	20.864.280	26.920.763	9.447.355	4.222.748	24.974.897	410.765.597
'7'	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	56.473.936	7.789.090	14.547.505	1.933.869	61.927.192	685.601	6.795.696	1.286.514
'8'	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	34.514.576	73.397.324	4.429.756	1.058.448	18.678.668	9.248.155	1.317.535	392.314
'9'	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	16.205	6.308	45.656	290	4.1847	15.054	0	0
	ΣΥΝΟΛΟ	248.919.088	354.823.404	195.210.323	455.281.443	362.980.900	237.801.035	131.403.324	491.159.326
ΕΤΟΣ 2010									
'0'	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	82.687.549	143.322.630	53.526.726	110.634.658	14.7846.707	204.958.316	81.797.034	65.889.601
'1'	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	1.940.594	3.650.457	1.565.851	342.920	15.688.452	16.494.108	27.683.916	11.073.094
'2'	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	14.490.407	18.009.231	7.673.210	20.975.791	4.257.499	6.460.028	3.359.916	11.742.017
'3'	ΟΡΥΚΤΑ, ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΛΠ.	441.222	304.727	12.826.602	141.351.410	0	0	4.462	2.120
'4'	ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η' ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	7.544.926	9.847.533	61.555.826	89.611.405	61.410.755	55.580.336	2.065.903	769.099

'5'	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ, (Μ.Α.Κ.)	20.725.296	16.334.647	7.085.595	20.632.101	3.938.151	2.680.243	2.606.901	6.043.677
'6'	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΑ ΚΥΡΙΩΣ ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	18.049.301	26.169.387	18.080.110	36.388.476	12.420.449	5.908.541	25.179.985	477.559.745
'7'	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	31.755.620	4.043.071	8.415.444	956.178	3.383.857	14.615.495	7.900.972	1.567.552
'8'	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	25.472.473	5.055.154	2.621.324	614.188	14.732.395	7.232.659	2.352.679	1.059.127
'9'	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	41.760	5	0	0	28.684	1.9764	0	0
	ΣΥΝΟΛΟ	203.149.148	226.736.842	173.350.688	421.507.127	263.706.949	313.949.490	15.2951.768	575.706.032

ΕΤΟΣ 2011

'0'	ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	80.086.965	113.557.648	103.798.154	193.282.584	154.223.459	182.444.773	83.476.357	67.309.290
'1'	ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	3.216.546	7.802.255	5.147.133	1.031.540	17.410.287	16.144.181	16.656.605	12.096.112
'2'	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	10.466.457	13.681.638	6.446.463	41.915.436	2648.418	16.368.187	6.123.012	29.778.666
'3'	ΟΡΥΚΤΑ, ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΛΠ.	432.246	385.314	4.650.274	40.300.000	0	0	5.336	996
'4'	ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η' ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	16.780.251	17.443.745	69.171.681	83.189.375	62.460.901	45.026.593	2.737.728	823.547
'5'	ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ, (Μ.Α.Κ.)	21.564.618	15.800.635	6.872.905	11.409.885	5.344.322	4.296.779	1.988.095	3.961.091
'6'	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΑ ΚΥΡΙΩΣ ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	16.491.064	22.229.181	12.172.236	16.041.313	9.672.302	3.516.172	10.166.849	80.032.837
'7'	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	16.785.715	2.448.323	6.044.330	902.251	2.652.543	875.506	12.730.226	2.620.562
'8'	ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	27.464.072	3.655.366	1.094.792	175.390	11.760.597	5.169.681	7.351.880	2.163.461
'9'	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	2.3840	4	0	0	0	0	0	0
	ΣΥΝΟΛΟ	193.311.774	197.004.109	215.397.968	388.247.774	266.172.829	273.841.872	141.236.088	198.786.562

Πηγή :ΕΛ.ΣΤΑΤ

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα και για τα έτη 2009 – 2011 στον τομέα των εισαγωγών της ΠΔΕ προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα:

Την τριετία 2009-2011 και όσον αφορά τις εξαγωγικές επιδόσεις της ΠΔΕ προς την ΕΕ διαπιστώνεται αυξημένη συμβολή των κλάδων Ποτών και Καπνού, Πρώτων υλών, Λαδιών και Λιπών ζωικής και φυτικής προέλευσης και Χημικών προϊόντων, οι οποίοι παρουσιάζουν σημαντικές αυξήσεις σε αξία και ποσότητα.

Όσον αφορά τον εξαγωγικό προσανατολισμό της ΠΔΕ προς τρίτες χώρες δυναμικοί εμφανίζονται οι κλάδοι Τροφίμων και ζωντανών ζώων, Πρώτων υλών, Λαδιών και Λιπών ζωικής και φυτικής προέλευσης, Μηχανημάτων και Υλικών μεταφορών και διάφορων βιομηχανικών ειδών, οι οποίοι παρουσιάζουν σημαντικές αυξήσεις σε αξία και ποσότητα.

1.3 Παραγωγικές δραστηριότητες - Πρωτογενής τομέας

Η θέση του αγροτικού τομέα στην οικονομία της ΠΔΕ είναι ιδιαίτερα σημαντική, όπως προκύπτει από τη συμμετοχή του στο ΑΕΠ, αλλά και από το γεγονός ότι απασχολεί ένα σημαντικό ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της περιοχής.

Η ΠΔΕ, σύμφωνα με τα στοιχεία του έτους 2009 της ΕΛ.ΣΤΑΤ, παράγει το 4,6% της συνολικής ΑΠΑ της χώρας. Στο σύνολο της χώρας ο πρωτογενής τομέας παράγει το 3,1% της ΑΠΑ, **το αντίστοιχο ποσοστό της ΑΠΑ για την ΠΔΕ είναι υπερδιπλάσιο (7,3%)**.

Σε επίπεδο ΠΕ, ο πρωτογενής τομέας παράγει το 16,5% της συνολικής ΑΠΑ της ΠΕ Ηλείας. Τα αντίστοιχα ποσοστά για την Αιτωλοακαρνανία και Αχαΐα είναι 7,8% και 3,8%. **Είναι σαφές ότι στην Αιτωλοακαρνανία και στην Ηλεία ο πρωτογενής τομέας διαδραματίζει σημαντικότερο ρόλο στην τοπική οικονομία τους.**

Παρά το γεγονός ότι ο πρωτογενής τομέας στην ΠΔΕ αποτελεί σημαντικό πόλο απασχόλησης και οικονομικής δραστηριότητας, δεν εξαιρείται των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο γεωργοκτηνοτροφικός κλάδος στην ελληνική επικράτεια, παρουσιάζοντας χαμηλή ανταγωνιστικότητα λόγω υψηλού κόστους και χαμηλής ποιότητας των προϊόντων, αλλά και λόγω των αδυναμιών που υπάρχουν στον τομέα διακίνησης και εμπορίας, του μικρού και πολυτεμαχισμένου κλήρου (μ.ο. 34,3 στρέμματα), της ηλικιακής διάρθρωσης του αγροτικού πληθυσμού, της ελλιπούς εκπαίδευσης και κατάρτισης των αγροτών, της πλημμελούς οργάνωσης των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Η μεγαλύτερη συμμετοχή του τομέα αυτού στο εισόδημα και την απασχόληση της περιφέρειας συντελεί, ώστε τα προβλήματα αυτά να εμφανίζονται οξύτερα για την οικονομία και την κοινωνία της περιοχής.

Ο πρωτογενής τομέας της Π.Δ.Ε έχει να επιδείξει σημαντικά προϊόντα στον κλάδο της φυτικής παραγωγής, όπως απεικονίζεται στους πίνακες του παραρτήματος. Τα κυριότερα προϊόντα φυτικής παραγωγής που παράγει η ΠΔΕ είναι καλαμπόκι (341.443 τόνοι), σανό και ριζώματα (318.205 τόνοι), καρπούζια και πεπόνια (297.673 τόνοι), πατάτες (258.977 τόνοι), ελιές ελαιοποίησης (175.613 τόνοι), βιομηχανική ντομάτα (160.747 τόνοι) και εσπεριδοειδή (102.499 τόνοι).

1.3.1 Φυτική παραγωγή

Ο πρωτογενής τομέας της Π.Δ.Ε. έχει να επιδείξει σημαντικά προϊόντα στον κλάδο της φυτικής παραγωγής, όπως απεικονίζεται στους πίνακες του παραρτήματος. Τα κυριότερα προϊόντα φυτικής παραγωγής που παράγει η Π.Δ.Ε. είναι καλαμπόκι (341.443 τόνοι), σανό και ριζώματα (318.205 τόνοι), καρπούζια και πεπόνια (297.673 τόνοι), πατάτες (258.977 τόνοι), ελιές ελαιοποίησης (175.613 τόνοι), βιομηχανική ντομάτα (160.747 τόνοι), εσπεριδοειδή (102.499 τόνοι), μούστος (57.274 τόνοι), βρώμη (42.671 τόνοι), βαμβάκι (26.067 τόνοι), σιτάρι μαλακό και σκληρό (συνολικά 20.469 τόνοι), κριθάρι (18.644 τόνοι), κορινθιακή σταφίδα (16.511 τόνοι), ρύζι (6.900 τόνοι), επιτραπέζια σταφύλια (4.950 τόνοι) και φασόλια (3.586 τόνοι).

Από τα στοιχεία των σχετικών πινάκων του παραρτήματος συμπεραίνουμε ότι η Π.Δ.Ε. καταλαμβάνει πρώτες θέσεις ανάμεσα στις 5 γειτονικές περιφέρειες (Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων, Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας) σε αρκετά γεωργικά προϊόντα. Έτσι στην **1η θέση** κατατάσσεται στην παραγωγή αμυγδάλων και καρυδιών όσον αφορά τα δένδροκομικά, στην παραγωγή κολοκυθιών (με 19,1% της εγχώριας παραγωγής) όσον αφορά τα κηπευτικά, πατάτας (27,8%), καρπουζιών και πεπονιών (37,7% της εγχ. παραγωγής). Ομοίως 1^η θέση κατέχει στην παραγωγή κτηνοτροφικών φυτών (καρποί, σανό, χόρτο, ριζώματα σε ποσοστό 13,7% της εγχώριας παραγωγής), σιτηρών για καρπό (βρώμη, ρύζι και καλαμπόκι σε ποσοστό 14,1% της συνολικής παραγωγής της χώρας). Τέλος όσον αφορά τα αμπελοοικονομικά προϊόντα η Π.Δ.Ε. βρίσκεται στην 1^η θέση στην παραγωγή μούστου και κορινθιακής σταφίδας με ποσοστά 15,8% και 44,7% αντίστοιχα της συνολικής εγχώριας παραγωγής.

Τη **2^η θέση** μεταξύ των γειτονικών περιφερειών καταλαμβάνει σε πλήθος δένδροκομικών προϊόντων και συγκεκριμένα στα αχλάδια, μήλα, ροδάκινα, βερίκοκα, επιτραπέζιες ελιές (16,7% της εγχώριας παραγωγής) και ελαιόλαδο, καθώς και κηπευτικών προϊόντων, δηλαδή στη βιομηχανική ντομάτα (18%), στα

φασολάκια (18,8%) και στις μελιτζάνες (8,1%). Στην κατηγορία των βρώσιμων οσπρίων βρίσκεται στη 2^η θέση όσον αφορά τα φασόλια (16,3%), ενώ στην κατηγορία των αμπελοουργικών προϊόντων ξεχωρίζουν τα επιτραπέζια σταφύλια.

Σημαντική είναι η παραγωγή της Π.Δ.Ε. και σε άλλα δένδροκομικά προϊόντα, γεγονός που την κατατάσσει στην **3^η θέση** για την παραγωγή εσπεριδοειδών (κυρίως λεμονιών με το 36% της συνολικής παραγωγής της χώρας), κερασιών και ελιών ελαιοποίησης (8,8%). Την ίδια θέση κατέχει και για την παραγωγή αρκετών κηπευτικών, όπως κουνουπίδια-λάχανα (10,3%), ξερά κρεμμύδια (3,15%), μπάμιες (8,7%) και λοιπά κηπευτικά (8,20%) (βλέπε πίνακα που ακολουθεί).

Πίνακας: Τα κυριότερα γεωργικά προϊόντα της ΠΔΕ

	Δενδροκομικά	%	Κηπευτικά	%	Πεπονοειδή & πατάτες	%	κτηνοτροφικά φυτά	%	βρώσιμα όσπρια	%	σιτηρά για καρπό	%	αμπελουργικά προϊόντα	%
1η* θέση	αμύγδαλα καρύδια		κολοκύθια	19,1%	καρπούζια & πεπόνια πατάτες	37,7% 27,8%	κτηνοτροφικά φυτά	13,7%			βρώμη καλαμπόκι ρύζι	14,1%	μούστος κορινθιακή σταφίδα	15,8% 44,7%
2η* θέση	αχλάδια μήλα ροδάκινα βερίκοκα επιτραπέζιες ελιές ελαιόλαδο	16,70%	βιομηχανική ντομάτα μελιτζάνες φασολάκια	18,0% 8,1% 18,8%					φασόλια	16,3%			επιτραπέζια σταφύλια	
3η* θέση	εσπεριδειδή (λεμόνια) κεράσια ελιές ελαιοποίησης	36% 8,80%	κουνουπίδια - λάχανα ξερά κρεμμύδια μπάμιες λοιπά κηπευτικά	10,30% 3,15% 8,70% 8,20%										

Σημειώσεις:

1η*, 2η*, 3η*: αντίστοιχη θέση της Π.Δ.Ε. μεταξύ των 5 γειτονικών περιφερειών στα συγκεκριμένα προϊόντα (Π.Δ.Ε., Πελοπόννησος, Ιόνια Νησιά, Ήπειρος, Στερεά Ελλάδα).

%: ποσοστό επί τοις εκατό της εγχώριας παραγωγής.

1.3.2 Ζωική παραγωγή

Ο τομέας της κτηνοτροφίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελεί μια βασική συνιστώσα της κοινωνικής και οικονομικής ζωής του τόπου. Ο γαλακτοκομικός κλάδος είναι ιδιαίτερης σημασίας αποτελώντας σημαντική οικονομική δραστηριότητα για τις περιοχές της Περιφέρειας, ιδίως στην Ηλεία και Αιτωλοακαρνανία. Στην Περιφέρεια παράγεται το 11,1% περίπου της παραγωγής του γάλακτος της χώρας που παραδίδεται σε μεταποιητικές μονάδες. Ποσοτικά μεγαλύτερη παραγωγή υπάρχει σε πρόβειο γάλα.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΦΕΤ του έτους 2009 οι μεταποιητές γάλακτος συγκεντρώνονται περισσότερο στην περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας όπου λειτουργούν συνολικά 34 εγκεκριμένες εγκαταστάσεις. Σημειώνεται ότι περίπου 42,44% του πρόβειου γάλακτος, 38,44% του γίδινου και 69,17% του αγελαδινού γάλακτος διακινείται εκτός των ορίων της Περιφέρειας.

Ιδιαίτερως στην Αιτωλοακαρνανία η ποιμενική αιγοπροβατοτροφία, αποτελεί τον κορμό του ζωικού πληθυσμού της. Στους βοσκοτόπους της περιοχής παρατηρείται έντονη διαφοροποίηση στην ποικιλότητα των φυτών, χορτολίβαδα που καλύπτονται από πωύδη βλάστηση, φρυγανότοποι με βλάστηση φρυγανώδη, θαμνότοποι και δασολίβαδα, παράγοντες που συνδέονται με παραγωγή προϊόντων υψηλών προδιαγραφών ποιότητας και υγιεινής. Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του κρέατος παρουσιάζουν την ευκαιρία δημιουργίας προτύπου παραγωγής αρνίσιου και κατσικίσιου κρέατος, με οριοθέτηση της επιλέξιμης περιοχής. Προϋπόθεση της δημιουργίας του προτύπου αυτού είναι η οργάνωση των παραγωγών (Ομάδα παραγωγών) και τα ζώα να είναι εγγεγραμμένα στα γενεαλογικά βιβλία της φυλής από τα Κέντρα Γενετικής Βελτίωσης με βάση τα φαινοτυπικά χαρακτηριστικά.

Όσον αφορά στην μεταποιητική υποδομή, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και του ΕΦΕΤ λειτουργούν συνολικά 12 σφαγεία, 12 πτηνοσφαγεία, 3 μονάδες παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας, 3 επιχειρήσεις επεξεργασίας παραπροϊόντων κρέατος και 23 μονάδες τεμαχισμού κρεάτων, παραγωγής κιμά και κρεατοσκευασμάτων που ικανοποιούν τις απαιτήσεις των παραγόμενων ζωικών προϊόντων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε μεγάλο βαθμό.

1.3.2.α Ζωικό κεφάλαιο

Όσον αφορά το ζωικό κεφάλαιο της ΠΔΕ σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί διαπιστώνονται τα εξής :

- Στα βοοειδή στην ΠΔΕ λειτουργούν 3.679 εκμεταλλεύσεις που περιλαμβάνουν 91.103 ζώα. Το 46,5% των εκμεταλλεύσεων λειτουργεί στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας, ακολουθεί ο Νομός Ηλείας με 30,8% και ο Νομός Αχαΐας με 22,6%. Ο αριθμός των ζώων κατανέμεται κατά 73,8% στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας, 15,2% στο Νομό Ηλείας και 11% στο Νομό Αχαΐας.
- Όσον αφορά τα αιγοπρόβατα στην ΠΔΕ λειτουργούν 22.476 εκμεταλλεύσεις που περιλαμβάνουν 2.298.368 ζώα. Το 50,6% των εκμεταλλεύσεων λειτουργεί στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας, ακολουθεί ο Νομός Αχαΐας με 27,3% και ο Νομός Ηλείας με 22%. Ο αριθμός των ζώων κατανέμεται κατά 56,1% στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας, 25,5% στο Νομό Αχαΐας και 18,4% στο Νομό Ηλείας.

Πίνακας 1.3.2.α -1: Συγκεντρωτικά στοιχεία ζωικού κεφαλαίου ανά Περιφερειακή Ενότητα στην ΠΔΕ

ΒΟΟΕΙΔΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ	ΕΣΤΑΒΛΙΣΜΕΝΕΣ	ΑΓΕΛΑΙΕΣ	ΓΑΛΑΚΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΠΕ Αιτωλοακαρναίας	1.712	67.259	26	1.686	26
ΠΕ Αχαΐας	833	9.996	495	338	268
ΠΕ Ηλείας	1.134	13.848	862	272	265
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	3.679	91.103	1.383	2.296	559
ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ	ΕΝΣΤΑΒΛΙΣΜΕΝΕΣ	ΗΜΙΕΚΤΑΤΙΚΕΣ	
ΠΕ Αιτωλοακαρναίας	11.386	1.289.206	211	11.175	
ΠΕ Αχαΐας	6.148	586.249	86	6.062	
ΠΕ Ηλείας	4.942	422.913	122	4.820	
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	22.476	2.298.368	419	22.057	

Πηγή: Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας - Καλλιεργητικό Πλάνο

1.3.2.β Φυσιτάμενη κατάσταση Ζωικής παραγωγής ανά Καλλικρατικό Δήμο της ΠΔΕ

Η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας διαθέτει περίπου το 10% του ζωικού κεφαλαίου όλης της χώρας σε αιγοπρόβατα και το 6% αυτού σε βοοειδή, ενώ επίσης έντονα αναπτυγμένη είναι η χοιροτροφία. Χαρακτηριστικό της βοοτροφίας του νομού είναι ότι όλες σχεδόν οι εκμεταλλεύσεις είναι κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης και η συντριπτική πλειοψηφία αυτών είναι αγελαίας μορφής (τα ζώα που εκτρέφονται είναι κυρίως εγχώρια αβελτίωτα με χαμηλές αποδόσεις σε κρέας και διατηρούνται στη λογική της είσπραξης των επιδοτήσεων, καθώς το κρέας που παράγεται δεν είναι ανταγωνιστικό στην αγορά και δεν προτιμάται από το καταναλωτικό κοινό).

Τα στοιχεία του ζωικού κεφαλαίου ανά ΠΕ της Π.Δ.Ε. παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας 1.3.2.β-1: Συγκεντρωτικά στοιχεία ζωικού κεφαλαίου του έτους 2011 ανά Δημοτική Ενότητα στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας

ΒΟΟΕΙΔΗ	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	Αριθμός ζώων	Εσταβλισμένες	Αγελαίες	Γαλακτο-παραγωγής
Δ. ΑΓΡΙΝΙΟΥ	449	13638	4	445	4
Δ. ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	138	4444	1	137	1
Δ. ΘΕΡΜΟΥ	81	912	-	81	-
Δ. ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	227	7890	-	227	-
Δ. ΑΚΤΙΟΥ – ΒΟΝΙΤΣΑΣ	436	17646	2	434	2
Δ. ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ	115	5834	-	115	-
Δ. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	266	16895	19	247	19
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1712	67259	26	1686	26
ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	Αριθμός ζώων	Εσταβλισμένες	Ημικετατικές	
Δ. ΑΓΡΙΝΙΟΥ	2831	259959	31	2800	
Δ. ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	610	39061	1	609	
Δ. ΘΕΡΜΟΥ	726	66274	2	724	
Δ. ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	1862	218443	2	1860	
Δ. ΑΚΤΙΟΥ – ΒΟΝΙΤΣΑΣ	2508	371639	2	2506	
Δ. ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ	753	125038	3	750	
Δ. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	2096	208792	170	1926	
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	11386	1289206	211	11175	

Πίνακας 1.3.2.β-2: Συγκεντρωτικά στοιχεία ζωικού κεφαλαίου του έτους 2011 ανά Δημοτική Ενότητα στην ΠΕ Αχαΐας

ΒΟΟΕΙΔΗ	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	Αριθμός ζώων	Εσταβλισμένες	Αγελαίες	Γαλακτο-παραγωγής
Δ. ΠΑΤΡΕΩΝ	114	1829	58	56	41
Δ. ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	142	754	98	44	8
Δ. ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	186	1817	151	35	116
Δ. ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	190	2313	118	72	49
Δ. ΕΡΥΜΑΝΘΟΥ	201	3283	70	131	54
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ ΑΧΑΪΑΣ	833	9996	495	338	268
ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	Αριθμός ζώων	Εσταβλισμένες	Ημικετατικές	
Δ. ΠΑΤΡΕΩΝ	549	53658	10	539	
Δ. ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	363	32122	5	358	
Δ. ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	2089	138642	52	2037	
Δ. ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	1504	175139	2	1502	
Δ. ΕΡΥΜΑΝΘΟΥ	1643	186688	17	1626	
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ ΑΧΑΪΑΣ	6148	586249	86	6062	

Πίνακας 1.3.2.β-3: Συγκεντρωτικά στοιχεία ζωικού κεφαλαίου του έτους 2011 ανά Δημοτική Ενότητα στην ΠΕ Ηλείας

ΒΟΟΕΙΔΗ	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	Αριθμός ζώων	Εσταβλισμένες	Αγελαίες	Γαλακτο-παραγωγής
Δ. ΠΥΡΓΟΥ	184	617	116	68	2
Δ. ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ	63	232	48	16	14
Δ. ΖΑΧΑΡΩΣ	55	381	28	28	1
Δ. ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ – ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ	96	481	43	53	-
Δ. ΗΛΙΔΑΣ	113	3551	80	33	-
Δ. ΑΝΔΡΑΒΙΔΑΣ –ΚΥΛΛΗΝΗΣ	341	4080	287	54	138
Δ. ΠΗΝΕΙΟΥ	282	4506	260	20	110
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ ΗΛΕΙΑΣ	1134	13848	862	272	265
ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	Αριθμός ζώων	Εσταβλισμένες	Ημικετατικές	
Δ. ΠΥΡΓΟΥ	1106	66484	1	1105	
Δ. ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ	752	77694	-	752	
Δ. ΖΑΧΑΡΩΣ	423	40324	-	423	
Δ. ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ – ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ	449	48905	1	448	
Δ. ΗΛΙΔΑΣ	1029	100774	12	1017	
Δ. ΑΝΔΡΑΒΙΔΑΣ –ΚΥΛΛΗΝΗΣ	830	61690	103	727	

Δ. ΠΗΝΕΙΟΥ	353	27042	5	348
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕ ΗΛΕΙΑΣ	4942	422913	122	4820

Πηγή: Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας - Καλλιεργητικό Πλάνο

1.3.2.γ Κτηνοτροφικά προϊόντα

Η ζωική παραγωγή στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας περιλαμβάνει, κυρίως την παραγωγή κρέατος και γαλακτοκομικών - τυροκομικών προϊόντων. Η συνολική αξία ζωικής παραγωγής ανέρχεται στα 312,32 εκατ. € (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ 2007) και προέρχεται κυρίως από το αιγοπρόβειο και χοίρειο κρέας και το γάλα (κυρίως το πρόβειο) κ.α. Η αιγοπροβατοτροφία είναι από τους δυναμικούς κλάδους στη Δυτική Ελλάδα και έχει ιδιαίτερη σημασία, δεδομένου ότι αξιοποιεί εκτάσεις ορεινές - μειονεκτικές που θα ήταν αδύνατο να αξιοποιηθούν διαφορετικά.

Ειδικότερα η μεγάλη οικονομική σημασία της αιγοπροβατοτροφίας έγκειται στην παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων ποικίλων προϊόντων κυρίως γάλακτος, κρέατος, μαλλιού και δέρματος, αλλά και στην στήριξη των πλούσιων και φθηνών φυσικών πόρων (κυρίως βοσκοτόπων) μικρών δυνατοτήτων για εναλλακτική αξιοποίηση.

Πολλά από τα παραγόμενα προϊόντα, είναι Προϊόντα Ονομασίας Προελεύσεως (ΠΟΠ) με κυριότερα τη Φέτα και την Κεφαλογραβιέρα, που βρίσκουν αξιόλογη θέση στις αγορές του εσωτερικού και του εξωτερικού.

Η τοπογραφία της περιοχής και η εξαιρετική βιοποικιλότητα που τη συνοδεύει, αποτελούν τα σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα που προσδίδουν στα κτηνοτροφικά προϊόντα την εξαιρετική τους ποιότητα.

Σημαντικό μέρος του ζωικού κεφαλαίου εκτρέφεται βιολογικά. Σημειώνεται πως η Αιτωλοακαρνανία καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην εγχώρια Βιολογική Κτηνοτροφία, τομέα στον οποίο απασχολούνται 700 κτηνοτρόφοι και έχουν πιστοποιηθεί 130.000 αιγοπρόβατα και 2.100 βοοειδή.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων σε τόνους, στην Χώρα, στις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων, Ηπείρου και Στερεάς Ελλάδας και στις αντίστοιχες ΠΕ με στοιχεία του 2009.

Πίνακας 1.3.2.γ-1: Κτηνοτροφικά προϊόντα

(Παραγωγή σε τόνους)

	Γάλα	Κρέας (ζώων και πουλερικών)	Τυρί		Βούτυρο		Λίπος χοιρινό	Μαλλιά προβάτων	Μέλι	Αυγά (χιλ. τεμ.)	Ψάρια εσωτ. Υδάτων
			μαλακό	σκληρό	νωπό	λιωμένο					
Σύνολο Ελλάδος	2.014.693	429.250	115.059	34.388	1.541	524	1.169	8.383	16.532	1.938.454	29.234
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	224.818	40.633	13.402	2.389	228	105	161	1.252	1.231	86.094	6.021
Αιτωλοακαρνανίας	73.408	19.549	5.253	982	154	16	72	460	488	25.345	5.760
Αχαΐας	63.923	8.861	4.586	1.154	50	60	2	319	427	18.145	117
Ηλείας	87.487	12.223	3.563	253	24	29	87	473	316	42.604	144
Περιφέρεια Πελοποννήσου	120.792	29.060	9.975	1.434	92	49	14	557	2.689	220.326	4.293
Αργολίδος	27.434	5.202	2.027	782	22	18		149	424	30.946	3.631
Αρκαδίας	27.062	7.317	1.501	339	36	15	9	161	1.027	25.826	499
Κορινθίας	16.505	6.121	1.654	123	12	9	0	105	233	135.780	0
Λακωνίας	31.619	5.621	2.020	101	11	4		52	532	14.029	12
Μεσσηνίας	18.172	4.799	2.773	89	11	3	5	90	473	13.745	151
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	24.219	4.109	2.891	782	11	0	0	99	325	16.999	281
Ζακύνθου	5.067	880	119	470	1		0	10	81	3.722	23
Κέρκυρας	2.254	813	372	8				20	49	11.078	258
Κεφαλληνίας	15.366	2.120	2.167	303	10	0		61	130	1.419	0
Λευκάδος	1.532	296	233	1				8	65	780	
Περιφέρεια Ηπείρου	138.142	68.902	18.114	4.372	456	16	7	940	693	258.806	4.474
Άρτης	33.975	18.618	3.842	1.438	32	7	5	262	342	21.563	1.307
Θεσπρωτίας	16.969	2.770	607	651	14	2		123	98	3.157	30
Ιωαννίνων	44.899	34.391	13.395	2.060	404	3	0	311	158	227.467	2.115
Πρεβέζης	42.299	13.123	270	223	6	4	2	244	95	6.619	1.022
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	104.867	51.347	7.167	556	63	7	513	525	2.024	142.178	6.971
Βοιωτίας	23.789	20.362	1.254	92	8			81	449	91.175	37
Ευβοίας	36.674	21.227	3.624	194	1	0	482	158	851	29.022	5.334
Ευρυτανίας	7.481	1.303	419	6	33	3	12	45	172	1.907	33

Φθιώπιδος	28.979	6.099	1.012	254	18	1	17	156	274	18.199	1.567
Φωκίδος	7.944	2.356	858	10	3	3	2	85	278	1.875	0

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ (Επεξεργασία στοιχείων έτους 2009)

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι η ΠΔΕ παράγει σημαντική ποσότητα γάλακτος σε ποσοστό 11,1% της συνολικής εγχώριας παραγωγής, με την μεγαλύτερη συμβολή να έχει η Π.Ε Ηλείας, η οποία παράγει το 39% της συνολικής παραγωγής της Περιφέρειας και ακολουθούν οι ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας με 32,6% και Αχαΐας με 28,4%.

Όσον αφορά την παραγωγή κρέατος καταλαμβάνει την 3^η θέση μεταξύ των Περιφερειών Ηπείρου και Στερεάς Ελλάδας με την μεγαλύτερη συμβολή να έχει η Π.Ε Αιτωλοακαρνανίας.

Στην παραγωγή τυριού η Περιφέρεια παράγει το 10,5% της συνολικής εγχώριας παραγωγής. Η Περιφέρεια επίσης παράγει βούτυρο και συγκεκριμένα το 16,1% της συνολικής εγχώριας παραγωγής.

1.3.2.δ Βιολογική Γεωργία - Κτηνοτροφία

Η Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη τόσο στον κλάδο της Βιολογικής Γεωργίας όσο και της Βιολογικής Κτηνοτροφίας σε σύγκριση με τις άλλες δύο ΠΕ της Περιφέρειας. Ενδεικτικά, σημειώνεται πως σύμφωνα με στοιχεία του 2011 **η περιοχή της Αιτωλνίας καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην εγχώρια Βιολογική Κτηνοτροφία**. Περισσότεροι από 3.100 είναι οι βιοκαλλιεργητές με κυριότερες καλλιέργειες τις επιτραπέζιες ελιές με 47.500 στρ., τις ελαιοποιήσιμες ελιές με 18.500 στρ., τα εσπεριδοειδή με 5.000 στρ., οινόπνευμα με 500 στρ., καρυδιές με 500 στρ., κηπευτικά με 200 στρ., καστανιές με 120 στρ. και αρωματικά φυτά με 100 στρ. **Επίσης, 75.000 στρ. καλλιεργούνται με ζωτροφές που προορίζονται για την κάλυψη των αναγκών της βιολογικής κτηνοτροφίας**. Όσον αφορά το πρόγραμμα της Βιολογικής Κτηνοτροφίας οι ενταγμένοι παραγωγοί και τα αντίστοιχα ζωικά είδη παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1.3.2.δ-1: Συγκεντρωτικός πίνακας προγράμματος Βιολογικής Κτηνοτροφίας Π.Ε. Αιτωλνίας

	2003	2004	2005	2006	ΣΥΝΟΛΑ
ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΑ	48.000		60.000	50.000	158.000
ΒΟΟΕΙΔΗ			2.500	2.500	7.600
ΧΟΙΡΟΜΗΤΕΡΕΣ	2.600		5.300	3.000	8.300
ΕΝΤΑΓΜΕΝΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ	114	121	477	400	1.112

Πηγή: Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας - Καλλιεργητικό Πλάνο

1.3.3 Αλιεία - Ιχθυοκαλλιέργειες

Ο κλάδος της Ελληνικής ιχθυοκαλλιέργειας κατέχει ηγετική θέση στη Μεσόγειο στην παραγωγή τσιπούρας και λαυρακιού.

Κύριο χαρακτηριστικό του κλάδου αποτελεί ο έντονος εξαγωγικός προσανατολισμός, με το 75% περίπου να προωθείται σε αγορές του εξωτερικού.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και ειδικότερα στην περιοχή της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, η ιχθυοκαλλιέργεια έχει εδραιωθεί ως ο δυναμικότερος κλάδος της πρωτογενούς παραγωγής της περιοχής και κατατάσσεται στις κορυφαίες θέσεις σε αξία εξαγωγών αγροτικών προϊόντων.

Η περιοχή διαθέτει το 48% των λιμνοθαλάσσιων εκτάσεων της χώρας και το 25% των λιμνών, ενώ η δραστηριότητα των ιχθυοκαλλιεργητικών εταιρειών σε επίπεδο παραγωγής, περιλαμβανομένης και αυτής των Εχινάδων, καλύπτει το 25% των εκφορτώσεων της εγχώριας παραγωγής, δηλαδή πάνω από το 12,5% της Ευρωπαϊκής παραγωγής τσιπούρας και λαυρακιού εντατικής ιχθυοκαλλιέργειας. Διαθέτει επίσης 687 επαγγελματικά σκάφη παράκτιας αλιείας, 115 επαγγελματικά σκάφη αλιείας στις λίμνες και 118 σκάφη για αλιεία αποκλειστικά στην λιμνοθάλασσα Μεσολογίου.

Η συνέπεια των παραδόσεων και της κάλυψης της αγοραστικής ζήτησης με προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας και πιστοποιημένης ποιότητας κατέστησαν τα προϊόντα του κλάδου αναγνωρίσιμα σε απαιτητικές αγορές, τόσο των Ευρωπαϊκών όσο και τρίτων χωρών. Έτσι, η τσιπούρα και το λαβράκι της Αιτωλοακαρνανίας καλύπτουν μεγάλο μέρος της ζήτησης σε πολλές χώρες του εξωτερικού.

Αξιοσημείωτο είναι ότι η υψηλού επιπέδου τεχνογνωσία που έχει αποκτηθεί, η εντατική έρευνα, πειραματισμός και ανάπτυξη στους ιχθυογεννητικούς σταθμούς έχουν οδηγήσει σε αύξηση της αποδοτικότητας του κλάδου και μείωση του κόστους παραγωγής, αλλά και του κόστους κεφαλαίου ανά παραγόμενη μονάδα.

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων του έτους 2010 στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας λειτουργούν 16 επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, από τις οποίες

Πίνακας 1.3.3-1: Παραγωγή Αλιείας και Ιχθυοκαλλιέργειας Π.Ε. Αιτωλ/νίας έτους 2010

Κατηγορία Παραγωγής	Όγκος Παραγωγής	Είδη
Λιμνοθάλασσα	1.300 τόνοι	<u>Ευρύαλα</u> • Τσιπούρα • Λαβράκι • Κεφαλοειδή • Χέλια κλπ.
Ιχθυοκαλλιέργεια	20.000 τόνοι	• Τσιπούρα • Λαβράκι
Παράκτια αλιεία	1.200 τόνοι (500 σκάφη παράκτιας αλιείας)	• Διάφορα είδη ψαριών και μαλακίων

Πηγή: Τριετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

1.3.4 Μεταποίηση αγροτικών προϊόντων

Ο αγροτροφικός τομέας στην Ελλάδα αποτελεί έναν από τους πιο δυναμικούς κλάδους της Ελληνικής οικονομίας, με ένα συγκριτικά πολύ μικρό αριθμό (200 περίπου επιχειρήσεων) να συγκεντρώνει το 85% της παραγωγής και του μεριδίου της αγοράς και το υπόλοιπο μέρος των τροφίμων να το παράγει ένας πολύ μεγάλος αριθμός 17.000 περίπου μικρών επιχειρήσεων, υπό μορφή οικοτεχνιών και βιοτεχνιών στις αγροτικές περιοχές της χώρας. Οι επιχειρήσεις αυτές συμβάλλουν σημαντικά στην απασχόληση στις αγροτικές περιοχές, στη διατήρηση παραδοσιακών τροφίμων, καθώς και στην ποικιλία της διατροφής (αν και υστερούν σε τεχνολογικό επίπεδο και επίπεδο κατάρτισης στελεχών) και σε προστιθέμενη αξία και χρειάζονται στήριξη για θέματα υιοθέτησης και ανάπτυξης καινοτομιών και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού, βελτίωσης της ποιότητας, της υγιεινής και ασφάλειας των προϊόντων τους.

Ο τομέας φαίνεται ότι έχει απώλειες σε ανταγωνιστικότητα, και τα τελευταία έτη υφίσταται έντονη εισαγωγική διείσδυση.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, η οποία χαρακτηρίζεται από τη σημαντική συμβολή του τομέα της γεωργίας στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, η μεταποίηση των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων **έχει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης σε όρους μεγέθυνσης της μεταπαραγωγικής προστιθέμενης αξίας και κατά κύριο λόγο αναφέρεται στους παρακάτω μεταποιητικούς υποκλάδους:**

❖ Σφαγεία

Πρόκειται για μονάδες που κατά κανόνα εξυπηρετούν δημοτικές και διαδημοτικές ανάγκες. Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων του έτους 2012, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν δώδεκα (12) σφαγεία ζώων που κατανέμονται έξι (6) στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, δύο (2) στην Αχαΐα και τέσσερα (4) στην ΠΕ Ηλείας. Στην Περιφέρεια λειτουργούν ακόμη δώδεκα (12) πτηνοσφαγεία, δύο (2) στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και δέκα (10) στην Αχαΐα.

❖ Μονάδες επεξεργασίας κρέατος

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το 2012 οι εγκεκριμένες εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας είναι τρεις (3), δύο απ' αυτές στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και μία στην ΠΕ Ηλείας. Επίσης λειτουργούν από μια (1) επιχείρηση επεξεργασίας παραπροϊόντων κρέατος σε κάθε ΠΕ της Περιφέρειας.

❖ Τυροκομεία

Μικρές και μεγάλες εγκεκριμένες εγκαταστάσεις παραγωγής γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων απαντώνται στις τρεις ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με σημαντική ανάπτυξη της κτηνοτροφίας.

Οι εγκεκριμένες εγκαταστάσεις μεταποίησης γάλακτος και προϊόντων με βάση το γάλα, σύμφωνα με το Π.Δ 56/1995 (Οδηγία 92/46/ΕΚ), που τηρούνται από τον ΕΦΕΤ είναι συνολικά το 2012 εβδομήντα τρεις (73) επιχειρηματικές μονάδες και κατανέμονται στις ΠΕ ως εξής : τριάντα τέσσερις (34) στην Αιτωλοακαρνανία, δέκα οχτώ (18) στην Αχαΐα και είκοσι μία (21) στην Ηλεία.

❖ Ελαιοτριβεία – Τυποποιητήρια ελαιολάδου

Σε ολόκληρη της Περιφέρειας λειτουργούν 291 ελαιοτριβεία, τα οποία θεωρείται ότι υπερβαίνουν τις ανάγκες παραγωγής της περιοχής. Η χρηματοδότηση των ελαιοκομικών φορέων προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες εκσυγχρονισμού και βελτίωσης των παρεχομένων υπηρεσιών κατά την τελευταία τριετία έχει ανέλθει σε 4,5 εκατ. € περίπου.

Είναι επίσης σημαντικό το γεγονός ότι παρά τον μεγάλο όγκο του παραγόμενου ελαιολάδου, δεν υπάρχει αντίστοιχη έκταση τυποποίησης και οι σχετικές δυνατότητες προέρχονται κατά κύριο λόγο από εγκαταστάσεις Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών και μικρής δυναμικότητας ιδιωτικές επιχειρήσεις, χωρίς μεταξύ τους συνεργασία – σύμπραξη και οργανωμένο σύστημα εμπορίας.

Στην ΠΔΕ, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το 2012 λειτουργούν συνολικά είκοσι δύο (22) τυποποιητήρια ελαιολάδου από τα οποία τρία (3) λειτουργούν στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, δέκα τρία (13) στην Αχαΐα και έξι (6) στην Ηλεία.

❖ **Οινοποιεία**

Στην ΠΔΕ λειτουργούν εγκατεστημένες 58 οινοποιητικές επιχειρήσεις, εκ των οποίων δύο συνεταιριστικές με συνολική οινοπαραγωγή 121.994 HL (Ε.Α.Σ. Ηλείας – Ολυμπίας και Ε.Α.Σ. Πάτρας).

❖ **Συσκευαστήρια**

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν 91 Συσκευαστήρια Αγροτικών Προϊόντων, τα οποία συσκευάζουν όλα τα είδη των παραγόμενων στην Περιφέρεια αγροτικών προϊόντων (φρούτα και λαχανικά). Επικρατέστερα προϊόντα είναι τα εσπεριδοειδή, τα σταφύλια, οι πατάτες και τα καρπούζια.

❖ **Επεξεργασία αλιευμάτων**

Στην Περιφέρεια, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων το 2012, λειτουργούν πέντε (5) εγκεκριμένες μονάδες επεξεργασίας κατεψυγμένων και νωπών αλιευμάτων, τα οποία κατανέμονται τρία (3) στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και δύο (2) στην ΠΕ Αχαΐας.

Παράλληλα λειτουργούν εγκεκριμένες εγκαταστάσεις συσκευασίας νωπών και κατεψυγμένων αλιευμάτων οι οποίες είναι εγκατεστημένες δέκα τρεις (13) στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και δύο (2) στην ΠΕ Αχαΐας.

❖ **Ψυκτικές αποθήκες**

Στην Περιφέρεια το 2012 λειτουργούν, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, δώδεκα (12) ψυκτικές αποθήκες στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, είκοσι μία (21) στην ΠΕ Αχαΐας και μία (1) στην Ηλεία.

❖ **Μονάδες παραγωγής ζωοτροφών**

Στην Περιφέρεια το 2012 λειτουργούν, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, επτά (7) μονάδες παραγωγής ζωοτροφών στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και πέντε (5) στην Ηλεία.

1.3.4.α Πιστοποιημένα προϊόντα

Οι αναγνωρισμένοι οίνοι (4 ΠΟΠ και 6 ΠΓΕ) παρουσιάζονται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 1.3.4.α-1: Οίνοι ΠΟΠ και ΠΓΕ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

A/A	Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης (ΠΟΠ) (Όγκος Παραγωγής: 38.000 HL)	Προστατευόμενη Γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)
1.	Πάτρα	Αχαΐα
2.	Μαυροδάφνη	Πλαγιές Πετρωτού
3.	Μοσχάτος Πατρών	Πλαγιές Αιγιαλείας
4.	Μοσχάτος Ρίου Πατρών	Ηλεία
5.		Λέτρινα
6.		Πισάτις

Π.Ε. / Περιφερειακή Ενότητα	Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη (ΠΓΕ) 28.000 HL	Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης ΠΟΠ 38.000 HL
Αχαΐας	1. Αχαΐα 2. Πλαγιές Πετρωτού 3. Πλαγιές Αιγιαλείας	1. Πάτρα 2. Μαυροδάφνη Πατρών 3. Μοσχάτος Πατρών 4. Μοσχάτος Ρίου Πατρών
Ηλείας	1. Ηλεία 2. Λέτρινα 3. Πισάτις	

Πηγή: Τριετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΠΔΕ

1.3.4.β Υπάρχουσα κατάσταση στην εμπορία αγροτικών προϊόντων

Στους Πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται οι εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων φυτικής και ζωικής παραγωγής, που παράγονται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, κατά αύξουσα σειρά αξίας Εμπορικού Ισοζυγίου (Έτος 2008)

Πίνακας 1.3.4.β-1: Εισαγωγές και Εξαγωγές προϊόντων φυτικής παραγωγής που παράγονται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά αύξουσα σειρά αξίας Εμπορικού Ισοζυγίου (Έτος 2008)

Προϊόν	Εισαγωγές		Εξαγωγές		Εμπορικό Ισοζύγιο	
	Αξία (χιλ. €) (χιλ. €)	Ποσότητα (τόνοι)	Αξία (χιλ. €)	Ποσότητα (τόνοι)	Αξία (χιλ. €)	Ποσότητα (τόνοι)
Αρβόσπιτος (ανάλεστος & άλευρα)	129.869,2		10.484,3		-119.384,9	
Πατάτες	58.435,6	142.328,3	7.529,1	25.276,1	-50.906,4	-117.052,2
Λεμόνια και γλυκολέμονα	49.278,9	52.153,0	3.467,9	4.381,7	-45.811,0	-47.771,3
Κριθάρι (ανάλεστο)	45.424,5	194.217,0	431,1	938,5	-44.993,4	-193.278,5
Μήλα (και χυμοί μήλων)	33.172,4		11.967,3		-21.205,2	
Φασόλια	18.387,7	17.587,7	661,4	456,3	-17.726,3	-17.131,4
Αμύγδαλα	30.893,4	9.586,3	13.931,8	3.870,5	-16.961,6	-5.715,8
Αχλάδια	20.720,4	21.277,6	5.109,9	6.296,0	-15.610,5	-14.981,6
Καρύδια	19.382,8	4.279,9	3.887,4	943,3	-15.495,4	-3.336,6
Τομάτα Νωπή	15.291,2	15.736,7	1.944,8	4.162,5	-13.346,4	-11.574,2
Φουντούκια	10.622,4	2.624,8	1.028,7	224,5	-9.593,7	-2.400,4
Φακή	8.341,6	11.927,9	201,3	226,4	-8.140,2	-11.701,5
Σκόρδα, Πράσα κτλ.	4.627,1	4.385,9	880,4	1.006,6	-3.746,8	-3.379,3
Ρεβίθια	3.756,7	4.287,2	61,7	37,5	-3.695,0	-4.249,7
Βρώμη (ανάλεστη)	3.160,2	14.816,9	57,2	235,6	-3.103,0	-14.581,3
Κράμβες	3.594,1	4.641,4	516,1	1.303,2	-3.078,1	-3.338,2
Αραχίδα (Φιστίκι)	12.046,2	2.926,0	4.213,2	1.432,9	-7.833,0	-1.493,1
Κουκιά και Λαθούρια	1.137,6	1.925,5	47,4	42,7	-1.090,2	-1.882,8
Μπιζέλια	918,5	1.595,7	3,6	2,1	-914,9	-1.593,6
Χυμός Τομάτας	795,9	1.167,4	25,2	27,9	-770,6	-1.139,5
Λοιπά Βρώσιμα Όσπρια	264,3	584,2	1,9	1,1	-262,4	-583,1
Σίκαλη	21,9	34,7	0,0		-21,9	-34,7
Σιτάλευρα	10.135,9	19.966,5	11.711,2	21.382,0	1.575,3	1.415,4
Μανταρίνια, Κλημεντίνες & παρόμ. υβριδ. Εσπεριδ.	3.143,0		15.165,3		12.022,4	
Οίνοι	41.664,6		55.640,5		13.975,9	
Ρύζι	21.224,6		41.941,5		20.717	
Λοιπά Λαχανικά	86.909,6		111.747,4		24.837,8	
Σταφίδα	5.650,3	6.499	31.017	19.906,5	25.366,7	13.407,1
Καρπούζια και Πεπόνια	3.318,6	4.616,9	30.968,0	130.354,3	27.649,4	125.737,4
Άλλο Ελαιόλαδο	3.837,3	1.288,6	38.494,8	25.383,5	34.657,5	24.095,0
Σιτάρι Σκληρό (ανάλεστο)	20.613,3	45.089,3	91.910,8	268.363,6	71.297,5	223.274,3
Πορτοκάλια (και χυμοί)	31.012,6		102.916,5		71.903,9	
Σταφύλια Νωπά	6.974,8	5.603,8	106.236,8	75.697,3	99.262,0	70.093,5
Καπνός	123.661,1	42.357,3	260.302,5	75.955,1	136.641,4	33.597,8
Ελιές Επιτραπέζιες	6.570,9	4,8	218.649,5	93,1	212.078,6	88,3
Παρθένο Ελαιόλαδο	3.884,3	1.528,0	220.050,2	70.657,9	216.166,0	69.129,9
Βαμβάκι	8.003,6		235.602,2		227.598,6	
Βερίκοκα, Κεράσια, Ροδάκινα	5.260,8	3.257,5	240.738,7	291.173,6	235.477,9	287.916,1

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Πίνακας 1.3.4.β-2: Εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων ζωικής παραγωγής που παράγονται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά αύξουσα σειρά αξίας Εμπορικού Ισοζυγίου (Έτος 2008)

Προϊόν	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εμπορικό Ισοζύγιο
	Αξία (χιλ. €)	Αξία (χιλ. €)	Αξία (χιλ. €)
Βόειο κρέας	432.867,5	7.257,7	-425.609,8
Χοιρινό κρέας	378.869,9	6.982,0	-371.887,9
Γάλα και γαλακτοκομικά (εκτός από βούτυρο, τυρί)	349.983,3	72.900,1	-277.083,2
Τυριά	406.394,6	198.329,1	-208.065,6
Κρέας πουλερικών	138.146,0	14.272,1	-123.874,0
Ζώντα Βοοειδή	52.856,0	37,7	-52.818,3
Βούτυρο	33.782,1	903,0	-32.879,1
Αιγοπρόβειο κρέας	42.143,3	12.631,6	-29.511,6
Ζώντα Αιγοειδή	19.303,5	68,8	-19.234,6
Αυγά πτηνών	17.503,9	2.412,1	-15.091,8
Ζώντα Πουλερικά	5.749,9	2.465,5	-3.284,4
Ζώντα Χοιροειδή	3.093,6	2.584,5	-509,1
Ψάρια και παρασκευάσματα αυτών, Οστρακοειδή και Μαλακόστρακα	316.153,4	441.136,3	124.982,9

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Το επίπεδο της εμπορίας των αγροτικών προϊόντων στην ΠΔΕ δεν μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητικό και είναι παρόμοιο με αυτό του μεγαλύτερου μέρους της χώρας.

Οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, πλην ελάχιστων εξαιρέσεων (Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Πατρών), η οποία οιοποιεί την μεγαλύτερη ποσότητα σταφυλιών και την Παναγιόγειο Ένωση έχουν περιορισμένη δραστηριοποίηση τα τελευταία χρόνια και έτσι, το μεγαλύτερο μέρος της εμπορίας είναι στα χέρια ιδιωτικών μονάδων, όχι καλά οργανωμένων.

Η εμπορία των ευπαθών γεωργικών προϊόντων, που αποτελεί σημαντικό μέρος της παραγωγής της περιοχής, είναι πιο δύσκολη και χρειάζεται υψηλότερο επίπεδο υποδομών το οποίο θα πρέπει να διαμορφωθεί στην ΠΔΕ. Η σχέση των παραγωγών με τους εμπόρους δεν είναι η επιθυμητή. Φαινομενικά υπάρχει συνεργασία που επιβάλλεται από την ανάγκη και την εξάρτηση του παραγωγού.

Οι μέσες αποδόσεις των κλάδων παραγωγής συγκριτικά με εκείνες άλλων χωρών της Ε.Ε. παραμένουν χαμηλές. Κύριες αιτίες είναι:

- Ο πολυεταχισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
- Η υποβάθμιση των εδαφών από τη μη εφαρμογή αγρανάπαισης.
- Ο περιορισμένος βαθμός εφαρμογής σύγχρονων τεχνολογικών μεθόδων καλλιέργειας (καταπολέμησης ασθενειών κλπ.)
- Η καλλιέργεια μη ενδεικνυόμενων ποικιλιών.
- Η έλλειψη εκπαίδευσης και ενημέρωσης των παραγωγών.

Η αύξηση της παραγωγικότητας των καλλιεργούμενων εκτάσεων για κάθε είδος φυτικής παραγωγής, προβάλλει ως επιτακτική ανάγκη.

Ένα γενικότερο πρόβλημα που εντοπίζεται στον πρωτογενή τομέα είναι η έλλειψη ορθολογικής επιχειρηματικής δράσης και κοστολόγησης των προϊόντων. Το κόστος παραγωγής συνήθως υπολογίζεται από τον παραγωγό χωρίς συνυπολογισμό των αποσβέσεων των μηχανημάτων του, της προσωπικής απασχόλησης, διάφορα προκύπτοντα γενικά έξοδα κλπ.

Η επιχειρηματική του δράση τις περισσότερες φορές φθάνει μέχρι την παραγωγή του προϊόντος, χωρίς όμως η συμπίεση του κόστους παραγωγής να αποτελεί διαρκή και κατευθυντήρια επιδίωξη. Αυτό συνδυάζεται και με ανεπάρκεια ή και καθυστερήσεις στην αποθήκευση και μεταφορά των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων, καμία επί τόπου επεξεργασία ή διαλογή κλπ.

Υπό αυτές τις συνθήκες η δυνατότητα επηρεασμού των τιμών διάθεσης από τους παραγωγούς είναι ιδιαίτερα χαμηλή κυρίως για τα ευπαθή προϊόντα, όπως είναι πολλά από τα παραγόμενα στην ΠΔΕ (κηπευτικά, μπισσάνια, κ.λ.π.).

Τέλος είναι χαμηλή η οργάνωση της εμπορίας των αγροτικών προϊόντων και η σχετική υποδομή, όπως υποδομή για την επεξεργασία, συσκευασία, τυποποίηση, αποθήκευση και η οργανωμένη προώθησή τους στην αγορά.

1.4 Δευτερογενής τομέας

Ο δευτερογενής τομέας χαρακτηρίζεται από μια γενικότερη προσπάθεια αναδιάρθρωσης της βιομηχανικής βάσης και την μετατόπιση των δραστηριοτήτων από τους παραδοσιακούς φθίνοντες κλάδους (μεγάλες μονάδες) προς ανταγωνιστικές και βιώσιμες δραστηριότητες.

Ο συνολικός αριθμός επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα στην Περιφέρεια ανήλθε το 2007 σε 4.014. Οι βασικότερες μεταποιητικές μονάδες αφορούν στους κλάδους των τροφίμων, των μεταλλικών και μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων, της κατασκευής ειδών ένδυσης, επίπλων, προϊόντων από ξύλο και την κατασκευή μηχανημάτων. Σημειώνεται ότι **στον μεταποιητικό τομέα η ΠΔΕ συγκεντρώνει ορισμένα χωροταξικά και άλλα πλεονεκτήματα**, τα οποία κατάλληλα αξιοποιούμενα μπορεί να στηρίξουν την ανάπτυξη της. Ενδεικτικά αναφέρεται **η σημαντική παραγωγή του πρωτογενή τομέα η οποία έχει τη δυνατότητα στήριξης μεταποιητικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα την παραγωγή πιστοποιημένων προϊόντων (Π.Ο.Π, ΠΓΕ, ΟΠΑΠ) και την ανάπτυξη της τυποποίησης και συσκευασίας αγροτικών προϊόντων για εξαγωγή.**

Η λειτουργία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των ερευνητικών ινστιτούτων και του Επιστημονικού Πάρκου στη Περιφέρεια με το επιστημονικό και ερευνητικό δυναμικό που διαθέτουν μπορεί να συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην προσέλκυση καινοτόμων επενδυτικών δραστηριοτήτων σε τομείς που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι και η γεωγραφική θέση της Π.Δ.Ε., η οποία προσφέρει αναπτυξιακές δυνατότητες, δεδομένου ότι εξασφαλίζει άμεση πρόσβαση τόσο στις αγορές του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού (λιμένας Πατρών, ΠΑΘΕ, μελλοντικός Δυτικός Άξονας, NABΙΠΕ Πλατυγαλιού).

Η Αχαΐα είναι η ΠΕ της ΠΔΕ που συγκεντρώνει την συντριπτική πλειοψηφία της μεταποιητικής

δραστηριότητας στην περιφέρεια με βάση τον αριθμό απασχολούμενων σε μονάδες άνω των 10 ατόμων. Κατατάσσεται 7η μεταξύ των ΠΕ της χώρας παράγοντας το 3,5% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της μεταποίησης στη χώρα.

Πλεονέκτημα για την ανάπτυξη μεταποιητικών μονάδων στην Αχαΐα αποτελεί η λειτουργία ΒΙΠΕ και ΒΙΟΠΑ στην Πάτρα, η ύπαρξη ποιοτικών προϊόντων του πρωτογενή τομέα ως πρώτης ύλης για μεταποίηση, η τεχνογνωσία που μπορεί να μεταφερθεί στις επιχειρήσεις μέσω των Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων και Ερευνητικών Ινστιτούτων της ΠΕ, η θέση της ΠΕ και η λειτουργία της ως πύλης της χώρας προς την Ιταλία και την Ε.Ε.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα βασικά μεγέθη βιομηχανικής δραστηριότητας στη ΠΕ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., **το χρονικό διάστημα 2000-2006 ο αριθμός των μεταποιητικών μονάδων (άνω των 10 ατόμων)¹ μειώνεται συνεχώς.** Το 2006 λειτουργούν 22 λιγότερες μεταποιητικές μονάδες άνω των 10 ατόμων, σε σχέση με το 2001, επίσης, ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων² σε αυτές εμφανίζεται, το 2006, μειωμένος κατά 626 άτομα. Εξετάζοντας τις μέσες τιμές (στο δεύτερο μέρος του πίνακα) της **ακαθάριστης αξίας παραγωγής, της προστιθέμενης αξίας και των πωλήσεων, παρατηρούμε ότι η πορεία αυξάνονται κάθε χρόνο.**

Βασικά οικονομικά μεγέθη βιομηχανικής δραστηριότητας 2000-2006 (νομός Αχαΐας)

Έτος	Αριθμός μονάδων *	Αριθμός απασχολούμενων	Αμοιβές απασχολούμενων (σε €)	Ακαθάριστη ³ αξία παραγωγής (σε €)	Προστιθέμενη ⁴ αξία (σε €)	Πωλήσεις
2001	112	6.192	98.264.649	766.626.401	369.797.189	691.975.789
2002	114	5.757	103.230.752	775.915.440	395.039.467	721.904.825
2003	109	5.558	109.116.589	803.174.641	413.895.203	737.616.424
2004	102	5.472	118.170.626	833.742.373	395.787.235	776.046.353
2005	98	5.319	125.410.234	843.925.700	391.163.898	789.100.246
2006	90	5.566	141.140.743	1.056.405.982	516.105.505	989.517.731
M.O.	104	5.644	115.888.932	846.631.756	413.631.416	784.360.228

*με μέση ετήσια απασχόληση μεγαλύτερη ή ίση των 10 ατόμων

Μέσοι όροι ανά βιομηχανική μονάδα και ανά απασχολούμενο

Έτος	Απασχολούμενοι/ μονάδα	Αμοιβές/ απασχολούμενο	Ακαθάριστη αξία παραγωγής/ μονάδα	Προστιθέμενη αξία/μονάδα	Πωλήσεις/ μονάδα
2001	55	15.870	6.844.879	3.301.761	6.178.355
2002	51	17.931	6.806.276	3.465.258	6.332.498
2003	51	19.632	7.368.575	3.797.204	6.767.123
2004	54	21.596	8.173.945	3.880.267	7.608.298
2005	54	23.578	8.611.487	3.991.468	8.052.043
2006	62	25.358	11.737.844	5.734.506	10.994.641

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Ετήσια Έρευνα Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας 2001-2006

Η Αιτωλοακαρνανία κατατάσσεται 14η μεταξύ των νομών της χώρας, παράγοντας το 1,2% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της **μεταποίησης** στη χώρα.

Πλεονέκτημα για την ανάπτυξη μεταποιητικών μονάδων στη Πε Αιτωλοακαρνανίας αποτελεί η σημαντική παραγωγή του πρωτογενούς τομέα, η οποία μπορεί να στηρίξει μεταποιητικές δραστηριότητες καθώς και η λειτουργία του Ναυτικής και Βιομηχανικής Περιοχής του Αστακού, η οποία μπορεί να λειτουργήσει τόσο σαν χώρος εγκατάστασης μεταποιητικών μονάδων, όσο και σαν πύλη εξαγωγών για τα προϊόντα του νομού.

¹ Η Ετήσια Έρευνα Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας της ΕΛ.ΣΤΑΤ. ερευνά απογραφικά μόνο τις μεταποιητικές μονάδες με μέση ετήσια απασχόληση μεγαλύτερη ή ίση των 10 ατόμων.

² Στους απασχολούμενους περιλαμβάνονται οι εργαζόμενοι επιχειρηματίες και μέλη της οικογένειάς τους, οι μισθωτοί, οι ημερομίσθιοι και οι μαθητευόμενοι, με αμοιβή ή χωρίς αμοιβή.

³ Ακαθάριστη αξία παραγωγής: Το άθροισμα της αξίας των παραχθέντων προϊόντων κατά την περίοδο αναφοράς της έρευνας, των εσόδων από την παροχή υπηρεσιών σε τρίτους και των λοιπών οργανικών εσόδων.

⁴ Προστιθέμενη αξία: Η Ακαθάριστη αξία παραγωγής αφού αφαιρεθεί η Αξία αναλώσεων, όπου ως Αξία αναλώσεων ορίζεται η αξία των πρώτων και βοηθητικών υλών, η αξία των αναλωθέντων υλικών συσκευασίας, των καυσίμων, της ηλεκτρικής ενέργειας και των λοιπών αναλωθέντων υλικών κατά το συγκεκριμένο έτος.

Η **μεταποιητική** δραστηριότητα δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη. Κυριαρχούν οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, κυρίως ειδών διατροφής, ζωοτροφών, ειδών συσκευασίας κ.λ.π. οι οποίες είναι συγκεντρωμένες κυρίως στην περιοχή του Αγρινίου και στον άξονα Ναυπάκτου – Μεσολογγίου – Αγρινίου – Αμφιλοχίας.

Υπάρχουν ενδείξεις ότι το **υπέδαφος** της Αιτωλοακαρνανίας κρύβει πολλά μέταλλα και ορυκτά, όπως ένδειξη γι' αυτό αποτελούν οι πολλές **ιαματικές πηγές** (Χούνης, Κρεμαστών, Μυρτιάς, Μουροσιάνου, Τρύφου, Κορπής, Αγραπιδόκαμπου, Στάχτης, Βλαχομάνδρας κ.α.), η ύπαρξη **γύψου** στην περιοχή Αιτωλικού και Ξηρομέρου (όπου και υπάρχουν εγκαταστάσεις αντίστοιχων βιομηχανιών), τα πλούσια και ποικίλα εδάφη που ευνοούν την κεραμοποιία. Πλούτο για το Νομό αποτελεί και το **αλάτι** που βρίσκεται στις λιμνοθάλασσες Μεσολογγίου – Αιτωλικού και Κλείσσοβα (οι **μεγαλύτερες αλυκές στην Ελλάδα**).

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα βασικά μεγέθη βιομηχανικής δραστηριότητας στην Αιτωλ/νία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., **το χρονικό διάστημα 2000-2006 ο αριθμός των μεταποιητικών μονάδων (άνω των 10 ατόμων)⁵ σταδιακά μειώνεται ως το 2004, ανακάμπτοντας όμως το 2005 και κυρίως το 2006.** Το 2006 λειτουργούν 10 περισσότερες μεταποιητικές μονάδες σε σχέση με το 2000, επίσης, ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων⁶ σε αυτές εμφανίζεται, το 2006, αυξημένος κατά 278 άτομα. Εξετάζοντας τις μέσες τιμές της ακαθάριστης αξίας παραγωγής της προστιθέμενης αξίας και των πωλήσεων, **παρατηρούμε μία φάση ανόδου με κορύφωση το 2004** οπότε και **αρχίζει σταδιακή κάμψη.**

Βασικά οικονομικά μεγέθη βιομηχανικής δραστηριότητας 2000-2006 (νομός Αιτωλοακαρνανίας)

Έτος	Αριθμός μονάδων *	Αριθμός απασχολούμενων	Αμοιβές απασχολούμενων (σε €)	Ακαθάριστη ⁷ αξία παραγωγής (σε €)	Προστιθέμενη ⁸ αξία (σε €)	Πωλήσεις
2001	25	1.104	13.454.307	130.965.511	57.154.477	125.988.291
2002	23	1.101	14.417.396	147.528.251	61.963.175	138.658.441
2003	21	1.109	15.799.152	137.726.504	57.520.586	132.708.765
2004	19	1.023	15.741.806	148.981.151	64.946.838	143.943.566
2005	20	1.074	16.983.632	129.885.246	57.756.687	127.091.117
2006	35	1.382	21.548.018	213.115.280	86.407.638	203.110.629
M.O.	26	1.126	15.842.204	146.977.994	62.377.891	140.899.133

*με μέση ετήσια απασχόληση μεγαλύτερη ή ίση των 10 ατόμων

Μέσοι Όροι ανά Βιομηχανική Μονάδα και ανά Απασχολούμενο

Έτος	Απασχολούμενοι/ μονάδα	Αμοιβές/ απασχολούμενο	Ακαθάριστη αξία παραγωγής/ μονάδα	Προστιθέμενη αξία/μονάδα	Πωλήσεις/ μονάδα
2001	44	12.187	5.238.620	2.286.179	5.039.532
2002	48	13.095	6.414.272	2.694.051	6.028.628
2003	53	14.246	6.558.405	2.739.076	6.319.465
2004	54	15.388	7.841.113	3.418.255	7.575.977
2005	54	15.813	6.494.262	2.887.834	6.354.556
2006	39	15.592	6.089.008	2.468.790	5.803.161

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Ετήσια Έρευνα Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας 2001-2006

Η Ηλεία κατατάσσεται 29η μεταξύ των ΠΕ της χώρας και παράγει μόλις το 0,6% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της **μεταποίησης** στη χώρα.

Πλεονέκτημα για την ανάπτυξη μεταποιητικών μονάδων στο νομό Ηλείας αποτελεί η σημαντική παραγωγή του πρωτογενούς τομέα, η οποία μπορεί να στηρίξει μεταποιητικές δραστηριότητες και

⁵ Η Ετήσια Έρευνα Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας της ΕΛ.ΣΤΑΤ. ερευνά απογραφικά μόνο τις μεταποιητικές μονάδες με μέση ετήσια απασχόληση μεγαλύτερη ή ίση των 10 ατόμων.

⁶ Στους απασχολούμενους περιλαμβάνονται οι εργαζόμενοι επιχειρηματίες και μέλη της οικογένειάς τους, οι μισθωτοί, οι ημερομίσθιοι και οι μαθητευόμενοι, με αμοιβή ή χωρίς αμοιβή.

⁷ Ακαθάριστη αξία παραγωγής: Το άθροισμα της αξίας των παραχθέντων προϊόντων κατά την περίοδο αναφοράς της έρευνας, των εσόδων από την παροχή υπηρεσιών σε τρίτους και των λοιπών οργανικών εσόδων.

⁸ Προστιθέμενη αξία: Η Ακαθάριστη αξία παραγωγής αφού αφαιρεθεί η Αξία αναλώσεων, όπου ως Αξία αναλώσεων ορίζεται η αξία των πρώτων και βοηθητικών υλών, η αξία των αναλωθέντων υλικών συσκευασίας, των καυσίμων, της ηλεκτρικής ενέργειας και των λοιπών αναλωθέντων υλικών κατά το συγκεκριμένο έτος.

ιδιαίτερα την παραγωγή προϊόντων ονομασίας προέλευσης και την ανάπτυξη της τυποποίησης και συσκευασίας αγροτικών προϊόντων για εξαγωγή.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα βασικά μεγέθη βιομηχανικής δραστηριότητας στη ΠΕ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το χρονικό διάστημα 2001-2006 παρατηρείται αύξηση των μέσων μεγεθών (Ακαθάριστη Αξία Παραγωγής, Προστιθέμενη Αξία, Πωλήσεις) των μεταποιητικών μονάδων άνω των 10 ατόμων⁹ της ΠΕ. Ωστόσο, αν εξετάσουμε τους απόλυτους αριθμούς των μονάδων και των απασχολούμενων, εκεί εμφανίζονται σημαντικές διακυμάνσεις.

Βασικά οικονομικά μεγέθη βιομηχανικής δραστηριότητας στη ΠΕ Ηλείας (2001-2006)

Έτος	Αριθμός μονάδων *	Αριθμός απασχολούμενων	Αμοιβές απασχολούμενων (σε €)	Ακαθάριστη ¹⁰ αξία παραγωγής (σε €)	Προστιθέμενη ¹¹ αξία (σε €)	Πωλήσεις
2001	24	883	10.925.579	79.896.279	34.377.447	73.429.635
2002	23	890	12.080.565	70.801.033	32.402.067	68.851.409
2003	25	1.006	13.520.892	82.128.914	39.042.753	78.047.912
2004	25	1.019	14.153.174	85.097.005	42.072.048	77.097.450
2005	21	960	13.757.876	77.588.419	37.610.396	72.304.967
2006	9	486	8.039.984	50.207.315	27.882.745	50.168.407
M.O.	21	874	12.079.678	74.286.494	35.564.576	69.983.297

*με μέση ετήσια απασχόληση μεγαλύτερη ή ίση των 10 ατόμων

Μέσοι Όροι ανά Βιομηχανική Μονάδα και ανά Απασχολούμενο

Έτος	Απασχολούμενοι/ μονάδα	Αμοιβές/ απασχολούμενο	Ακαθάριστη αξία παραγωγής/ μονάδα	Προστιθέμενη αξία/μονάδα	Πωλήσεις/ μονάδα
2001	37	12.373	3.329.012	1.432.394	3.059.568
2002	39	13.574	3.078.306	1.408.786	2.993.540
2003	40	13.440	3.285.157	1.561.710	3.121.916
2004	41	13.889	3.403.880	1.682.882	3.083.898
2005	46	14.331	3.694.687	1.790.971	3.443.094
2006	54	16.543	5.578.591	3.098.083	5.574.267

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Ετήσια Έρευνα Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας 2001-2006

Στο ακόλουθο γράφημα παρουσιάζεται η κατανομή της μεταποιητικής δραστηριότητας, στις ΠΕ της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων σε μεταποιητικές μονάδες άνω των 10 ατόμων. Δίνεται έτσι μία εικόνα για τη χωρική διάθρωση των μεγαλύτερων μεταποιητικών μονάδων. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι πολύ σημαντικό ρόλο στην απασχόληση παίζουν και οι μικρότερες μεταποιητικές μονάδες (κάτω από 10 απασχολούμενους). Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι στο σύνολο της χώρας, το 2006, οι μεγάλες μεταποιητικές μονάδες (10+) απασχόλησαν 214.964 άτομα, ενώ οι μικρότερες απασχόλησαν 185.270 άτομα.

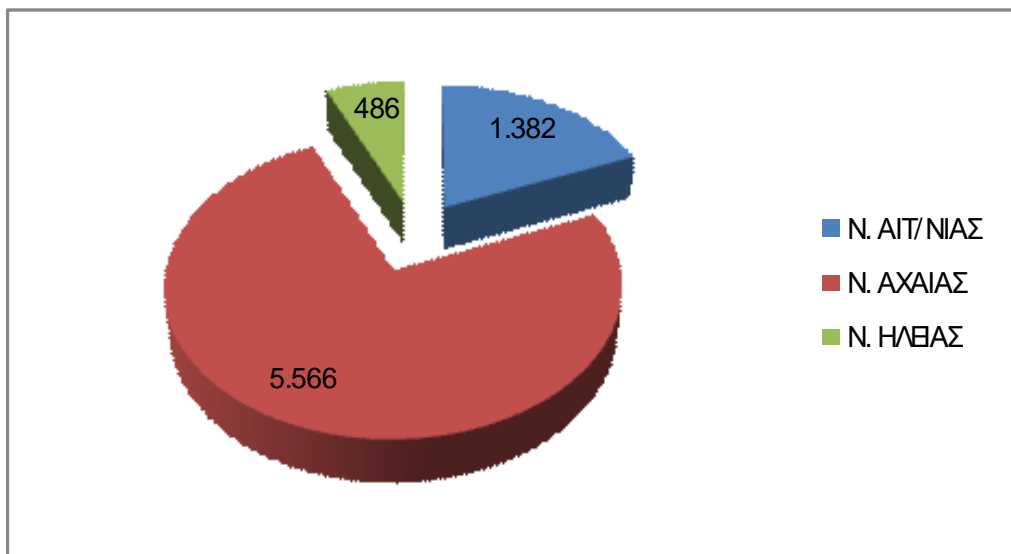
Στο γράφημα παρατηρούμε ότι οι μεταποιητικές μονάδες της ΠΕ Αχαΐας συγκεντρώνουν τη μεγάλη πλειοψηφία των απασχολούμενων σε μεταποιητικές μονάδες άνω των 10 ατόμων (5.566 άτομα ή 74,9%), στο νομό Αιτωλοακαρνανίας αντιστοιχεί το 18,6% και στο νομό Ηλείας μόλις το 6,5%.

Κατανομή της βιομηχανικής δραστηριότητας στους νομούς της περιφέρειας με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων

⁹ Η Ετήσια Έρευνα Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας της ΕΛ.ΣΤΑΤ. ερευνά απογραφικά μόνο τις μεταποιητικές μονάδες με μέση ετήσια απασχόληση μεγαλύτερη ή ίση των 10 ατόμων.

¹⁰ Ακαθάριστη αξία παραγωγής: Το άθροισμα της αξίας των παραχθέντων προϊόντων κατά την περίοδο αναφοράς της έρευνας, των εσόδων από την παροχή υπηρεσιών σε τρίτους και των λοιπών οργανικών εσόδων.

¹¹ Προστιθέμενη αξία: Η Ακαθάριστη αξία παραγωγής αφού αφαιρεθεί η Αξία αναλώσεων, όπου ως Αξία αναλώσεων ορίζεται η αξία των πρώτων και βοηθητικών υλών, η αξία των αναλωθέντων υλικών συσκευασίας, των καυσίμων, της ηλεκτρικής ενέργειας και των λοιπών αναλωθέντων υλικών κατά το συγκεκριμένο έτος.

Τα πιο σημαντικά μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα της περιφέρειας είναι: η βιομηχανική ντομάτα¹² (από 1/1/2011 ο τομέας είναι στην πλήρη αποδέσμευση και εντάχθηκε στο καθεστώς της ενιαίας ενίσχυσης) σταφίδα (δραστηριοποιούνται 4 μεταποιητικές επιχειρήσεις στην Αχαΐα), επιτραπέζια ελιά (21 μεταπ. Επιχειρήσεις στην ΠΔΕ σύμφωνα με στοιχεία του Υπ. Α.Α.Τ.), αμπελουργικός τομέας.

Γενικά, οι μονάδες αυτές, με λίγες εξαιρέσεις, χαρακτηρίζονται από χαμηλό επίπεδο management, χαμηλή οργάνωση παραγωγής (εξαρτώνται απόλυτα από τη φθηνή εποχιακή εργασία) και ανύπαρκτες υποδομές marketing. Υπάρχει ανάγκη γρήγορου εκσυγχρονισμού, ιδιαίτερα των μικρότερων οικογενειακών επιχειρήσεων, για να μπορέσουν να επιβιώσουν στις συνθήκες της Ενιαίας Αγοράς. Οι επιχειρήσεις αυτές πρέπει να βελτιωθούν σε θέματα ποιοτικού ελέγχου, τυποποίησης και marketing. Οι μεμονωμένες επιχειρήσεις δεν είναι σε θέση να το επιτύχουν αυτόνομα. Για το λόγο αυτό η αναγκαία δημιουργία χωρικών υποδοχέων της Βιοτεχνίας, πρέπει να συνδυαστεί με τη δημιουργία υποδομής διάχυσης πληροφοριών.

Οι συνδυασμένες απαιτήσεις βελτίωσης της ποιότητας, της τυποποίησης και εμπορίας των γεωργικών, αγροτοβιομηχανικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, επιβάλλουν την ανάληψη πρωτοβουλιών για την κατάκτηση της σχετικής τεχνογνωσίας σε τοπικό επίπεδο, με την εφαρμογή προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης.

Είναι, επίσης, βέβαιο ότι οι αγροτοβιομηχανίες – βιοτεχνίες δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν μεμονωμένα στις απαιτήσεις διαχείρισης των αποβλήτων τους με ικανοποιητικό τρόπο. Κάτι τέτοιο ξεπερνά την επενδυτική αντοχή τους. Μοναδική ρεαλιστική διέξοδος είναι η ανάληψη κοινών πρωτοβουλιών για την συνδυασμένη αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος.

Για την αντιμετώπιση των παραγόντων που διαμορφώνουν και επηρεάζουν τον δευτερογενή τομέα στην περιοχή της ΠΔΕ και ιδιαίτερα στα αστικά και ημιαστικά κέντρα, θεωρείται ότι η δημιουργία Επιχειρηματικών Πάρκων μπορεί να προσφέρει την απαραίτητη υποδομή και την βασική επέμβαση στον τομέα της υποστήριξης και της ανάπτυξης των βιοτεχνιών κάθε περιοχής.

1.4.1 Οργανωμένοι υποδοχείς βιομηχανίας

Οι οργανωμένοι χώροι με βιομηχανική χρήση είναι μόνο τρεις στην περιφέρεια: η ΒΙΠΕ Πατρών, το ΒΙΟΠΑ Πατρών και η ΝΑΒΙΠΕ Πλατυγιαλίου – Αστακού.

❖ ΒΙΠΕ Πατρών

Η ΒΙΠΕ Πατρών βρίσκεται 25 χλμ. ΝΔ της Πάτρας (Αγ. Στέφανος Πατρών) (έχει ιδρυθεί από τον Δεκέμβριο του 1972) λειτουργεί σε οικόπεδο 2,661 στρεμμάτων στο οποίο υπάρχει οδικό δίκτυο, δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης όμβριων και ακαθάρτων υδάτων, Κέντρο Εξυπηρέτησης (Γραφείο Διοίκησης) Πυροσβεστικός σταθμός, μερικός ηλεκτροφωτισμός οδών, διαβάσεις για διέλευση τηλεφωνικών καλωδίων.

Η ΒΙΠΕ Πατρών λειτουργεί περίπου από το 1978-79 κατασκευάστηκε σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση (περίπου 2.500 στρέμματα) λειτούργησε από το 1979-80 και η δεύτερη φάση άρχισε να λειτουργεί τα υπόλοιπα στρέμματα σε σύνολο 4.050 από το 1986. Υπάρχει χωριστικό δίκτυο όμβριων, χωριστικό δίκτυο αποβλήτων δίκτυο ηλεκτροδότησης με κεντρικό υποσταθμό της ΔΕΗ, κεντρική διαχείριση των υγρών

¹² Στην Ηλεία η παραγωγή βιομηχανικής ντομάτας διακινείται μέσω των Ο.Π. "Α.Σ. Γαστούνης" και "Α.Σ. Μεταποιημένων Οπωροκηπευτικών Ν. Ηλείας" οι οποίες το 2010 υπέγραψαν συμβάσεις με δύο μεταποιητικές επιχειρήσεις την "Ελάνθη ΑΕΒΕΤ (Ελαΐς Unilever Hellas) Α.Ε." και την "Ελληνική Εταιρεία Κονσερβών Α.Ε. ΚΥΚΝΟΣ".

αποβλήτων και χερσαίο και υποθαλάσσιο αγωγό μεταφοράς των επεξεργασμένων αποβλήτων και λυμάτων στην περιοχή του Αλισσού, με δύο χιλιόμετρα υποθαλάσσιο περίπου αγωγό.

Πρέπει να τονιστεί ότι το ανεπαρκές οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο επηρεάζει αρνητικά την ανταγωνιστικότητα των εγκατεστημένων επιχειρήσεων στη ΒΙ.ΠΕ. Πατρών αφού της απομακρύνει χρονικά από τα δύο σημαντικά καταναλωτικά κέντρα της χώρας (Αθήνα - Θεσσαλονίκη). Οι επιχειρήσεις που βρίσκονται μεταξύ ή σε προέκταση των δύο μητροπολιτικών κέντρων (ανατολικός άξονας) αντιμετωπίζουν καλύτερες συνθήκες πρόσβασης σε αυτά. Έτσι η βιομηχανική δραστηριότητα είναι περισσότερο αναπτυγμένη κατά μήκος του ανατολικού άξονα.

Επιπλέον η αδυναμία χρήσης του φυσικού αερίου, λόγω μη σύνδεσης με το εθνικό δίκτυο, αυξάνει το κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων του δυτικού άξονα και της ΒΙ.ΠΕ. Πατρών.

Ένα από τα βασικότερα θέματα που αφορά τη λειτουργία της ΒΙ.ΠΕ. Πατρών είναι η **κατασκευή εμπορευματικού σταθμού** και η **σύνδεση με το δίκτυο του ΟΣΕ**. Για το λόγο αυτό, η ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ έχει πραγματοποιήσει τις απαραίτητες πολεοδομικές δεσμεύσεις δεκάδων στρεμμάτων τόσο για τον εμπορευματικό σταθμό όσο και για την διέλευση της σιδηροδρομικής γραμμής, (το έργο είναι στην αποκλειστική αρμοδιότητα του ΟΣΕ). Η σιδηροδρομική σύνδεση της ΒΙ.ΠΕ. έχει διατυπωθεί ως αίτημα του Συνδέσμου Βιομηχανιών Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας¹³.

Όσον αφορά στη σύνδεση με ενεργειακά δίκτυα, **δεν υπάρχει σχεδιασμός προς το παρόν για επέκταση του δικτύου φυσικού αερίου στη Δυτική Ελλάδα γενικότερα παρά τις σχετικές προτάσεις και κατευθύνσεις του ΠΠΧΣΑΑ της ΠΔΕ**

❖ **Βιοτεχνικό Πάρκο Πατρών**

Η περιοχή στην οποία κατασκευάστηκε το ΒΙΟΠΑ βρίσκεται στην νότια άκρη του Σχεδίου πόλεως της Πάτρας. Εκτείνεται δυτικά και κατά μήκος του χειμάρρου Γλαύκου και της ημιτελούς λεωφόρου Γλαύκου που προοπτικά καταλήγει στην Ευρεία Περιμετρική Οδό της Πάτρας (στον κόμβο Κ5), που είναι τμήμα της ΠΑΘΕ και αποτελεί βασικό άξονα προσπέλασης των εγκαταστάσεων του νέου λιμανιού και της πόλης.

Οργανώθηκε ένας χώρος μεγαλύτερος των 600 στρεμμάτων στο νοτιοδυτικό τμήμα της πόλης και μετατράπηκε σε Βιοτεχνικό Πάρκο. Η υποδομή αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για την Αχαΐα, αλλά και για τις επιχειρήσεις της ευρύτερης περιοχής και ιδιαίτερα τις ΜΜΕ, καθώς αναμένεται να δώσει σημαντικές λύσεις για την εγκατάσταση μεταποιητικών επιχειρήσεων, πολλές από τις οποίες αντιμετωπίζουν προβλήματα από την παρουσία τους εντός του αστικού ιστού.

Σήμερα υπάρχουν κυρίως στο βόρειο τμήμα της εγκατεστημένες αρκετές βιοτεχνικές μονάδες.

Η έκτασή του είναι ικανοποιητική, αλλά διαθέτει και δυνατότητες επέκτασης, ανατολικά και κατά μήκος του προαναφερθέντος παραγαυαίου άξονα.

❖ **NABΙΠΕ Αστακού Αιτωλοακαρνανίας**

Η NABΙΠΕ είναι η μοναδική Ναυτική και Βιομηχανική Περιοχή στην Ελλάδα που διαθέτει δικό της σύγχρονο λιμένα πολλαπλών χρήσεων από τα καλύτερα εξοπλισμένα στη Μεσόγειο. Με την υπογραφή της ΚΥΑ απόφασης και τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (τεύχος Β' 1207/13-07-2007), ολοκληρώθηκε πλέον η διαδικασία για την λειτουργία της NABΙΠΕ Πλατυγιαλίου Αστακού ως Ελεύθερης Ζώνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΠΔ 133/90 και της κοινοτικής και εθνικής τελωνειακής νομοθεσίας.

Με την απόφαση αυτή, εγκρίθηκε ως νέος φορέας διοίκησης και διαχείρισης της Ελεύθερης Ζώνης NABΙΠΕ Πλατυγιαλίου Αστακού, η εταιρεία «Ακαρνανικό Κέντρο Συνδυασμένων Συστημάτων Μεταφορών ΑΕ» και τον διακριτικό τίτλο «AKAPΠOPT AE».

Ο Αστακός και η ευρύτερη περιοχή μπορεί να γίνει ένα σύγχρονο, (υψηλής αποτελεσματικότητας) διαμετακομιστικό κέντρο για το διεθνές εμπόριο. Η συνολική έκταση της NABΙΠΕ ανέρχεται στα 1.910 στρ. με 2.300μ μήκος κρηπιδωμάτων και βύθισμα που κυμαίνεται μεταξύ 8 και 14,5μ., χαρακτηριστικό που τη κατατάσσει ως ένα από τα βαθύτερα λιμάνια της χώρας.

Η NABΙΠΕ, ως Ελεύθερη Βιομηχανική και Επιχειρηματική Ζώνη, βρίσκεται σε άριστη γεωγραφική θέση, από πλευράς στρατηγικής και οικονομικής σημασίας. Και η θέση αυτή (κοντά σε διεθνείς θαλάσσιες οδούς) την καθιστά πύλη για την κυκλοφορία ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες και την Ανατολή. Την καθιστά συνδεδεμένο κρίκο ανάμεσα στην Αδριατική, τα Βαλκάνια και τις περιοχές της Μαύρης Θάλασσας.

Τα κυριότερα **πλεονεκτήματα** της NABΙΠΕ είναι η στρατηγική της θέση στο κέντρο της Μεσογείου, βρίσκεται έξω από τα αστικά κέντρα, δεν έχει κυκλοφοριακή συμφόρηση, είναι εξαιρετικό κέντρο μεταφόρτωσης, με τα οφέλη της Ελεύθερης Τελωνειακής και Βιομηχανικής Ζώνης, λειτουργεί 365 μέρες / 24 ώρες, μεγάλος χώρος αποθήκευσης – δυνατότητες επέκτασης, παροχή λιμενικών υπηρεσιών όπως πιλότο, ρυμουλκό κτλ., συστήματα Τεχνολογίας Πληροφοριών, διαχείριση Τερματικών, Διοίκηση Λιμένα, Υπηρεσίες πρόσθετης αξίας, όλες οι υπηρεσίες υπό κοινή διαχείριση.

Μερικές από τις δραστηριότητες που πρόκειται να αναπτυχθούν ιδιαίτερα είναι:

❖ Η διαμετακόμιση φορτίων και αυτοκινήτων, η μεταφόρτωση φορτίων χύδην και η αποθήκευση φορτίων.

¹³ Βλ. άρθρο «Πλαίσιο διαλόγου για τη ΒΙΠΕ Πατρών» της εφημερίδας «Σύμβουλος επιχειρήσεων» (4/12/2009).

❖ Οι υπηρεσίες εξυπηρέτησης των συναλλασσόμενων με την περιοχή της ΝΑΒΙΠΕ (εστιατόρια, τράπεζες, σταθμοί υγρών καυσίμων, mini market κλ.π.), οι λειτουργίες πορθμείων και η παραλαβή, παράδοση και διαχείριση φορτίων.

❖ Οι υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής του εξοπλισμού του λιμένα και οι δεκάδες τεχνικές υπηρεσίες (επιθεώρηση αυτοκινήτων, επεξεργασία και συσκευασία ξύλου, εργασίες ψύξης, επισκευή, συναρμολόγηση κλπ).

1.5 Τριτογενής τομέας

Ο Τριτογενής τομέας αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα στην Περιφέρεια (57,6% των απασχολούμενων και 80,8% της περιφερειακής ΑΠΑ). Στην ΠΔΕ δραστηριοποιούνται 35.506. Το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα αναφέρεται στους κλάδους του εμπορίου και των υπηρεσιών. Η Περιφέρεια σημειώνει μεγάλη ανάπτυξη στους τομείς των μεταφορικών υπηρεσιών, των υπηρεσιών υγείας, των υπηρεσιών εκπαίδευσης, έρευνας και ανάπτυξης με την ύπαρξη εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων και παραγωγικών υπηρεσιών.

Ως ιδιαίτερης σημαντικότητας αναδεικνύονται οι μεγάλες δυνατότητες για ανάπτυξη ποικίλων τουριστικών δραστηριοτήτων (θαλάσσιος τουρισμός, θρησκευτικός, οικολογικός, ιαματικός, συνεδριακός κ.ά). Η ΠΔΕ διαθέτει σημαντική τουριστική υποδομή με το συνολικό ξενοδοχειακό δυναμικό, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ του 2010 να περιλαμβάνει 278 ξενοδοχεία με 19.556 κλίνες εκ των οποίων οι 2.972 σε ξενοδοχεία 5 αστέρων, 28 οργανωμένα camping και πλήθος βοηθητικών καταλυμάτων, αρκετά εκ των οποίων έχουν εκσυγχρονιστεί στο πλαίσιο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.

Στον τουρισμό η ΠΔΕ δεν έχει επιτύχει μέχρι σήμερα να γίνει ένας μόνιμος και δυναμικός πόλος έλξης, παρά το γεγονός ότι συγκεντρώνει συγκριτικά πλεονεκτήματα, από πλευράς κλίματος και γεωγραφικής θέσης (τοποθέτηση στο αρχαιολογικό τρίγωνο Δελφών – Ολυμπίας – Μυκηνών, πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό κάλλος, κλπ.).

Ειδικά αναφορικά με τον Πολιτιστικό Τομέα, η ΠΔΕ διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, που αφορούν ιδιαίτερα αξιόλογους αρχαιολογικούς και βυζαντινούς χώρους και ευρήματα, όπως η Αρχαία Ολυμπία, τα Ενετικά Κάστρα κ.λ.π.

Στην κατεύθυνση της **έρευνας** και της **καινοτομίας**, στην περιφέρεια εδρεύουν δύο Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, δύο Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ΑΤΕΙ Πατρών και Μεσολογγίου, ενώ τρία τμήματα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων έχουν την έδρα τους στο Αγρίνιο. Το Επιστημονικό Πάρκο Πατρών (ΕΠΠ) στεγάζει ένα σημαντικό αριθμό από νέες και δυναμικές επιχειρήσεις και έχει σαν στόχο τη δημιουργία μίας σύγχρονης Καινοτομικής Επιχειρηματικής Περιοχής στη Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας, που θα αποτελέσει εργαλείο ανάπτυξης και προσανατολισμού της προς το «αναδυόμενο καινοτομικό οικονομικό - παραγωγικό περιβάλλον» διευκολύνοντας προσθετικά και εναλλακτικά - καινούργιες οικονομικές, παραγωγικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες στη περιοχή. Επιπλέον, στην περιοχή εδρεύει το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών συμβάλλοντας στην προώθηση της επιστημονικής έρευνας και στη σύνδεσή της με τις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας.

Η συστηματική εκμετάλλευση των συγκριτικών αυτών πλεονεκτημάτων αποτελεί ένα σοβαρό παράγοντα τόσο για την ανάπτυξη των τοπικών επιχειρήσεων, όσο και για την προσέλκυση αξιόλογου αριθμού επιχειρήσεων στην περιφέρεια. Ο τριτογενής τομέας ήδη αποτελεί για την χώρα την πιο σημαντική πηγή δημιουργίας εισοδήματος και απασχόλησης ο οποίος, μάλιστα, διευρύνεται ολοένα και περισσότερο.

1.5.1 Η τουριστική ζήτηση στην Περιφέρεια

1. Γενικά. Η ΠΔΕ διαθέτει πλούσιο δυναμικό φυσικών πόρων υψηλής ποιότητας¹⁴. Η φυσιογνωμία της περιφέρειας συμπληρώνεται με ένα αντίστοιχα πλούσιο δυναμικό πολιτιστικών πόρων¹⁵.

Βρίσκεται σε κομβική θέση, διασχίζεται από εθνικούς και διευρωπαϊκούς οδικούς άξονες υπάρχοντες και υπο υλοποίηση (ΠΑΘΕ, Ιόνια Οδός, “Διαγώνιος” κ.α.), έχει σύνδεση θαλάσσια (λιμένα Πατρών-διεθνής πύλη εισόδου), σιδηροδρομική και αεροπορική (αεροδρόμια εξωτερικού Ακτίου, Άραξου) και διαθέτει τον τρίτο σημαντικό πόλο της χώρας, την Πάτρα-δυτική πύλη εισόδου. Με την ολοκλήρωση των μεγάλων έργων υποδομής και την λειτουργία του Αδριατικού διαδρόμου η κομβικότητα της περιοχής αυξάνεται.

¹⁴ Υγροβιότοποι Αμβρακικού, Μεσολογγίου-Αιτωλικού, Κοτύχι-Στροφιλιά, λίμνες, ποτάμια, φαράγγια, ορεινούς όγκους, αισθητικά δάση, παραθαλάσσια οικοσυστήματα, θίνες, συστήματα νησιδων, αξιόλογες παραλίες, τοπία, διαδρομές, σπήλαια, ιαματικές πηγές Κυλλήνης, Καϊάφα.

¹⁵ Αρχαιολογικοί χώροι Αρχαίας Ολυμπίας, Θέρμου, Στράτου, Πλευρώνας, Ονιαδών, Ελίκης, Ήλιδας, Φιγαλίας, ιστορικοί τόποι Μεσολογγίου, Αγίας Λαύρας, Μεγάλου Σπηλαίου, παραδοσιακοί οικισμοί (Ναύπακτος, Αιτωλικό, Μεσολόγγι, Βόνιτσα, Ανδρίτσαινα).

Η κομβικότητα που θα αποκτήσει με την λειτουργία των νέων αναπτυξιακών αξόνων και πόλων και οι κίνδυνοι υποβάθμισης των περιβαλλοντικών στοιχείων που αυτή μπορεί να προκαλέσει, καθορίζουν τα πλαίσια μέσα στα οποία θα κινηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη. Από την αξιολόγηση των πόρων διαπιστώθηκαν προοπτικές και δυνατότητες ανάπτυξης περιηγητικού, πολιτιστικού και θαλάσσιου τουρισμού στον παράκτιο χώρο και ήπιων μορφών εναλλακτικού τουρισμού στην ορεινή και παραλίμνια ενδοχώρα. **Η βαθμιαία διάχυση τουριστικών ροών στην ενδοχώρα θα εκτονώσει σχετικά την παράκτια ζώνη. Ο συνδυασμός ήπιων μορφών τουρισμού και άλλων συμπληρωματικών παραγωγικών δραστηριοτήτων έχει την δυνατότητα να τονώσει τις φθίνουσες ορεινές περιοχές, να συμβάλει στη συγκράτηση των κατοίκων με την δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης και να αμβλύνει τις ενδοπεριφερειακές ανισότητες.**

2. Οι τουριστικοί πόροι: Η ποιότητα και σημασία των πόρων αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή.

Στο διάστημα που μεσολάβησε από την μελέτη και έγκριση του ΠΠΧΣΑΑ της ΠΔΕ οι τουριστικοί πόροι της περιοχής δεν έχουν υποστεί μεγάλες αλλοιώσεις, εκτός από εκείνες που οφείλονται σε εκτεταμένες πυρκαϊές, καταπατήσεις δημόσιων εκτάσεων σε ορισμένες ζώνες, σημειακές εστίες αυθαίρετης δόμησης και συγκρούσεις με χρήσεις γης άλλων παραγωγικών δραστηριοτήτων.

3. Η Ξενοδοχειακή υποδομή της ΠΔΕ στην δεκαετία που μεσολάβησε (2002-2011) **σημείωσε αύξηση 27% περίπου, σε σύγκριση με 21,8% του συνόλου της χώρας** και αυτό οφείλεται κυρίως στους Ολυμπιακούς Αγώνες 2004 και την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής Αρχ. Ολυμπίας και της Ηλείας γενικότερα. Τα ποσοστά αύξησης κλινών 2002 - 2011 κατά ΠΕ είναι Αιτωλοακαρνανία 10%, Αχαΐα 15%, Ηλεία 50%. Αναλυτικά στοιχεία για το ξενοδοχειακό δυναμικό 2011 (ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα).

Περιοχή	μονάδες	δωμάτια	κλίνες
Αιτωλοακαρνανία	76	1.848	3.469
Αχαΐα	110	3.565	6.836
Ηλεία	83	4.087	8.183
Περιφ. Δυτ. Ελλάδας	269	9.500	18.488
Σύνολο χώρας	9.648	397.322	763.668

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΞΕΕ)

Σε σχέση με το σύνολο της χώρας, στην ΠΔΕ έχει αναπτυχθεί το 2,78% των ξενοδοχειακών μονάδων, το 2,39% των δωματίων και το 2,42% των κλινών της χώρας. Η ΠΔΕ διαθέτει 26 τουριστικά κάμπινγκ συνολικής δυναμικότητας 6.775 ατόμων (7,79% του συνόλου της χώρας), εκ των οποίων 4 στην Αιτωλοακαρνανία, 8 στην Αχαΐα και 14 στην Ηλεία. (πηγή στοιχείων: ΕΛΣΤΑΤ-ΕΟΤ)

Ως προς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ξενοδοχειακής υποδομής, **η Ηλεία υπερέρχει σε κλίνες υπερπολυτελείας και πολυτελείας**, η Αχαΐα διαθέτει μικρό ποσοστό κλινών πολυτελείας και μεγαλύτερο μέσης στάθμης, ενώ στην Αιτωλοακαρνανία το ξενοδοχειακό δυναμικό περιορίζεται σε μέσης - χαμηλής στάθμης.

Πιο αναλυτικά: Στην Αιτωλοακαρνανία δεν υπάρχουν ξενοδοχεία 5 αστέρων, μικρό ποσοστό (6,7%) των ξενοδοχειακών κλινών είναι 3 αστέρων, ενώ επικρατούν οι κλίνες των 3 και 2 αστέρων (85%)

Στην Αχαΐα επίσης δεν υπάρχουν ξενοδοχεία 5 αστέρων, 30% των κλινών είναι 4 αστέρων, 68% των κλινών είναι 3 και 2 αστέρων.

Στην Ηλεία το 38% των κλινών είναι 5 αστέρων, 18% 4 αστέρων και 39% κλίνες 3 και 2 αστέρων. Η ποιοτική υπεροχή οφείλεται κυρίως στο ολοκληρωμένο τουριστικό συγκρότημα που δημιουργήθηκε στην περιοχή ιδιοκτησίας ΕΟΤ Λουτρών Κυλλήνης.

Παρόλο που η προαναγγελθείσα Π.Ο.Τ.Α. (Περιοχή Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης) Αιτωλοακαρνανίας δεν προχώρησε, πραγματοποιήθηκε η ανάπτυξη ολοκληρωμένου τουριστικού θερέτρου στην περιοχή πρώην ιδιοκτησίας ΕΟΤ των Λουτρών Κυλλήνης, με μακροχρόνια παραχώρηση χρήσης σε ελληνική ιδιωτική ξενοδοχειακή εταιρεία. Το ολοκληρωμένο τουριστικό θέρετρο (Olympia Riviera Resort) διαθέτει 4 ξενοδοχειακές μονάδες, σουίτες και βίλες 3.106 κλινών, κέντρο θαλασσοθεραπείας, συνεδριακό κέντρο, παιδούπολη, ιππικό όμιλο κ.α.

4. Τουριστική κίνηση

Η τουριστική κίνηση προς την χώρα μας, με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τον αριθμό των αφίξεων και διανυκτερεύσεων, διαπιστώνεται ότι μετά την κάμψη των ετών 2001-2003 **ακολούθησε ανοδική πορεία από το 2004 μέχρι το 2007**. Αυτό οφείλεται κυρίως στην έλξη λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων 2004 αλλά και στην γενικευμένη αναβάθμιση των τεχνικών, συγκοινωνιακών, ξενοδοχειακών και γενικά τουριστικών υποδομών. Από το 2007 εμφανίζονται σημάδια στασιμότητας και κατά την περίοδο 2008-2010 πτώση (περίοδος οικονομικής ύφεσης), **με ενδείξεις μικρής ανάκαμψης το 2011**.

Η εποχικότητα των τουριστικών αφίξεων στην Ελλάδα συνεχίζεται από το 1995 ως το 2010-2011 κατά τους μήνες Μάιο-Νοέμβριο, με αιχμή τον Ιούλιο και Αύγουστο.

4.1. Διανυκτερεύσεις-Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων

α. Η κατανομή διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα (πλην κάμπινγκ) στην ΠΔΕ, το 2009 ήταν:

Περιοχή	ημεδαποί	αλλοδαποί	Σύνολο	Κλίνες που λειτούργησαν	Πληρότητα %
Δυτ.Ελλάδα	1.075.292	636.987	1.712.279	17.817	38,4
Σύνολο χώρας	18.366.858	45.925.585	64.292.443	626.042	51,1

Πηγή στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ-ΕΟΤ

β. Το 2008 κατά ΠΕ ήταν:

Περιοχή	ημεδαποί	αλλοδαποί	Σύνολο	Πληρότητα %
Αιτωλ/νία	272.457	36.342	308.799	33,7
Αχαΐα	445.680	229.045	674.725	42,4
Ηλεία	276.559	470.508	747.067	44,7
Σύνολο χώρας	16.840.111	47.233.616	64.073.727	56,7

Πηγή στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ/ επεξεργασία: DATA RC

γ. Η εξέλιξη των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα την περίοδο 2004 - 2008 (ποσοστιαία μεταβολή % 2008 - 2004) ήταν:

Περιοχή	διανυκτερεύσεις		Σύνολο ημεδαπών-αλλοδαπών
	ημεδαπών	αλλοδαπών	
Αιτωλοακαρνανία	15,3	- 41,9	3,3
Αχαΐα	19,0	40,0	25,4
Ηλεία	29,2	59,0	46,5
Σύνολο χώρας	26,8	23,3	24,2

Πηγή στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ / επεξεργασία: DATA RC

Από στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (επεξεργασία DATA RC) για την περίοδο 2004 – 2008 συμπεραίνεται ότι:

α. Οι διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην ΠΔΕ το 2009 δεν ξεπερνούν το 2,66% του συνόλου της χώρας, με πλειονότητα ημεδαπούς, ενώ η πληρότητα πλησιάζει το 75% της μέσης πληρότητας της χώρας.

β. Στην Αιτωλοακαρνανία σε μεγάλο ποσοστό και στην Αχαΐα λιγότερο, στις διανυκτερεύσεις επικρατούν οι ημεδαποί έναντι των αλλοδαπών, ενώ στην Ηλεία η αναλογία αντιστρέφεται. Η πληρότητα στην Αιτωλοακαρνανία είναι πολύ χαμηλή, στην Αχαΐα λιγότερο, ενώ **στην Ηλεία πλησιάζει αρκετά την πληρότητα του συνόλου της χώρας.**

γ. Στην χρονική περίοδο 2004-2008 οι διανυκτερεύσεις στην Αιτωλοακαρνανία σημείωσαν μεγάλη μείωση, ιδιαίτερα των αλλοδαπών. Στην Αχαΐα σημείωσαν αύξηση, ιδιαίτερα των αλλοδαπών και **στην Ηλεία ακόμη μεγαλύτερη αύξηση διπλάσια αυτής του συνόλου της χώρας, και για τους αλλοδαπούς υπερδιπλάσια.**

4.2. Αφίξεις αλλοδαπών τουριστών

Όπως και για τις διανυκτερεύσεις, διαπιστώνεται ότι στις αφίξεις αλλοδαπών μετά την ανοδική πορεία από το 2004 μέχρι το 2007 εμφανίζονται σημάδια στασιμότητας που ακολουθούνται από πτώση κατά την περίοδο 2008 - 2010, με ενδείξεις μικρής ανάκαμψης το 2011. Οι αφίξεις αλλοδαπών τουριστών στην ΠΔΕ επηρεάζεται έμμεσα από τις αφίξεις στα αεροδρόμια Άραξου και Άκτιου και στα λιμάνια Πάτρας και Ηγουμενίτσας. Οι αεροπορικές αφίξεις αλλοδαπών τουριστών κατά την χρονική περίοδο 2006-2012, εμφανίζουν ποσοστιαία μεταβολή % ανά αεροδρόμιο:

Αεροδρόμιο	2005/4	2006/5	2007/6	2008/7	2009/8	2010/9	2011/10	2012/11
Αράξου	48,2	-5,3	24,1	-21,7	-24,3	-20,0*	-12,7*	59,8*
Ακτίου	4,0	-4,5	10,3	1,2	-2,2	-3,2*	-4,1*	-6,6*

Πηγή στοιχείων: ΕΛΣΤΑΤ-ΙΤΕΠ
(Ιανουάριος-Δεκέμβριος)

* Πηγή στοιχείων: ΕΛΣΤΑΤ
(Ιανουάριος-Ιούνιος)

Ενδεικτικά παρουσιάζονται στοιχεία για τις αφίξεις αλλοδαπών τουριστών δια θαλάσσης στα διεθνή λιμάνια της Δυτικής Ελλάδας και Ηπείρου:

Λιμάνια	αφίξεις		Ποσοστιαία μεταβολή %
	2011	2012	

Πάτρα	26.602	22.117	-16,9
Ηγουμενίτσα	19.838	42.617	114,8

Πηγή στοιχείων: ΕΛΣΤΑΤ- Τράπεζα της Ελλάδος
(Ιανουάριος-Μάρτιος 2012)

5. Ειδική τουριστική υποδομή

Οι εγκαταστάσεις υδροθεραπείας, παρόλη την σημασία και δυνατότητα των Ιαματικών Πηγών της ΠΔΕ, είναι παλαιές, μικρής κλίμακας και τοπικής σημασίας. Το υδροθεραπευτήριο Λουτρών Κυλλήνης δεν λειτουργεί. Στην λουτρόπολη Καϊάφα, πρώην ιδιοκτησία ΕΟΤ, οι παρεμβάσεις που έγιναν από τον ΕΟΤ και την Εταιρεία Τουριστικών Ακινήτων (ΕΤΑ) ήταν ελάχιστες και περιορίστηκαν στη συντήρηση των παλαιών λουτρικών εγκαταστάσεων και την διαμόρφωση οικολογικών διαδρομών, κωπηλατικού στίβου στη λίμνη και χρήσεων διημέρευσης και αναψυχής. Η έκταση Λουτρών Καϊάφα συγκαταλέγεται στην δημόσια ακίνητη περιουσία προς αξιοποίηση, με στόχο την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου τουριστικού συγκροτήματος θεραπευτικού και φιλοπεριβαλλοντικού τουρισμού.

Το Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων αναπτύσσεται σε εγκαταστάσεις και δραστηριότητες λόγω της σχετικής ζήτησης και επηρεάζει έμμεσα την οικιστική και τουριστική (εσωτερικού τουρισμού) ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής. Η δημιουργία νέας ποδηλατικής πίστας με την αξιοποίηση των αναβατήρων του χιονοδρομικού εμπλουτίζει τις ορεινές διαδρομές και δραστηριότητες της περιοχής. Αντίστοιχες ορεινές δραστηριότητες - διαδρομές προσφέρει το νέο ποδηλατικό μονοπάτι στον Χελμό, με οργάνωση π.χ. αγώνων Downhill για αναβάτες.

Οι Μαρίνες στο Μεσολόγγι, το Πάλαιρο, το Άκτιο και το Αντίρριο στην ΠΕ Αιτ/νίας, στην Πάτρα και στην ΠΕ Αιτ/νίας και στο Κατάκολο στην ΠΕ Ηλείας λειτουργούν θετικά για τον τουρισμό ιστιοπλοΐας, ενώ στο Αίγιο υπάρχει μικρή μαρίνα του ιστιοπλοϊκού συλλόγου που υπάρχει η πρόθεση για επέκτασή της. Το Κατάκολο λειτουργεί σε αυξητική πορεία σαν λιμάνι διέλευσης κρουαζιεροπλοίων, σε συνδυασμό με οργανωμένες οδικές ή σιδηροδρομικές επισκέψεις των επιβατών στην Αρχαία Ολυμπία.

Πίνακας: Κ/Ζ – επιβατών - πλήρωματος

Λιμένας Κατακόλου από 2001-2011			
Έτος	Κ/Ζ	Επιβάτες	Πλήρωμα
2001	220	220.799	104.582
2002	205	170.659	76.891
2003	212	192.689	88.272
2004	264	344.815	148.475
2005	261	383.677	153.417
2006	250	335.414	150.467
2007	279	504.944	194.702
2008	320	650.077	196.000
2009	312	660.388	200.000
2010	360	736.869	230.000
2011	429	819.943	260.000

Πηγή στοιχείων: Από Πρόεδρο Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Πύργου

Το τρένο Κατακόλου - Αρχαίας Ολυμπίας άρχισε να λειτουργεί το 2007. Πριν από 2 χρόνια ο ΟΣΕ συντόνισε τα δρομολόγια με τις ώρες αφίξεων των κρουαζιερόπλοιων και μετέφερε πλήθος τουριστών. Μετά το 2000 έγινε η επέκταση του κεντρικού προβλήτα με παράλληλη εκβάθυνση, ο προβλήτας λειτούργησε το 2007. Έχουν ενταχθεί στο ΕΣΠΑ Δυτικής Ελλάδος τα έργα: α) επέκταση κατά 150 μ. του προσήνεμου μόλου, β) επέκταση του κεντρικού προβλήτα, γ) επέκταση κατά 8μ. του παραλιακού κρηπιδώματος των καταστημάτων.

Επίσης είναι υπό ένταξη από το τομεακό ΕΣΠΑ του ΕΟΤ η ανάπλαση του κεντρικού λιμένα, κατασκευή κτιρίου Σέγκεν, κτιρίου διακίνησης επιβατών, μετατροπή του απεντομωτηρίου για τη μεταφορά εκεί του μουσείου Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας (έργα προϋπολογισμού 6.800.000 €).

Σημειώνεται ότι υπάρχει εγκεκριμένο προγραμματικό σχέδιο από το 2011 που προβλέπει κατασκευή προβλήτας 350 μέτρων στη θέση της υπάρχουσας μαρίνας και κατεσκευή νέας μαρίνας (προϋπολογισμός έργων 7.300.000 €) (η μαρίνα λειτουργεί από το 2007 μόνο την καλοκαιρινή περίοδο, διότι δεν υπάρχει ασφάλεια από το κυματισμό. Η κίνηση είναι μικρή ως προς τους επισκέπτες, διότι η κοντινότερη μαρίνα που λειτουργεί Τουριστικό Καταφύγιο Αγ. Ευφημίας απέχει 70 μίλια περίπου).

6. Μορφές τουρισμού στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Η μορφή τουρισμού που επικρατεί στην περιφέρεια είναι ο περιηγητικός και πολιτιστικός τουρισμός και σε δεύτερη θέση έρχεται ο μαζικός τουρισμός, ο οποίος μπορεί να χαρακτηριστεί ως μέτριας έντασης. Οι περιοχές – ζώνες που συγκεντρώνεται ο τελευταίος είναι οι παράκτιες περιοχές: α) Πύργου – Αρχαίας Ολυμπίας, β) βορειοδυτικές ακτές της Ηλείας (Σκαφιδιά, Κυλλήνη), γ) παράκτιες περιοχές Πάτρας – Ρίου, δ) νοτιοδυτικές ακτές Αχαΐας (Καλογριά), ε) ακτές στην ευρύτερη περιοχή Αιγίου και στ) ακτές Ναυπακτίας. Καμμία από αυτές τις περιοχές δεν είναι κορεσμένη τουριστικά, ούτε μπορεί να χαρακτηριστεί ως περιοχή πολύ μεγάλης τουριστικής φόρτισης.

Το ΕΠΧΣΑΑ για τον τουρισμό χαρακτηρίζει τις περιοχές αυτές ως αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές.

Ο τουρισμός κρουαζιέρας έχει παρουσιάσει μεγάλη άνοδο τα τελευταία χρόνια αλλά σημειακά στο Κατάκολο (το οποίο περιλαμβάνεται στα πέντε λιμάνια – αναψυχής στη χώρα με την μεγαλύτερη κίνηση κρουαζιερόπλοιων, λόγω του τουριστικού πολιτιστικού προορισμού της Αρχαίας Ολυμπίας και ελπίζεται προοπτικά και της Αρχαίας Ήλιδας). Σχετικά αναξιοποίητες είναι ακόμη οι δυτικές ακτές της Αιτωλνίας που προσφέρονται ιδιαίτερα για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού σε μια προνομιακή γι' αυτό το σκοπό θαλάσσια περιοχή μεταξύ της Λευκάδας και των δυτικών ακτών της Αιτωλνίας που περιλαμβάνει ένα σύμπλεγμα μικρών νησιών.

Οι ήπιες μορφές τουρισμού αναπτύσσονται με βραδύ ρυθμό στην ενδοχώρα (αγροτουρισμός, τουρισμός υπαίθρου) και με ρυθμούς που μπορούν να θεωρηθούν ικανοποιητικοί στην περιοχή της ορεινής Ναυπακτίας ενώ ειδικές μορφές τουρισμού αναπτύσσονται στην περιοχή Καλαβρύτων (λόγω του χιονοδρομικού κέντρου) και τα τελευταία χρόνια στο Χελμό.

Τα καταλύματα αγροτουρισμού, τουρισμού υπαίθρου της Περιφέρειας που έχουν δημιουργηθεί στην ύπαιθρο και την ορεινή ενδοχώρα συμμετέχουν, μετά από πιστοποίηση ποιότητας, στο Δίκτυο Αγροτουριστικών Καταλυμάτων Guest Inn, μέλος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Αγροτουρισμού. Μέσω του Δικτύου, εκτός από διαδικτυακή προβολή και κρατήσεις, έχουν δυνατότητες ενημέρωσης σε θέματα που αφορούν την σημασία του τουρισμού της υπαίθρου για τις αγροτικές περιοχές, τα επιχειρηματικά σχέδια και καινοτόμα προϊόντα, την προστασία των αγροτικών κοινοτήτων και της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα από τον τουρισμό της υπαίθρου μέσα στον κόσμο του internet και των social media. Παράλληλα έχουν την δυνατότητα συμμετοχής σε Ευρωπαϊκά Συνέδρια Αγροτουρισμού.